

Limburgs
Parlement

provincie limburg

Notulen Statenvergadering van 18 februari 2022

INHOUDSOPGAVE
Notulen 18 februari 2022

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Installatie nieuw Burgercommissielid	Pagina 6
3	Afscheid en installatie nieuw Statenlid tot Provinciale Staten	Pagina 7
4	Spreekrecht externen	Pagina 9
5	Vragenuur	Pagina 9
6	Notulen	Pagina 9
7	Voorraadagenda	Pagina 9
8	Hamerstukken	Pagina 9
8. 1	Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten	Pagina 9
8. 1. 1	P-22-001 Bekrachtiging geheimhouding vergaderstukken en casusdossier provinciale enquêtecommissie	Pagina 9
8. 1. 2	G-22-001 Bekrachtiging geheimhouding verslagen overleggen Bestuurlijke Commissie Stikstof in de periode oktober 2020 tot en met november 2021	Pagina 9
8. 1. 3	G-22-002 Bekrachtiging geheimhouding feitelijke informatie behorende bij mededeling portefeuillehouder inzake afhandeling toezeggingen 9042 en 9050, brief GS van 25-1-2022	Pagina 10
8.1.4	G22-003 Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij mededeling portefeuillehouder Campus Vastgoed Greenport Venlo	Pagina 10
9	Behandelstukken	Pagina 10
9.1	G-21-049 Statenvoorstel inzake Subsidieverzoek Universiteit Maastricht project Maastricht Working on Europe Fase 3, brief GS van 23-12-2021 (GS DOC-00211719)	Pagina 10
9.2	G-21-048 Statenvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering	Pagina 43
10	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 88
11	Sluiting	Pagina 107

**Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van
18 februari 2022**

Voorzitter

Roemer, E.G.M.

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.
Bastiaans, L.H.
Berghorst, mevrouw mr. A.
Bijnen, H.M. van
Bosch, M.Th.
Caldenberg, M. van
Claassen, drs. R.A.B.
Claessens-Schepers, mevrouw Y.M.
Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.
Driessen, R.B.
Fischer-Otten, mevrouw A.M.J.N.
Frische, drs. G.H.C.
Geraats, J.M.L.
Heldens, ing. T.M.
Hermans, L.J.
Ijpelaar, W.A.J.
Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.
Jetten, mevrouw T.G.M.
Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.
Kuntzelaers, J.J.M.
Linden, H.M.V. van der
Lodewijks, drs. A.J.V.C.
Loomans, ir. P.J.M.
Megens, B.J.M.H.
Mertens, mevrouw mr. K.G.M.
Palmen, BBA, mevrouw E.C.C.
Plusquin, mevrouw P.S.M.L.
Reuser, J.A.A.M.
Schuuring, mevrouw E.A.
Smeets, B.B.P.M.
Straus, mevrouw drs. K.C.J.
Thewissen, drs. M.W.
Valk, MCDM, ing. R.E. van der
Vincken, drs. N.J.H.M.
Wageningen, ir. J. van
Werrij-Wetzels, LLM, mevrouw M.
Westen, bc O.D.
Westhoff, ir. R.J.H.

CDA
VVD
PvdA
PVV
PVV
SP
PVV
SP
CDA
Forum voor Democratie
50PLUS
CDA
CDA
VVD
PVV
CDA
D66
GroenLinks
PVV
PvdA
LOKAAL-LIMBURG
VVD
Partij voor de Dieren
PVV
GroenLinks
Fractie Palmen
Partij voor de Dieren
SVL
PvdA
SVL
VVD
SVL
SP
SVL
D66
CDA
GroenLinks
Forum voor Democratie

Afwezig

Baneke, P.D.
Ernst, R.A.M.M.
Franssen, R.J.H.
Kerseboom, mevrouw dr. S.
Meziani, A.
Nijskens, H.L.M.

GroenLinks
PVV
LOKAAL-LIMBURG
Forum voor Democratie
CDA
VVD

Vaessen, L.A.P.
Voncken-Janssen, mevrouw ing. I.D.A.M.
Wolters Gregório, J.

D66
CDA
SP

Het college van Gedeputeerde Staten

Gaans-Gijbels, M.W.A. van
Gabriëls, G.J.W.
Roefs, mevrouw C.W.J.M.
Roemer, E.G.M.
Roest, A.G.M.
Satijn, S.H.M.
Toorenborg, mevrouw M.M. van

Notulist

Het Notuleercentrum

1 **Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda**

De voorzitter: Aan het begin van deze vergadering, waarin wij samenkomen om de belangen van de provincie Limburg en haar inwoners te dienen, spreken wij de hoop uit dat onze arbeid vrucht zal dragen. Mogen wij kracht en inspiratie putten uit onze geloofs- en levensovertuiging met de juiste waardering voor elkaars mening. Dat is onze bede aan God of aan elkaar. Ik heb voor vandaag bericht van verhindering ontvangen van mevrouw Kerseboom van Forum voor Democratie en van de heer Baneke van GroenLinks. Verder zijn mij geen afmeldingen bekend. Indien er een hoofdelijke stemming zal plaatsvinden, dan zal door middel van loting worden bepaald bij welke persoon op de presentielijst ik de stemming zal starten. Ik trek daarvoor een nummer. Die zal door de griffier bekeken worden. De hoofdelijke stemming zal beginnen bij mevrouw Palmen.

Bij de opening van deze vergadering is zoals gebruikelijk een quorum vereist en de griffier en ik hebben voorafgaand aan de opening aan de hand van de presentielijst geconstateerd dat aan dit vereiste is voldaan. Bij de beraadslagingen is dit niet noodzakelijk. Daar hoeven slechts de woordvoerders aanwezig te zijn in de zaal. De overige Statenleden krijgen de gelegenheid om bij de beraadslagingen niet aanwezig te zijn in verband nog met de adviezen die er zijn rondom corona. De beraadslagingen worden via de livestream uitgezonden. Voor de besluitvorming aangaande de hamerstukken is wel een quorum vereist. Ik verzoek u daarom in ieder geval in deze zaal te blijven tot na het afhameren van de hamerstukken. Er vindt daarna een kort schorsingsmoment plaats. Tevens wil ik graag aangeven dat er straks tijdens de aparte digitale stemvergadering over de behandelstukken en eventueel bijbehorende moties en amendementen gestemd zal worden. Dit geldt uiteraard ook voor eventuele moties vreemd aan de orde van de dag. Voor zowel Provinciale Staten als Gedeputeerde Staten geldt dat u uw eerste en tweede termijn vanaf het spreekgestoelte kunt doen. Interrupties van Statenleden gaan via de microfoons bij de interruptietafel. Zoals u weet gaat Nederland en ook Limburg weer open. Daar zijn, in ieder geval ik, maar ik denk velen van u, heel blij mee. Dat gaat echter gefaseerd en niet in één keer. Vandaag is er weer een verdere stap gezet en het is in ieder geval wel een bijzonder moment in deze pandemie. In het Presidium is daar vanmorgen ook nog even over gesproken, maar er zijn nog steeds kwetsbare mensen, ook in deze zaal. Houd daar rekening mee. Dat betekent dat we de adviezen nog steeds in stand houden. Aan u om daar wel of niet gehoor aan te geven. Maar, vanuit de grond van mijn hart, en dat wil ik wel degelijk nogmaals gezegd hebben, iedereen, alle Limburgers die in deze crisis hebben geholpen, klaar hebben gestaan voor een ander en die Limburg sterker hebben gemaakt in deze zware tijden, wil ik oprecht heel veel danken. Tegelijkertijd ook een moment om aan hen te denken die wij in deze pandemie zijn verloren. Laat onze veerkracht een inspiratie zijn voor ons om het goede te blijven doen voor onze provincie.

Er ligt een gewijzigde conceptagenda voor de Staten voor. Kunt u daarmee instemmen? Dat is het geval. Dan is dat bij deze vastgesteld.

2 **Installatie nieuw Burgercommissielid**

De voorzitter: We zijn nu gekomen bij de benoemingen, bij agendapunt 2, en de installatie van een nieuw Burgercommissielid en wel de heer Peter Elbers voor de VVD. Hij volgt mevrouw Koopman op, die zodadelijk als Statenlid zal worden geïnstalleerd. Ik verzoek de bodes om het nieuw te installeren Burgercommissielid voor de fractie van de VVD naar de interruptiemicrofoon te begeleiden. Aan de orde is de beëdiging respectievelijk het afleggen van de verklaring en belofte overeenkomstig de Provinciewet. Daartoe leggen alle nieuw te benoemen Burgercommissieleden in handen van de voorzitter de aan de Provinciewet voorgeschreven eed respectievelijk verklaring en belofte af. De heer Elbers heeft aangegeven de eed te willen afleggen. Ik zal zo meteen de tekst van de eed voorlezen bij de interruptiemicrofoon. Normaliter tekenen we dan ook de gedragscode, maar dat is inmiddels al gebeurd door u, dus dat hoeven we nu niet te doen. Meneer Elbers. Ik zweer dat ik om tot Burgercommissielid benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik zweer dat ik om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk

of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik zweer dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als Burgercommissielid naar eer en geweten zal vervullen.

De heer Elbers (VVD): Zo waarlijk helpe mij God Almachtig.

De voorzitter: Ik wens u van harte proficiat en volgens mij gaat dat onder luid applaus gebeuren. Ik moet u helaas verzoeken te gaan verplaatsen. Dank u wel.

3 Afscheid en installatie nieuw Statenlid tot Provinciale Staten

De voorzitter: Dan gaan wij over tot agendapunt 3. En alvorens over te gaan tot de toelating en installatie van een nieuw Statenlid, vraag ik uw aandacht voor het aangekondigde vertrek uit de Provinciale Staten van mevrouw Straus. We hebben u gevraagd om even op uw plek te gaan zitten. U wilde eerst op de publieke tribune, maar ik ben blij dat u toch uw oude, vertrouwde plekje heeft ingenomen. En ik ga even verder vanaf het spreekgestoelte. Geachte mevrouw Straus, beste Karin, bijna zes en half jaar waren wij collega's. Toen nog in de Tweede Kamer en net, net nu ik dacht de draad weer samen op te mogen pakken, piep je er tussenuit. Nog voordat ik de voorzittershamer echt in handen nam, liet je me al weten dat onze wegen zich weer gaan scheiden. Ik zou het me bijna persoonlijk kunnen aantrekken, maar dat doe ik niet. Want in je ontslagbrief las ik dat je nu kiest voor die andere wereld waar je hart sneller van gaat kloppen, het onderwijs. Ja, daar word ik ook alleen maar vrolijk van. En wel in de rol van voorzitter van de Algemene Vereniging van Schoolleiders. Die keuze, Karin, maakt dat je vandaag na bijna een kwart eeuw stopt als volksvertegenwoordiger. Volksvertegenwoordiger zijn, die ambitie zat er bij jou al heel erg vroeg in. Toen je al als jong meisje samen met je moeder in Blerick-Herkenbosch aan de buis gekluisterd zat om de gemeenteraadsvergaderingen te volgen. Kom daar vandaag de dag nog maar eens om. Machtig interessant vond je het, dat mensen daar aan het praten waren over de toekomst van je dorp. Het was dus een kwestie van tijd, dat je zelf in een gemeenteraad zou stappen. En dat was in 1998 in Roermond. En sinds die tijd heb je bijna onafgebroken het volk vertegenwoordigd. Niet alleen in de gemeenteraad van Roermond, maar in de tussentijd ook in de gemeente Midden-Delfland, waar je even woont vanwege je werk. Eenmaal terug in Roermond en weer zittend in de raad, ga je het politieke spel ook op landelijk niveau spelen. Je komt in de Tweede Kamer terecht, waar wij zo lang collega's waren. En vanaf 28 maart 2019 bespeelde je hier het niveau dat je nog niet had gehad, het provinciale. Als fractievoorzitter van jouw partij, de VVD, en als lid van de Statencommissie Cultuur en Samenleving en de werkgeversvertegenwoordigingscommissie. Beste Karin, had je toen op die dag in maart al kunnen vermoeden dat deze laatste ruim duizend dagen van je leven als volksvertegenwoordiger zo turbulent zouden zijn? Natuurlijk, je wist waar je aan begon. Als een van de formateurs van een extraparlamenteair college, stond je zelf aan de wieg van deze experimentele bestuursvorm. Maar niemand kon toen vermoeden dat de wereld, dus ook de wereld van de volksvertegenwoordigers, zo op zijn kop zou komen staan door een pandemie. Een pandemie die met al zijn gevolgen maar weinig ruimte bood om de relaties met collega's te verdiepen, zo schreef je in je ontslagbrief. Je hebt dat echt gemist. Juist omdat jij het leuke van politiek vindt, en nu citeer ik je letterlijk, dat je naast het inhoudelijke debat over politieke ideeën ook andere mensen leert kennen, die net zo gedreven zijn om zich in te zetten voor je stad, je dorp, je land en je provincie. En net zo onvoorstelbaar als die pandemie, was ook de vertrouwensbreuk die maakte dat het voltallige provinciebestuur verdween. Je noemt dit in je brief: de gebeurtenissen van het afgelopen jaar die de onderlinge verhoudingen op spanning hebben gezet. Aan mij als nieuwe voorzitter vraag je hier de komende tijd bijzondere aandacht voor te hebben, omdat dit het politiek debat ten goede moet komen. Die extra aandacht, Karin, en iedereen hier, beloof ik je. Want wat aan een politiek debat ten goede komt, komt ook ten goede aan Limburg. Dus aan alle Limburgers. En dat is uiteindelijk waarvoor wij hier ook allemaal zitten. Karin, ik doe je tekort als ik je alleen bedank voor je inzet voor Limburg in deze Staten. Want ook in je Haagse periode heb je je een ware ambassadeur getoond van deze provincie. Met onderwijs in je portefeuille, trok je ook regelmatig de regionale kaart. Zoals met een geslaagd pleidooi voor het kunnen volgen van het vak Duits op het mbo. Een taal waarmee grensbewoners als Limburgers ook kunnen leren en werken aan de andere kant van de grens. Maar helaas ook een taal die

ze helaas niet meer zo gemakkelijk als vanzelf oppakken, zoals vroeger, omdat, zoals je in een interview zei, er geen Derrick meer op de televisie is, maar CSI. En ouders geen fan meer zijn van Udo Jürgens, maar van Coldplay. Beste Karin, na zo lang het volk vertegenwoordigd te hebben op lokaal, landelijk en provinciaal niveau, kies je dus nu voor dát onderwijs, waarvoor je je, zowel in Den Haag alsook in Limburg, altijd zo sterk hebt gemaakt. Omdat, zoals je het zelf zegt, goed onderwijs de basis is voor een gelukkig en succesvol leven. Ik als oud-onderwijzer kan het niet méér met jou eens zijn. Ik wens je graag alle geluk en wijsheid om hierin met je nieuwe functie een rol van betekenis te gaan spelen. Plus, Karin, bij je vertrek uit Den Haag gaf je duidelijk te verstaan nu echt niet taarten te gaan bakken. Vandaar dat toenmalig Kamervoorzitter, en ik hoor het haar nog zeggen, Khadija Arib, in haar afscheidstoespraak voor jou zei echt niet te geloven dat we jou ooit terug gaan zien bij Heel Holland Bakt. Maar ik geloof, hoop in ieder geval voor je, dat wij jou wel weer gaan terugzien op een ander podium. En wel als lid van het zangtrio De Polkadots. Op je Facebook-pagina geef je in ieder geval aan dat jullie weer te boeken zijn. Het is maar dat jullie het allemaal weten. Beste Karin, mevrouw Straus, dit was het voor nu. Het was ontzettend leuk je weer even als collega ontmoet te hebben. Het ga je goed, samen met je man Jeroen, dochter Zoë, zoon Joep en natuurlijk teckel Max. Tot gauw.

Dames en heren, vanwege het afscheid van mevrouw Straus zal een nieuw Statenlid toetreden tot de Provinciale Staten. En volgens het proces-verbaal van het centraal stembureau van de verkiezing van de Provinciale Staten is dat mevrouw Koopman. Ter voldoening van hetgeen gesteld is in het reglement voor orde voor de vergadering van Provinciale Staten is een commissie van drie leden ingesteld voor het onderzoek van de geloofsbrieven van deze Statenleden, te weten mevrouw Mertens, mevrouw Depondt en de heer Van der Valk, die voorzitter is. Ten dienste van het onderzoek van de geloofsbrieven overeenkomstig het bepaalde in het Reglement van Orde voor vergaderingen van Provinciale Staten zijn overlegd een opgave van alle door hem of haar beklede openbare betrekkingen en een gewaarmerkt afschrift uit de Gemeentelijke Basisadministratie Persoonsgegevens, waaruit de huidige woonplaats, geboortedatum en -plaats, alsmede Nederlanderschap en het niet uitgesloten zijn van kiesrecht blijkt. Ik verzoek de heer Van der Valk als voorzitter van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven vanaf het spreekgestoelte verslag uit te brengen omtrent de gedane onderzoeken.

De heer Van der Valk: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter de Commissie voor Onderzoek van de Geloofsbrieven heeft de geloofsbrieven onderzocht van mevrouw Koopman. De commissie heeft de geloofsbrieven in orde bevonden. Mevrouw Koopman is door de voorzitter van het centraal stembureau op 14 februari 2022 benoemd tot Statenlid. Benoeming is op 16 februari 2022 door haar aangenomen. Mevrouw Koopman heeft een verklaring openbare betrekkingen aangereikt. Vervolgens heeft de commissie aan de hand van een uittreksel uit de Basisregistratie Personen vastgesteld dat zij voldoet aan alle in de Provinciewet gestelde eisen. Er is niet gebleken van met het lidmaatschap van Provinciale Staten onverenigbare betrekking. De commissie adviseert Provinciale Staten dan ook om de benoemde toe te laten tot Provinciale Staten. Dan nog even een persoonlijke noot. Dag Karin, welkom Sabine. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Valk. Ik wil graag ook de leden van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven danken voor de verrichte werkzaamheden. Overeenkomstig het verslag van de Commissie Onderzoek Geloofsbrieven constateer ik dat er geen wettelijke beletselen zijn om het kandidaat-Statenlid te benoemen. Ik verzoek de bodes dan ook om mevrouw Koopman naar binnen te begeleiden. U heeft ervoor gekozen om de belofte af te leggen. De verklaring en belofte. Ik verklaar dat ik om tot lid van Provinciale Staten benoemd te worden, rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of welk voorwendsel ook, enige gift of gunst heb gegeven of beloofd. Ik verklaar en beloof dat ik om iets in het ambt te doen of te laten, rechtstreeks noch middellijk, enig geschenk of enige belofte heb aangenomen of zal aannemen. Ik beloof dat ik getrouw zal zijn aan de Grondwet, dat ik de wetten zal nakomen en dat ik mijn plichten als lid van Provinciale Staten naar eer en geweten zal vervullen.

Mevrouw Koopman-Lyon (VVD): Dat verklaar en beloof ik.

De voorzitter: Dan mag ik u bij dezen, waarschijnlijk ook onder een groot applaus, van harte feliciteren met uw benoeming en heel veel succes.

4 Spreekrecht externen

De voorzitter: Gaan we over naar agendapunt 4, Spreekrecht externen. Er hebben zich voor deze vergadering geen insprekers gemeld.

5 Vragenuur

De voorzitter: En ook bij agendapunt 5, bij het Vragenuur: er is geen verzoek ingediend om daar gebruik van te maken.

6 Notulen

De voorzitter: Komen we bij agendapunt 6. Provinciale Staten wordt gevraagd de notulen van de Statenvergadering van 1 december 2021, 16 december 2021 met doorloop naar 17 december 2021 en 17 december 2021, de digitale stemvergadering, ongewijzigd vast te stellen. Kan ik daartoe besluiten? Dat is het geval. Dan constateer ik dat de notulen ongewijzigd worden vastgesteld.

7 Voorraadagenda

De voorzitter: Gaan we naar agendapunt 7, de Voorraadagenda. Provinciale Staten wordt gevraagd de voorraadagenda gewijzigd vast te stellen. Daar kan iedereen mee instemmen. Dat is conform besloten.

8 Hamerstukken

8.1 Bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten

De voorzitter: Komen we bij agendapunt 8, de hamerstukken. De bekrachtiging geheimhouding opgelegd aan Provinciale Staten.

8.1.1 P-22-001 Bekrachtiging geheimhouding vergaderstukken en casusdossier provinciale enquêtecommissie

De voorzitter: Agendapunt 8.1.1 onder nummer P-22-001 bekrachtiging geheimhouding vergaderstukken en casusdossier Provinciale Enquêtecommissie. Dat is conform besloten met algemene stemmen.

8.1.2 G-22-001 Bekrachtiging geheimhouding verslagen overleggen Bestuurlijke Commissie Stikstof in de periode oktober 2020 tot en met november 2021

De voorzitter: Agendapunt 8.1.2 onder nummer G-22-001 Bekrachtiging geheimhouding verslagen overleggen Bestuurlijke Commissie Stikstof in de periode oktober 2020 tot en met november 2021. Gaat u gang.

De heer Megens (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ja, dit betreft wel enige uitleg vanuit het College waarom deze bestuurlijke overleggen eigenlijk onder geheimhouding moeten. Ze zijn van een behoorlijke periode, dus wij vragen ons af: waarom moeten deze nu, op dit moment, onder geheimhouding gelegd worden en wat is de reden hiervan?

De voorzitter: U snapt dat u een hele goede vraag hebt gesteld, want ik heb zo niet het antwoord. Ik zal in ieder geval zorgen dat u het antwoord schriftelijk toekomt en mocht dat een directe aanleiding zijn om dat te veranderen, dan kan dat bij de eerstvolgende besluitvorming plaatsvinden. Wellicht nog voor het einde van de dag en anders wordt het de volgende vergadering. Maar ik heb op dit moment het antwoord niet.

De heer Megens (PVV): Kan dat voor het einde van de dag dan duidelijk worden en eventueel deze stemming later op de dag laten plaatsvinden?

De voorzitter: We stellen hem nu wel vast. Ik probeer er binnen deze vergadering op terug te komen. Als we hem nu vaststellen kan de geheimhouding er namelijk altijd afgehaald worden. Dan hebben we in ieder geval het verslag vastgelegd en ik ga er achteraan om vandaag nog helderheid te geven waar het verzoek vandaan komt en de noodzaak. En als dat zal leiden dat het niet noodzakelijk is, dan kunnen we samen, als het quorum er is, de geheimhouding gewoon eraf halen. Dus ik kom erop terug.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): De Partij voor de Dieren ondersteunt het verzoek van de heer Megens.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is die voor nu besloten conform, met de gemaakte opmerkingen.

8.1.3 G-22-002 Bekrachtiging geheimhouding feitelijke informatie behorende bij mededeling portefeuillehouder inzake afhandeling toezeggingen 9042 en 9050, brief GS van 25-1-2022

De voorzitter: Kom ik bij agendapunt 8.1.3 onder nummer G-22-002 Bekrachtiging geheimhouding feitelijke informatie behorende bij mededelingen portefeuillehouder inzake afhandeling toezeggingen 9042 en 9050 en de brief van GS van 25 januari. Dat is conform besloten.

8.1.4 G22-003 Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij mededeling portefeuillehouder Campus Vastgoed Greenport Venlo

De voorzitter: Agendapunt 8.1.4 G-22-003 Bekrachtiging geheimhouding bijlage bij mededeling portefeuillehouder Campus Vastgoed Greenport Venlo met nummer, had ik dat al gezegd, G-22-003, en anders doe ik het twee keer. Niemand, dan is conform besloten.

Dan schors ik nu de vergadering, zodat mensen die daar behoefte aan hebben en willen, de zaal kunnen verlaten en de woordvoerders hun plek kunnen innemen. Na de schorsing spreken we over Subsidieverzoek Universiteit Maastricht project Maastricht Working on Europe Fase 3.

[schorsing]

9 Behandelstukken

9.1 G-21-049 Statenvoorstel inzake Subsidieverzoek Universiteit Maastricht project Maastricht Working on Europe Fase 3, brief GS van 23-12-2021 (GS DOC-00211719)

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Conform het spreektijdenoverzicht gaan we zo dadelijk beginnen met de heer Smeets. Ik sta interrupties toe in twee keer. Het woord is aan de heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel, voorzitter. In het Statenvoorstel wordt vijftien keer gerefereerd aan het Verdrag van Maastricht. In de bijgesloten subsidieaanvraag van de Universiteit Maastricht prijkt op de voorpagina de foto van de ondertekening van het Verdrag, hier in het Provinciehuis in 1992. Het wekt geen verwondering dat ook in de subsidieaanvraag het Verdrag van Maastricht een centrale plek inneemt. Dit vraagt om een nadere duiding, een stukje historisch besef over het Verdrag en ook welke positie de fractie

van SVL inneemt op dit thema. In het Verdrag van Maastricht werd vastgelegd dat de Europese Unie voortaan zou worden gebaseerd op Europese gemeenschappelijkheid, waaronder een gemeenschappelijk buitenlands veiligheidsbeleid en beleid op het gebied van Justitie en Binnenlandse Zaken. Met het Verdrag van Maastricht kwam er een eind aan de bilaterale economische samenwerking oude stijl, de EEG. De medebeslissingsprocedure werd ingevoerd en de reikwijdte van de samenwerking tussen lidstaten werd vergroot, waardoor het Europees Parlement meer wetgevende en controlerende macht kreeg. Het Verdrag gaf het Europees Parlement het recht om de Commissie te verzoeken wetsvoorstellen in te dienen voor zaken die volgens het Europees Parlement vragen om wetgeving op Europees niveau. De basisgedachte achter dit alles is overdracht van soevereiniteit. We dienen terug in instituties zoals het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, het Europees Hof van Justitie, de Raad van Europa, maar ook in een Europese grondwet. SVL is van mening dat de EU hard op weg is om een federaal Europa te worden, waarbij de nationale parlementen meer en meer tandeloos worden en dat nationale besluitvorming wordt bemoeilijkt. Wij vinden dat de EU als supranationale organisatie onze soevereiniteit inperkt, aangezien het ons vermogen om autonoom besluiten te nemen ernstig aantast. Denk hierbij aan immigratie, klimaatdoelstellingen, rekenrente voor onze pensioenen en cetera. SVL wil dat de EU terugkeert naar de afgeslankte vorm van voor het Verdrag van Maastricht, de oude EEG, met de focus op economische samenwerking tussen lidstaten. SVL wil geen onderdeel uitmaken van een transferunie, waar de EU naartoe beweegt getuige het EU-herstelfonds van € 750 miljard. Nederland als autonome natiestaat, dat is waar wij voor staan. Voorzitter, tegen deze achtergrond kunt u zich voorstellen dat SVL sceptisch staat tegenover de subsidieverstreking van Maastricht Working on Europe van € 2,5 miljoen.

De voorzitter: Over het eerste deel van uw betoog is er een vraag van de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde het pleidooi van de heer Smeets namens SVL en de lijn van zijn redenering is te begrijpen, maar ik hoorde hem ook refereren aan het Herstelfonds van € 750 miljard. Hoe nobel de wens van SVL om terug te keren tot de EEG ook is, dat Fonds is er zo dadelijk en die middelen zijn beschikbaar. Hoe ziet u de ambities van onze Provincie om daarvan middelen hiernaartoe te halen? Vindt u het in het belang van Limburg om gebruik te maken van de middelen die in de Europese Unie beschikbaar zijn?

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Als die middelen naar ons zouden kunnen terugvloeien, heel graag, maar ik vrees dat de middelen die nu worden gereserveerd vooral terugvloeien naar de economieën die het hardst zijn geraakt binnen Europa en dat zijn vooral de zuidelijke landen. Niet alleen zijn die landen ernstig geraakt door de coronapandemie, ik vrees ook dat men daar, ik zeg maar wat, de pensioenen gaat opwaarderen en dat het daarvoor ingezet gaat worden. Ik wou dat ik ambtenaar was in Italië, dan was ik waarschijnlijk al met pensioen geweest. Dat is het probleem wat ik met dat Herstelfonds heb, want ook wij in Nederland zijn geraakt door corona.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Daarom is er voor Nederland natuurlijk ook € 6 miljard gereserveerd in dat Herstelfonds. De vraag is natuurlijk hoe wij ervoor gaan zorgen dat van die € 6 miljard die voor Nederland gereserveerd is, er zo veel mogelijk middelen naar onze Provincie toekomen. Los van uw bezwaren tegen de Europese Unie op metaniveau, vindt u niet dat wij er alles aan moeten doen om zo veel mogelijk van die gelden die beschikbaar zijn, voor onze Provincie beschikbaar te krijgen?

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Absoluut, voorzitter, ik ben het met de heer Kuntzelaers eens, maar ik zie niet precies hoe dit nu rijmt met het subsidieverzoek van de Universiteit Maastricht. Maar ik ben het absoluut met u eens dat wij er alles aan moeten doen om uit die pot van € 750 miljoen <onverstaanbaar> euro zo veel mogelijk gelden naar Limburg en <onverstaanbaar> te krijgen. Dat staat als een paal boven water.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met uw betoog.

De heer Smeets (SVL): Tijdens de behandeling in de Commissie hebben noch de vertegenwoordigers van de Universiteit Maastricht noch de Gedeputeerde, ook in zijn mededeling portefeuillehouder, ons overtuigend kunnen aanzetten onze mening te herzien. Op vragen van de Commissie naar de resultaten van Maastricht Working on Europe kwam men niet veel verder dan een toename van congressaanvragen en een memo over het thuiswerkbeleid voor grenswerkers. SVL beoordeelt dit als uiterst mager. Kijkend naar toekomstige ontwikkelingen, dan zijn voor ons de prestatie-indicatoren een goede graadmeter van hetgeen we de komende jaren mogen verwachten. Echter, ook hier treffen wij weinig aanknopingspunten aan, voornamelijk boterzachte en vrijblijvende KPI's. Ik benoem er een paar: het aantal vindplaatsen van het Verdrag van Maastricht voor toeristen, het aantal nieuwe activiteiten en projecten over het Verdrag van Maastricht, het aantal bereikte mensen door media-events, het aantal onderzoeksvertalingen naar evenementen en ga zo maar door. In zijn brief lukt het onzes inziens de heer Van Gaans onvoldoende om meer body te geven aan de KPI's. Tot slot, voorzitter, is voor ons ook het afhaken van de gemeente Maastricht een teken aan de wand. Het College aldaar maakt een andere afweging en trapt voor wat betreft het subsidieverzoek op de rem. En dat is hetgeen waar wij als SVL-fractie ook voor staan in tijden waarin het toekomstige resultaat van de provincie Limburg onder druk komen te staan, wij fors interen op de immunisatiereserve, wij onvoldoende economische benefits in dit voorstel aantreffen en waarbij ook maatschappelijk gezien de Limburgers en de Limburgse samenleving naar onze smaak niet of nauwelijks profiteren. Dan kiezen wij voor financiële prudentie en geven wij een eerste aanzet op zoek naar bezuinigingen. De SVL-fractie zal dit Statenvoorstel in deze vorm dan ook niet steunen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Smeets. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Valk namens de SP-fractie.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel, voorzitter. De SP is geen eurocynische of eurosceptische partij. Sterker nog, we werken graag intensief samen met socialisten en andere partijen uit alle lidstaten en het is niet voor niets, en ik zeg dat met bescheiden trots, dat onlangs een senator van SP-huize is gekozen als voorzitter van het Parlement van de Raad van Europa. Kortom, de SP werkt graag mee aan Europa, zij het dat het ons vooral gaat om de belangen van de burger en niet om kortzichtige economische belangen en nog meer Brusselse bureaucratie. We zijn ook geen eurofiele partij en we blijven kritisch als het gaat om subsidiëring van aan Europa gelieerde projecten en experimenten. Als we dan het maar liefst 218 pagina's tellende Statenvoorstel Maastricht werkt aan Europa en de 9 pagina's tellende mededeling portefeuillehouder Maastricht werkt aan Europa Fase 3 doorspitten, zien we van onze visie op Europa maar bitter weinig terug. Het lijkt hier te gaan om het faciliteren van onderzoek. Op zich is daar niets op tegen, maar om € 2,5 miljoen beschikbaar te stellen voor het organiseren van evenementen, media-events en het ophogen van bezoekersaantallen van websites en het organiseren van debat en dialoog, is voor ons moeilijk te verteren. Ik zal dit toelichten. Voorzitter, ik parafraseer maar weer eens de Amsterdamse wethouder Schaefer van Volkshuisvesting: in gelul kan ik niet wonen. Dan zeg ik: in gelul en met gelul wordt het niet makkelijker om over de grens te werken, worden er nog steeds heel vieze fabrieken aan landsgrenzen gebouwd, windmolenparken aangelegd zonder overleg met bewoners over de landsgrens en blijft het een ingewikkelde en heel dure opgave om bijvoorbeeld met het openbaar vervoer vanuit een willekeurige stad in Limburg naar Aken of Hasselt te komen. En zo kan ik nog tal van voorbeelden noemen, waarbij het dagelijks leven van burgers in Europa er niet echt makkelijker, schoner, leefbaarder, duurzamer of slimmer op wordt. Vraagstukken die ik niet teruglees in dit lijvige stuk. Dan voorzitter, ik lees dat het project Maastricht werkt aan Europa erg belangrijk is voor de Euregio. Als dat zo belangrijk is, waar zijn dan die andere partners,

zoals de Belgische provincie Limburg, Liège, Nordrhein-Westfalen en de beide Euregio's. Waarom zou de Nederlandse provincie Limburg dit project alleen op haar kap moeten nemen? Voorzitter, wellicht is het een semantische discussie, maar waarom heet dit project Maastricht werkt aan Europa, terwijl Maastricht om moverende redenen en waarschijnlijk met dezelfde kritische kijk op de vage en weinig sprekende doelstellingen en beoogde prestaties helemaal niet meer meedoet, althans niet in harde pecunia? Zou het project niet omgedoopt moeten worden naar Limburg werkt aan Europa? Of zouden we er misschien helemaal mee moeten stoppen? Voorzitter, ik rond af. De paragraaf waarin gesteld wordt dat de gevolgen van dit project ernstig zouden zijn, initieel beoogde kansen niet zouden worden verzilverd en er afbreuk zou worden gedaan aan de reputatie van de Provincie, valt bij ons verkeerd. Ik denk dat het wel mee zal vallen, temeer omdat de Provincie heel, heel veel geld steekt in onderzoek en ontwikkeling, waaronder de Brightlands. Ernstiger vind ik dan ook de aanmatigende toon dat afbreuk aan het gehele partnerschap met UM zou worden gedaan, gezien de vele miljoenen euro's die wij steken in de Brightlands campussen en onder andere dus ook in UM. Een iets bescheidener opstelling van UM en enige reflectie zou dan ook op zijn plaats zijn. Tot zover in eerste termijn, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Valk. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Jenneskens namens de fractie van D66.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, het was 9 december 1991. Op het moment dat de deuren van dit gouvernement zich openden voor al die delegaties en regeringsleiders en de Raad van Europa, openden rond het middaguur de deuren van de wereld zich voor mij. Mijn ouders waren blij en trots en presenteerden hun allereerste dochter, Mitterrand zijn grootse plannen. Terwijl Lubbers in gesprek ging met Kohl en naar verluud met tegenzin aan het Verdrag werd geholpen, zei mijn broer Joost al even enthousiast bij het horen van het nieuws: leuk, zo'n zusje, maar ik ga nu eerst pannenkoeken eten. In geboortedatum verbonden met dit unieke moment in de geschiedenis, voelt het telkens bijzonder om in deze zaal het woord te mogen voeren. En bijzonder is dat al helemaal vandaag, want Europa is in mijn dertig jaar echt alleen maar belangrijker geworden. Stikstof, digitalisering, klimaat, gezondheid: de grote vragen van onze tijd hebben een krachtig antwoord nodig, dat we niet alleen maar vanuit ons kleine kikkerlandje geven kunnen. En als je goed luistert, hoor je ook dat, wat voor ons zo saai lijkt, een geweldig lonkend perspectief is voor kandidaat-lidstaten die bij die Unie graag willen horen. Europa maakt ons vrij, maakt ons vrij om over grenzen te reizen. En dat lijkt zo gewoon, maar ik herinner me nog hoe het was toen hier in de eerste lockdown de betonblokken op de grens stonden richting België en ik met mijn wielrenfiets afstapte, omdat ik dacht: wat is dit nou? De files, de ervaringen van de truckers door de Brexit, laten zien dat die verworvenheden van Europa en dat Verdrag niet vanzelfsprekend zijn. En dat de losse eindjes die dertig jaar geleden hier zijn blijven liggen, ook dertig jaar later nog aan elkaar geknoopt zouden moeten worden. Namens D66 zeg ik vandaag vanuit de grond van mijn hart: laat Maastricht niet alleen die plek zijn in de geschiedenis. Laten we vanuit dit gouvernement, vanuit deze stad, vanuit deze provincie die rol spelen om over grenzen heen een toekomst vorm te geven. Dat is niet alleen omdat ik dat fijn vind of belangrijk, dat is omdat het ons iets oplevert. Voor ons imago, ons profiel, ons vestigingsklimaat, voor de kansen die we verzilveren, de positie die we innemen, en een nieuwe generatie die heel graag naar Maastricht komt om te studeren om de meest Europese stad van Europa. Limburg ligt misschien wat ver vandaag, maar we wonen in dat prachtige hart van Europa. Daar mogen we vanuit Limburg wat trotser op zijn en daar mogen we ook wat harder voor lopen wat D66 betreft. De heer Van der Valk citeerde net: in geluk kun je niet wonen. De heer Rinnooy Kan zei ooit: wie denkt dat kennis duur is, weet niet wat domheid kost.

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Na dat hemels pleidooi voor de Europese Unie kunt u misschien ook vertellen waarom u € 2,5 miljoen het afvoerputje in wil gooien, waar wij een heleboel andere mooie dingen mee zouden kunnen doen waar u ook gelukkig van zou kunnen worden? Want het

Statenvoorstel gaat over € 2,5 miljoen, ik zeg het nog maar een keer, maar daar heb ik u nog geen woord over horen zeggen.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ik was daar eigenlijk net aan begonnen. De heer Claassen van de PVV zegt dat we € 2,5 miljoen euro in het afvoerputje gooien. Ik zie dat anders. Het Verdrag en het feit dat dat hier in Maastricht is getekend, heeft ons letterlijk ook geld opgeleverd. Dat zorgt ervoor dat we een sterk imago hebben, het draagt bij aan onze positie als stad, als provincie, en ook aan onze universiteit. Als u het mij vraagt: ja, het mag best wat kosten om dat gesprek levendig te houden. Ik ben het met u eens dat dat een fors bedrag is, maar dat vind ik ook van een heleboel andere voorstellen hier, zoals bijvoorbeeld het vliegveld.

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Maar mijn vraag was wat u dan met die € 2,5 miljoen daadwerkelijk ziet gebeuren, behalve wetenschappelijk onderzoek. We hebben het hier over een heleboel mooie dingen, maar dat gaat dat Statenvoorstel niet over. Dat gaat om € 2,5 miljoen voor onderzoek. Kunt u uw licht erover laten schijnen hoe zich dat verhoudt, € 2,5 miljoen voor onderzoek? Dat is het voorstel wat hier vandaag voorligt, niet de mooie dromen over de Europese Unie en hoe prachtig het allemaal kan zijn. Ik herhaal nog een keer: € 2,5 miljoen voor wetenschappelijk onderzoek.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik denk dat dat een misvatting is. We kunnen heel veel spreken over valorisatie. Ik denk trouwens dat dat in dit voorstel goed zit, dat dat meerwaarde gaat opleveren. Wat de heer Claassen eigenlijk zegt, is: we doen wetenschappelijk onderzoek en dat zou niks mogen kosten. Daar ben ik het hartgrondig niet mee eens. Punt 1, en ik denk dat dat goed is onderbouwd in de stukken die hieronder liggen, levert het uiteindelijk de Provincie en iedereen meerwaarde en geld op. En punt 2: je moet wetenschappelijk onderzoek durven doen en dat mag wat mij betreft inderdaad wat kosten, net zoals de andere Kennis As-projecten of de zaken die we onderzoeken, de dingen die we monitoren. Dat mag wat kosten, omdat het uiteindelijk bijdraagt aan onze economie en ons vestigingsklimaat.

De voorzitter: Er is ook nog een vraag aan u van de heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Dank u, voorzitter. U benoemde net: dit voorstel is goed voor ons vestigingsklimaat. We hebben in de Commissie gesproken met de vertegenwoordiger van de Universiteit Maastricht. Daar kwam die vraag ook aan de orde en daar werd in mijn optiek niet afdoende op geantwoord. Mijn vraag aan u is: kunt u concreet aangeven wat dit voorstel, en niet de hele EU, doet voor het vestigingsklimaat van Limburg?

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, als de heer Smeets het antwoord van twee rectoren, die daar de hele dag mee bezig zijn en er veel meer verstand van hebben dan ik, niet serieus neemt, weet ik niet of ik dat voldoende kan beantwoorden. Ik denk dat dat voldoende onderbouwd is in de stukken die eronder liggen. Daar kunnen we het niet over eens zijn, maar ...

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ik zei niet dat ik het niet serieus nam, maar ik zei: ik heb het niet gehoord in de Commissie. Dat is iets heel anders en dat wil ik even genoemd hebben. Ten tweede zegt u: het staat in de stukken. Dat vind ik een beetje gratis, om het zo te zeggen. Ik haal het niet uit de stukken, dus ik vraag u nogmaals concreet: wat doet dit voorstel nu echt met het vestigingsklimaat? Hoe ziet u dat voor zich de komende jaren? Ziet u bedrijven zich op grote schaal vestigen op Avantis en allerlei andere industrieterreinen?

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ik denk dat de kracht van het voorstel is dat wij de plek blijven waar het kritische debat over de Europese Unie wordt gevoerd en dat er fundamenteel wetenschap naar wordt gedaan. Het is geen toeval dat Maastricht een universiteit heeft, dat hier een grote studie Europese studies is en dergelijke. Daar doel ik op, onder andere.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van der Valk wil ook nog een vragen stellen aan u.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel, voorzitter. Meer misschien een mededeling. Ik wil toch even reageren op de uitspraak dat kennis duur is en dat domheid nog veel duurder is. Dat onderschrijf ik helemaal. Als u goed naar mijn betoog heeft geluisterd, dan zijn wij zeker niet tegen onderzoek, maar wel met enige praktische waarde, wel met nut en uitstraling voor de burger. Ik hoop dat u dat met mij eens bent.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Dat ben ik hartgrondig eens met de heer Van der Valk en ik denk dat dit project zeker, als het de tijd krijgt om zich te bewijzen, ook dat zal aantonen.

De voorzitter: De heer Driessen heeft ook nog een vraag.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, ik wilde mevrouw Jenneskens eigenlijk met rust laten in haar betoog voor de Europese Unie, maar toen ik bemerkte dat het een plek was voor kritisch debat, kon ik het toch niet laten. We kwamen juist in de Commissie tot de conclusie met z'n allen, in ieder geval met heel veel partijen, dat het debat dat gevoerd wordt op de Universiteit Maastricht helemaal niet zo EU-kritisch is en dat zelfs de rectoren, waar u het over had, heel veel moeite hebben om zaken aan te dragen hoe ze dan kritisch zijn op die Europese Unie. Misschien kunt u dan in hun plaats wel een aantal voorbeelden aandragen over hoe dan kritisch gekeken wordt naar de Europese Unie.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Wat moet ik...?

De voorzitter: Even een verduidelijking van de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): In het kort, kunt u wél voorbeelden aandragen hoe met dit project of op de Universiteit Maastricht met het project Working on Europe kritisch gekeken wordt naar de Europese Unie?

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik vind dat de heer Driessen daarmee het project een beetje tekortdoet. Ik ben heel erg voor Europa. De afgelopen drie minuten heb ik hier een gloedvol betoog gehouden, waarom ik het belangrijk vind, wat het ons heeft gebracht, noem het maar allemaal op. Volgens

mij zit dat in de stukken. Ik vind het een beetje lastig om vanuit hier iets te zeggen over het curriculum van een universiteit. Dat is mijn plek niet. Als we het hebben over het project, dan denk ik juist dat het kritische debat dat wordt gevoerd, gevoerd mag worden en dat er ook in het verleden bij de zaken onder de vlag van Maastricht Working on Europe heus ruimte was voor de kritische stem en er heus ruimte was voor de partijen die wellicht wat dichterbij het gedachtegoed van de heer Driessen staan.

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, dat was juist mijn vraag aan mevrouw Jenneskens: kunt u mij dan enig voorbeeld geven om ons een beetje gerust te stellen, hoe dat kritische geluid terugkomt in dat debat op zo'n universiteit bij voorbeeld een project als Maastricht Working on Europe. Wij werden daarin niet gerustgesteld in dat Commissiedebat en u benoemde zelf in uw beantwoording aan de heer Smeets dat het een plek was waar het kritische debat plaatsvindt. Ik ben al twee weken aan het zoeken naar waar en hoe dat vorm krijgt, zo'n kritisch debat, en of daar voorbeelden van zijn.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, volgens mij zijn er onder de titel van Maastricht Working on Europe in het verleden al een heleboel interessante conferenties, debatten et cetera geweest, waar plek was voor ieder geluid over de EU. Dus de gedachte dat Maastricht Working on Europe, zoals ik hier vandaag sta te prediken van hoe belangrijk het is, dat denk ik niet. Ik denk ook dat dat kritische debat gevoerd is in het verleden en dat het onderdeel wordt van dit project en ik denk ook, als ik heel eerlijk ben, dat Europa dat verdient.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met uw betoog.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, waar was ik nou? Ik begon eigenlijk: laten we de discussie voeden en de dialoog voeren, omdat we ons als Limburgers naast Nederlanders boven alles ook Europeaan voelen. Dat zijn we aan onze stand verplicht. De resultaten van de afgelopen jaren van Maastricht Werkt aan Europa zijn redelijk tastbaar te zien, ook hier in dit gouvernement. Dan is dat erfgoedlabel aan de wand een prachtig teken. Maar Limburg verdient het dat we meer zijn dan dat streepje op die tijdlijn of dat stipje op de kaart. Dus lieve collega's, laten we vanuit dit gouvernement ook vandaag, verenigd in onze verscheidenheid, ook de plek durven zijn waar we de volgende lijn samen inzetten. Want Maastricht heeft niet alleen een verleden met Europa: hier geven we samen haar toekomst vorm.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jenneskens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Lodewijks namens de VVD-fractie. Uw microfoon staat nog niet aan.

De heer Lodewijks (VVD): Sorry, ik ben door die COVID helemaal vergeten waar die knoppen zitten. In de afgelopen Commissievergadering hebben we het programma Maastricht Working on Europe besproken. Uit die bespreking, en zoals ook nu blijkt, blijken veel Statenleden veel vragen te hebben over dit programma. Ook wij hadden de nodige vragen. Deze betroffen de impact van het programma, de strategische meerwaarde in de samenwerking met de UM, het afhaken van en in plaats daarvan de in-kind bijdrage van Maastricht, de valorisatie van de universitaire kennis naar Limburg en Limburgs belangrijkste stakeholders en, last but not least, het voorgenomen onderwijsprogramma voor ambtenaren. Ondanks de presentatie vanuit de UM en de toelichting van de Gedeputeerde zijn vragen maar deels beantwoord of hebben onvoldoende zicht gegeven op de meerwaarde van het programma. Waar zit de verbreding, waar zit de verdieping? Voorts heeft de Gedeputeerde besloten een poging te ondernemen de vraagpunten vanuit de Commissie via een mededeling portefeuillehouder te beantwoorden en onderbouwing te geven voor de uitvoering van het programma. Ik moet helaas vaststellen dat dit grotendeels niet is gelukt. De toelichting blijft mijns inziens hangen in te algemene voornemens en niet-onderbouwde ambities en generiek

geformuleerde aanscherpingen, maar leidt onvoldoende tot inzicht in wat er nu gaat plaatsvinden. Het is voor ons nog onduidelijk waar wij een akkoord op geven, waar prioriteiten liggen, een helder beeld van wat wij willen bereiken met het programma. Hoe gaan we dat doen, welke activiteiten gaan hiervoor plaatsvinden en wat is hierbij dan de rol van de uitvoeringsorganisatie SEM? Onduidelijk blijft hoe het programma bijdraagt aan beleidsbeïnvloeding en fondsenwerving, hoe de Europese onderzoeken bijdragen aan onze economische partners, zoals de campussen, het georganiseerde mkb en de kennisinfrastructuur in Limburg. Onduidelijk blijft op welke wijze kennis bijdraagt aan strategische prioriteiten van de Provincie, maar ook de positie van de Provincie in Den Haag en Brussel. En onduidelijk blijft wat proactief acteren op Europese tenders inhoudt. Natuurlijk moeten we een debat voeren over de zichtbaarheid van Europa, en dat is prima en die moet ook gevoerd worden. Maar niet alleen de impact op de burgers is van belang, ook de impact op belangrijke partijen binnen Limburg, die onze economie stutten. Ook de stelling dat de bijdrage aan de versterking van de internationale <onverstaanbaar> van dit programma randvoorwaardelijk is voor de economisch majeure effecten en het vestigingsklimaat lijkt een overtrokken stelling. De activiteiten ten behoeve van het Europese erfgoedlabel zijn een verplichting, heb ik begrepen uit de mededeling portefeuillehouder. Bij stopzetting gaat dat de Provincie € 915.000 per jaar kosten volgens een indicatieve berekening van de uitvoeringsorganisatie. Echter, een saillant detail is dat in de begroting van Fase 3 diezelfde organisatie dat voor de helft van dat bedrag gaat doen. Ook ongeloofwaardig lijkt de opmerking dat, indien we dit programma niet zouden ondersteunen, de € 445 miljoen aan subsidie, die afgelopen periode is gerealiseerd, door dit programma niet zal worden behaald. Kortom, wij zijn nog niet overtuigd dat we groen licht moet geven op de voortzetting van Fase 3 van het programma. Wij zouden ervoor willen pleiten om dit voorstel nog niet in stemming te brengen, maar nader uit te werken en te concretiseren op basis van de discussie die wij hebben gehad in de Staten en in de Commissie.

De voorzitter: Misschien is dit het moment voor een vraag van mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, wat mij verbaast is dat wij voorafgaand aan elke Statenvergadering Presidiumvergaderingen hebben, waarin we het hebben over de behandelbaarheid van stukken. Ik zit hier nu al drie minuten te luisteren naar de heer Lodewijks van de VVD. Ik heb in de afgelopen drie, vier weken helemaal niks gehoord. Hoe kan het dat u op dit moment hier eigenlijk het voorstel doet om het stuk aan te houden? Ik begrijp niet waarom dat niet eerder had gekund.

De voorzitter: De heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Laat ik het zo zeggen: in de Commissie hebben we deze kritiek geuit. Toen werd er gezegd: gaan we dit behandelen in de Staten? Ja, dat gaan we doen en er komt een mededeling portefeuillehouder. Ik hoopte overtuigd te worden door de mededeling van de portefeuillehouder, alleen heeft die nog meer vragen bij mij opgeleverd. Dus zou ik graag willen dat de Gedeputeerde de tijd neemt om dit programma nog eens te bezien en samen met de partijen focus aanbrengt en concrete activiteiten die meerwaarde hebben voor de diverse stakeholders in onze mooie provincie.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, mijn vraag was eigenlijk: die mededeling portefeuillehouder is twee, drie weken geleden, daartussen zaten nog honderd momenten, waarom nu, waarom op deze manier? En de vraag aan u is eigenlijk: kan dit überhaupt met een stuk dat al op de agenda ter vergadering staat.

De voorzitter: De heer Lodewijks.

De heer Lodewijks (VVD): Heel simpel: dit is het podium waarop wij beslissen en dat is nu, dus nu geef ik de suggestie mee. U mag daar heel anders over denken, maar ik doe de suggestie om daar nog eens goed naar te kijken, de tijd te nemen om tegemoet te komen aan de kritiekpunten die er zijn.

De voorzitter: Dank u wel. En het antwoord op uw vraag als de Staten na de beraadslaging in al haar wijsheid in meerderheid besluit dat het niet besluitrijp is, dan is dat een besluit en wordt er niet over gestemd, in theorie. Ik kijk even naar de griffier of ik dat goed zeg. Dan wordt dat voorgesteld als een soort ordevoorstel in de Staten. Maar het lijkt mij logisch dat dat na de beraadslaging is en dat de Gedeputeerde de gelegenheid krijgt om op deze zaken in te gaan. Als er geen meerderheid is, dan wordt er straks gewoon gestemd over het voorstel. Mevrouw Jenneskens, gaat uw gang.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik wil toch een klein punt van orde maken. Als dit de bedoeling is van de heer Lodewijks, dan hadden we ons de afgelopen drie kwartier al kunnen besparen. Dan had hij dat als ordevoorstel bij de start van deze vergadering kunnen doen en hadden we het hele spektakel even gepauzeerd, want dan hadden we daarover kunnen stemmen. Dus los van de inhoud, wat u allemaal vindt en hoe u wilt stemmen, allemaal prima, maar in een debat slaat dit natuurlijk helemaal nergens op.

De heer Lodewijks (VVD): Ik ben het volstrekt niet met u eens. Dit gaat nergens over.

De voorzitter: Mijnheer Lodewijks, ogenblikje. Ik heb overigens nog geen andere signalen gekregen, vandaar dat ik gewoon doorga met het debat. Er is nog een vraag en die is van de heer Westen.

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik zou graag van de heer Lodewijks willen weten of hij op de hoogte is van wat de gevolgen kunnen zijn voor Maastricht Working on Europe op de korte termijn. Misschien ook indirect een vraag van mij uit naar de Gedeputeerde.

De voorzitter: Mijnheer Lodewijks, aan u het woord.

De heer Lodewijks (VVD): De vraag stellen, is hem ook beantwoorden, want ik leg hem niet voor niks voor aan de Gedeputeerde. Wat hij ervan zou vinden, als hij tijd had om dit met de organisatie opnieuw te bespreken en te zeggen: waar gaan we prioriteiten leggen in dit geheel?

De voorzitter: De Gedeputeerde kennende, zal hij daar straks op reageren. Gaat u verder met uw betoog.

De heer Lodewijks (VVD): Ik wil afsluiten met betrekking tot dit punt, omdat in de mededeling zelf de uitvoeringsorganisatie SEM aangeeft dat het programma 2022-2024 de komende maanden in de lobbyagenda verder zal worden uitgewerkt. Dan zou ik zeggen: kijk dan ook naar andere <onverstaanbaar>. Daar wil ik het bij laten, dus ik zie graag de reactie van de Gedeputeerde tegemoet.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Lodewijks. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt van de CDA-fractie.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, vijf jaar geleden hebben wij als Provincie een partnership gesloten met de gemeente Maastricht en de Universiteit Maastricht, met als doel Maastricht en de regio nadrukkelijker te positioneren als the place to be, sorry mijnheer Van der Valk, voor organisaties, bedrijven en personen die hier heel graag willen wonen, werken en ondernemen in een omgeving met een internationaal profiel. Dat programma Maastricht Working on Europe zag toen het licht en Studio Europa Maastricht begon met haar werk. Inmiddels zijn we vijf jaar verder en er is veel veranderd. Wat niet veranderd is, is het belang van dat internationale profiel. En dat belang groeit; dat blijkt onder andere uit het toenemende aantal expats in Limburg, als ook de groei van het aantal contacten van zowel onze kennisinstellingen als ook bedrijven en overheden over de grens. Maar ook het belang van Europa als bestuursorgaan groeit, of bepaalde collega's in deze zaal dat nou leuk vinden of niet. Op het gebied van relevante wetgeving, maar ook als aanjager van transitie die over landsgrenzen heen moeten plaatsvinden. Denk aan de klimaatadaptatie en energietransitie. In het Statenvoorstel, maar ook door een aantal collega's

hier voor mij, is daar al heel veel wijs over gezegd. Waar het voorstel echter wat minder duidelijk over is, en in die zin kan ik wel een aantal collega's volgen, is de vraag wat Maastricht Working on Europe voor ons als regio betekent in het licht van die gezamenlijke prioriteit voor de Europese oriëntatie. Het stuk alsook de bijlage is redelijk abstract in termen van doelen en daaraan te relateren activiteiten. Ook is de vraag wat nou precies de focus is. De heer Lodewijks gaf dat ook al aan. Is het branding of marketing van Maastricht en de regio over de landsgrenzen heen? Is het kennisontwikkeling ten behoeve van de Provincie zelf en anderen? Is het een netwerkcoördinator voor allerlei partijen die ook grensoverschrijdend opereren of dat willen doen? Is het een adviseur van overheden? Is het een lobbyist voor de UM en Limburg? Brengen zij Europa dichterbij de Limburgers? Of zijn het toch vooral onderzoeken? Of misschien is het wel allemaal? We kunnen het uit wat voorligt niet echt afleiden en ook voor ons hebben zowel de Commissiebehandeling als de aanvullende mededeling portefeuillehouder dat beeld niet scherper gemaakt. Er is ook nog geen evaluatie over de nog lopende Fase 2 en er is geen voortgangsrapportage. Dat betekent dat wij voor een dilemma staan, want wij moeten een besluit nemen over € 2,5 miljoen belastinggeld. Dat plaatst ons in een situatie waarin wij een keuze moeten maken. Enerzijds hebben wij geen aanleiding om op voorhand te twijfelen aan het goede werk van Maastricht Working on Europe, anderzijds mogen de belastingbetalers van ons verwachten dat wij ons ervan vergewissen dat de middelen die we inzetten ook leiden tot realisatie van de doelen die we beogen. Dat laatste kunnen we nu niet. Misschien ook wel, omdat we daar zelf in het voortraject wat weinig energie in hebben gestoken. Wat dat betreft steek ik ook de hand in eigen boezem. Maar moeten we GS dan maar geloven op de blauwe ogen? Dat zou niet echt passen bij onze verantwoordelijkheid. Maar nu "nee" zeggen, alleen omdat we informatie missen, ook niet. Daarom stellen wij voor om de besluitvorming te knippen vanuit het principe: laten wij denken in oplossingen in plaats van in termen van problemen.

De voorzitter: Komt u tot een afronding?

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja. Wij dienen daartoe dan ook een amendement in, dat is ook rondgedeeld, en wij stellen voor nu te besluiten alleen voor 2022 en de rest van het jaar te gebruiken om te verdiepen. Dat geeft ook de mogelijkheid om met de gemeente Maastricht in gesprek te gaan over een bijdrage en vooral de vraag of ze niet toch weer instappen, want Maastricht Working on Europe zonder Maastricht is toch wel een beetje lastig uit te leggen.

De voorzitter: De heer Claassen had een vraag aan u.

De heer Claassen (PVV): U komt, via u voorzitter, met een amendement. U licht dat net ook toe, om met een knip te komen. Interessante gedachte, maar het probleem is vaak dat we dan moeten bepalen op het eind van die knip of de doelen bereikt zijn. Mijn vraag aan u is op basis waarvan het geld in de tweede tranche dan doorgaat, want we zijn er niet echt sterk in hier in huis om het College duidelijke KPI's op te leggen en daar ook nog eens een keer streng op te controleren en dan "nee" te zeggen. Hoe gaat u dan die knip inrichten en wat verwacht u van het College voordat we hier "ja" tegen zeggen?

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Wat wij dan in elk geval voor hebben liggen, is een evaluatie over de nog lopende Fase 2. Die komt in april. De Gedeputeerde heeft ook toegezegd dat we een voortgangsrapportage krijgen in het voorjaar. Dan kunnen we in elk geval wat dieper inhoudelijk terugkijken naar wat de afgelopen periode nou daadwerkelijk gepresteerd is en we kunnen met elkaar ook dieper ingaan op wat we de komende periode verwachten van het instituut. Dat kunnen we afzetten tegen wat ze voorstellen en daar kunnen we met elkaar een gesprek over hebben. Dan kun je in elk geval op basis van een goede inhoud, een goede basis van informatie, een afgewogen besluit nemen. Want ik hoor een aantal collega's ook zeggen dat die informatie voor hen heel onduidelijk is. Daarom stellen we die knip voor.

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Tot slot voorzitter, u heeft het over de voortgangsrapportages. Bent u ervan overtuigd dat er bij de vraag die we gesteld hebben aan het College, als zij met die voortgangsrapportages komen, heel duidelijk beschreven gaat worden welke resultaten er behaald zijn? Dan is mijn vraag nogmaals: welk resultaat en op welk niveau moet u aan de voorkant bevestigd hebben om hier "ja" tegen te zeggen? Het blijft namelijk een heel grijs gebied, waar u "ja" tegen gaat zeggen en uiteindelijk gaat toch die € 2,5 miljoen verdwijnen, zonder dat we duidelijk hebben wat we ermee bereikt hebben.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik denk dat hoe het College dat de komende maanden wil insteken, een vraag is die het College zelf zou moeten beantwoorden. Heb ik daar fiducia in? Ik wil het College en de UM graag de gelegenheid geven. Ik vind oprecht dat als wij zelf, ik praat even namens onze fractie, onvoldoende kunnen beoordelen wat de prestaties van een organisatie zijn geweest en op basis daarvan onvoldoende kunnen inschatten wat het de komende jaren gaat worden, om dan maar gelijk een instituut de nek om te draaien, dat doen wij niet. Dus wij willen hen graag de gelegenheid geven om die verdieping wel te doen. Of die uiteindelijk aan onze wensen gaat voldoen, zullen we in het najaar zien.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Smeets wil ook graag en die probeert de derde termijn van de heer Claassen misschien mee te nemen.

De heer Smeets (SVL): Ik sta op zich niet onsympathiek tegenover dit amendement, daar gaat het niet om, maar ik zie daar een termijn staan van 1 april tot en met 31 december. Dat zijn negen maanden en we moeten in het vierde kwartaal van 2022 al een besluit gaan nemen, dus dat zijn acht maanden. Ik vraag me af hoe we een goede nulmeting gaan doen? Ik neem aan dat we op basis van prestatie-indicatoren gaan vaststellen in november of december wat er gepresteerd is. Is die periode niet veel te kort om de UM of Maastricht Working on Europe uit te dagen om met goede resultaten te komen in een tijdsspanne van zeven of acht maanden? En hoe doe je die nulmeting? Want het project loopt al hè?

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Er is wat mij betreft geen nulmeting. We krijgen de evaluatie in april over de achterliggende periode. Dat is dan een soort status quo op dat moment. We hebben de gelegenheid om met het College, al dan niet met de UM samen, dat laat ik aan de Gedeputeerde over, in gesprek te gaan over wat wij van de komende jaren verwachten. Ik denk dat, daar waar we eigenlijk nu al een besluit hadden moeten nemen, het toch zeker voor ons mogelijk moet zijn om tussen nu en september wel tot het juiste inzicht te komen. Of wij dan vervolgens dat inzicht voldoende vinden om daar een jaar voor het vervolg op te geven, ik vind dat je dat in september moet beoordelen. Maar we moeten daar wel met z'n allen energie in steken.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel, voorzitter. Ik vrees dat die periode dermate kort is dat we niet heel erg diepgaand tot andere conclusies gaan komen: voor- en tegenstanders mogelijk. Ik snap dat het best lastig is. Het gaat om een aantal jaren en nu wilt u gefaseerd die middelen ter beschikking stellen. Ik stel vast, ik concludeer, dat het waarschijnlijk heel lastig is om in september, wat u noemt, een besluit te nemen wat heel anders is, waardoor wij tegenstanders enorm worden overtuigd van de grote behaalde resultaten. Als het nu al niet lukt op basis van het verleden. Ik vond Fase 2 heel slecht beargumenteerd door de Universiteit Maastricht, en dan gaat het over een aantal jaren, en nu gaan we zeggen de komende vier, vijf maanden, dan moet er zoveel gebeuren, zodat wij en andere fracties mogelijk overtuigd zijn. Ik zie het niet gebeuren.

De voorzitter: En heeft u daar nog een vraag bij of is het een constatering?

De heer Smeets (SVL): De vraag is hoe mevrouw Depondt dat ziet.

De voorzitter: Mevrouw Depondt, aan u het woord.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik ben daar optimistischer over, maar ik leg de vraag graag bij het College, want daar ligt natuurlijk het primaire initiatief om het te doen. Ik zou het amendement niet ingediend hebben als ik niet de overtuiging had dat het zou moeten kunnen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt, en ook voor uw betoog. U was door uw tijd heen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Linden namens de fractie van LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Voorzitter, dank u. Veel is al gezegd en dan blijft er misschien niet veel over. Maar in ieder geval, LOKAAL-LIMBURG heeft in de Commissievergadering al laten blijken niet bijster enthousiast te zijn over dit voorstel. En waarom, voorzitter? Wij vragen ons af: wat zit erin voor de Limburger? De Limburger die op dit moment geplaagd wordt door uit de pan rijzende prijzen, mensen die met een flinke studieschuld zitten en mensen die hun koopkracht zien verdampen door het niet-indexeren van pensioenen en de AOW ontkoppelen. Dat zijn de mensen waarvoor wij hier staan en daar zal ook dit project benefit voor moeten brengen, voordeel. Wij zien dat niet zitten. Wel wordt aangegeven dat we in Fase 3 de winst gaan binnenhalen, maar overtuigend is het niet. Ook de behandeling in de Commissie heeft nou niet direct bijgedragen aan meer zicht op dat doel. De mededeling portefeuillehouder geeft aan: let op, het gaat wel gebeuren. Maar ik wil hem dan toch uitdagen de momenten te noemen waarop dat gebeuren, waarop die normale, gewone Limburger voordeel heeft van dit project. Want daar doen we het voor en volgens mij moet ook Europa op die manier werken, dat de mensen die er wonen er voordeel van hebben. Ik denk dat, op het moment dat we royaal met gemeenschapsgeld strooien, dat ook moet resulteren in projecten die geld opleveren en dat wij ook verantwoording krijgen van de projecten die eraan gaan werken om dat voor elkaar te krijgen. Het is al gememoreerd: die verantwoording is er nauwelijks. Dat betekent dat wij het heel vervelend en moeilijk vinden om hier een besluit over te nemen. Dat neemt niet weg dat wij wel een project zijn aangegaan, wat in drie fases werkt. Dus eigenlijk zitten we ook op een punt waarop we niet het totaal kunnen beschouwen van: heeft het al resultaat gebracht. Dat betekent dus ook dat wij twijfelen wat we moeten doen. Onze afspraak over die drie fases nakomen of nu al de stekker eruit trekken? Want ik heb het al een paar keer aangegeven: echt geweldig is het niet.

De voorzitter: Dit is een mooie knip om de heer Claassen het woord te geven, want die had een vraag aan u.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel. Om te beginnen bij de slotvraag die u had. Mijn antwoord zou zijn: ga niet akkoord met het voorstel, maar dat is aan uw fractie. Maar u heeft wel het amendement meeondertekend. Mijn grootste dilemma bij het amendement ... Ik kreeg net niet de kans om de vraag bij de indiener van het amendement te stellen, maar ik stel de vraag dan aan u, want u heeft het medeondertekend: als die knip er is, op welke criteria gaat u dan letten of welke criteria wilt u het College meegeven, waarop u baseert of u doorgaat met de financiering? Zoals het amendement er nu ligt, is het gewoon een vrijbrief om te blijven betalen. De indiener en alle ondertekenaars hebben geen enkel valide punt hierin opgenomen, waaraan het vervolg zou moeten voldoen. Dat is het grote manco. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: De heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ik zie dat zo – en daar heeft mijnheer Lodewijks van de VVD goede voorstellen voor gedaan –, hij zegt: die organisaties die gaan werken, die hier in ieder geval moeten zorgen dat positief rendement wordt gegenereerd in Limburg, zouden we op de voorgrond moeten

zetten. Ik vind dat het dan aan de Gedeputeerde is om te zeggen: hoe krijgen we het voor elkaar dat wij die organisaties dat resultaat kunnen presenteren? Daar zal men in het project aan moeten werken.

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Maar dat staat allemaal niet in het amendement. En daarmee gaat het amendement aan de voorkant al helemaal nat.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Dat is uw constatering, maar niet de mijne.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Dank u. In ieder geval hoef ik het laatste niet op te noemen, want daarin gaf ik aan dat wij het amendement van het CDA steunen. Dat is, in ieder geval voor mij, opgelost, dus hier wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Linden. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS. Gaat uw gang.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): De waarden van Maastricht Working on Europe zijn me bekend; daar staan wij ook voor. Alleen, de gevolgen van een eventuele voortijdige stop in Fase 3 van het project Maastricht Working on Europe zijn mij niet helemaal duidelijk. Maar bij die subsidie is eigenlijk iets gek aan de hand, want medio 2020 is het Provinciebestuur al bezorgd om de financiële situatie van de gemeente Maastricht. Gedeputeerde Staten maken zich zorgen over de forse structurele tekorten tot en met 2023. Het losse toezicht van de Provincie gaat op de schop en er komt frequenter overleg met Maastricht. Het klinkt niet goed in mijn oren, als er een afspraak staat dat de Universiteit Maastricht, de stad Maastricht en de Provincie financieel meedoen aan dit verdrag. De bezuinigingen van Maastricht gaan vooral ten koste van subsidies van allerlei organisaties, zo ook bij het project Maastricht Working on Europe. Was daar toen bekendheid over bij het gouvernement? In de brief van 8 februari jongstleden van Gedeputeerde Staten staat dat de Provincie nadrukkelijk niet het aandeel van de gemeente Maastricht in dit project heeft overgenomen. Als Maastricht geen geld heeft, is GS dan ervan overtuigd dat Maastricht volgend jaar wel aan haar verplichtingen zal voldoen? Er ligt nu een financieel voorstel op tafel om te laten plaatsvinden bij de eerste <onverstaanbaar> rapportage 2020. Het is eigenlijk een balletje-balletjespel, maar dan met twee bekers en de vraag rijst of iemand nou een ander voor de gek houdt. Wie zegt of garandeert ons dat de gemeente Maastricht en de universiteit in de volgende fase wel met euro's over de brug komen? Zeg maar, Maastrichts stenen brug. We aarzelen dus en dat is de reden waarom wij het amendement van het CDA medeondertekend hebben. Tot zover de eerste termijn. Ik wacht het antwoord af van de Gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Westen namens de fractie van GroenLinks. Gaat uw gang.

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Allereerst dank aan de Gedeputeerde dat GS besloten heeft om dit voorstel aan de Staten voor te leggen, want dat is in het verleden dus blijkbaar niet gebeurd. Over Maastricht Working on Europe is heel veel gezegd net door mijn voorgangers. En ook de afgelopen maand, we hebben de Commissievergadering gehad. Bij een groot deel van de Commissie was er dus onduidelijkheid, ook bij GroenLinks. Wat doet Maastricht Working on Europe precies en welke voordelen levert dat op termijn op voor de doorsnee Limburger, wat hebben we eraan? Tijdens de Commissievergadering van 21 januari zijn twee vertegenwoordigers geweest van Maastricht Working on Europe, die met enorme passie het project hebben geprobeerd te verdedigen, wat niet helemaal gelukt is. Dat is niet alleen voor GroenLinks, maar ook voor de andere partijen heel belangrijk om te weten. GroenLinks staat niet voor niets voor samenwerking met de EU, met Europa, dat de EU een actieve rol gaat

spelen in de internationale politiek en in het stimuleren van vrede, democratie en mensenrechten. Als de doelen voor de komende jaren voor PS hier maar duidelijk zijn. Wat ons opvalt, en dat is ook al door de vorige sprekers aangegeven, is dat we vandaag gaan beslissen over een derde financiële bijdrage, Fase 3, maar dat pas in april Fase 2 wordt afgerond en dat daarover in de zomer pas gerapporteerd wordt. Normaliter is dat niet echt de gang van zaken. Ik bedoel, maatschappelijke organisaties in Limburg die net zo belangrijk zijn, moeten aan strakkere regels voldoen om aan subsidie te komen. GroenLinks zou daarom graag een duidelijke rapportage willen zien in de zomer. En wat bedoel ik dan met duidelijk? Niet alleen die droge cijfers, dat abstracte, maar laat ons met eigen ogen zien wat er gebeurt bij Maastricht Working on Europe. Geef ons het gevoel. Ik zou daarom ook graag van de Gedeputeerde de toezegging willen dat er een werkbezoek voor ons komt als we dit Statenvoorstel mogelijk gaan aannemen, zodat wij als Provinciale Statenleden kunnen beleven wat er precies gebeurt met Maastricht Working on Europe. Daarnaast kregen wij nog signalen dat Maastricht Working on Europe niet echt warm te krijgen is voor grensbewoners. Waarom is dat? Juist de grensverenigingen zouden een bijdrage kunnen leveren aan het debat over betere samenwerking tussen die grensregio's en in het grotere geheel Europa. Kunnen wij een toezegging krijgen dat Gedeputeerde Staten middels Maastricht Working on Europe in gesprek gaat met grensverenigingen om te bezien waar men elkaar kan versterken in de ambitie van Maastricht Working on Europe? Tot slot, voorzitter, het amendement van het CDA, dat heeft iedereen kunnen lezen, die dienen wij mee in. GroenLinks heeft sympathie voor Maastricht Working on Europe, alleen moeten we vandaag beslissen, terwijl de evaluatie van Fase 2 en de eerste voortgangsrapportage nog moet komen. Als we in het najaar kunnen beslissen over de resterende tranche, dan ontstaat er ruimte voor inhoud en hebben we meer tijd om een eventueel gedegen werkbezoek in te plannen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Westen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Kuntzelaers namens de fractie van de PvdA.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb veel metaniveau gehoord vandaag in dit debat, een stukje eurosceptisch, een stukje wat zojuist als eurofiel werd beoordeeld. Ik geloof in eurorealisme, zullen we maar zeggen. Zeker vanuit deze zaal, beschouwingen over de grote lijnen zijn hartstikke mooi, maar het gaat er natuurlijk over wat het in Limburg in de praktijk op tafel brengt. In dat opzicht zijn de doelstellingen, geformuleerd bij Maastricht Working on Europe, hartstikke sterke doelstellingen die een bijdrage zouden kunnen leveren aan betere financiële middelen, aan meer kennis. Want voor degenen die het proces van lobby of beleidsbeïnvloeding niet kennen, lijkt het misschien overbodig, maar lobby en beleidsbeïnvloeding bestaat bij de gratie van kennis komen brengen. Je kunt alleen fundamentele wijzigingen in Den Haag of Europa realiseren als je een goed pakket aan onderbouwde maatregelen meebrengt. Want alleen dan overweegt iemand jouw argumenten in te brengen in zijn eigen nieuwe beleid of zijn eigen betoog, dus in dat opzicht snap ik wat hier geschreven staat. Maar dan, de toetsbaarheid van datgeen we aan het doen zijn, laat ernstig te wensen over. Dat hinkt op twee gedachten. Aan de ene kant is de vraag hoe scherp wij zelf geweest zijn als Staten in die eerdere fases, om te zeggen: wij willen toetsingsmomenten, evaluaties en daar ook tijdig in gehoord worden. En aan de andere kant, hoe enthousiast waren we toen we instemden met de vervolgotrajecten. Het viel me op dat dit in 2019 expliciet benoemd staat in het College-akkoord. Nu kan ik toevallig zeggen dat ik daartegen gestemd heb, maar dat er partijen zijn die daar toen enthousiast hun stem aan gegeven hebben. Ik herinner me dat in het Presidium de heer Heldens in het openbare deel sprak over betrouwbaarheid van een overheid en achter democratische besluiten staan. En als je dan zelf een handtekening of in ieder geval een stem gegeven hebt aan zo'n Collegeakkoord, dan moet je nu niet zomaar de stekker ergens uittrekken. Het is betrouwbaar bestuur naar de partijen waarmee je samenwerkt, als je ergens "ja" tegen zegt, om hen in ieder geval de kans te geven om inzicht te bieden in datgeen ze aan het doen zijn, als wij vinden dat daar onvoldoende kennis over is. Daarom zijn wij ook van harte mee-indiener van het amendement van het CDA. Dat geeft de kans aan die partijen en aan het College om de bewijslast voor datgeen ze aan het doen zijn, nogmaals te verhogen en ons een weloverwogen besluit in het najaar te bieden. Dat is voor de PvdA van groot belang, want ook wij voelen mee met de woorden die hier in de zaal gesproken zijn: dit is veel geld en je wilt weten

wat het betekent voor de provincie Limburg en op de langere termijn voor de Limburgers in zijn algemeenheid. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kuntzelaers. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Loomans namens de Partij voor de Dieren.

De heer Loomans (Partij voor de Dieren): Voorzitter, al eerder hebben wij onze twijfel uitgesproken over de invulling van het Maastricht Working on Europe-programma. Niet over het nut of de noodzaak, want ook in onze Euregio liggen er nog voldoende uitdagingen met betrekking tot het verder slechten van de grenzen met onze buurlanden en samenwerken en verbinden op onderwerpen als cultuur, educatie, duurzaamheid en natuur. Maar wel over de invulling, omdat wij zelfs na het lezen van de recente mededeling portefeuillehouder over dit programma niet duidelijk hebben waarom we met dit voorstel zouden moeten instemmen. Een ontmoetingsplaats voor gesprek, kritisch debat en kennisontwikkeling, maatschappelijk impactvol onderzoek over Europa, een interdisciplinair expertisecentrum met een groeiend Euregionaal, nationaal en Europees netwerk, internationale branding van Maastricht en Limburg als grensprovincie, educatieve projecten over het Verdrag van Maastricht. Dat klinkt allemaal heel mooi en modieus, maar tegelijkertijd blijft het ongrijpbaar en weinig concreet. Wat gaat deze hutspot aan activiteiten nu voor Limburg opleveren? Nog altijd hebben we het gevoel dat het hier gaat om leuke netwerkactiviteiten voor Europegezinde, hoogopgeleide en internationale onderzoekers en studenten. Een select gezelschap dus. Het is vast heel nuttig allemaal, maar moeten we daar nu echt € 2,5 miljoen in investeren? Ondanks al deze kritische noten hebben we toch ook goed geluisterd naar de woorden van de Gedeputeerde in de Commissie, dat we in deze derde fase van Working on Europe gaan inspelen op Europese kansen, dat Studio Europa Maastricht nauw samenwerkt met de ambtelijke organisatie van de Provincie, om gezamenlijk beter te kunnen inspelen op de Limburgse ambities voor Europese beleidsprogramma's en fondsen en bij het ontwikkelen van Limburgse propositities. Oordelen we dan hier toch te snel en gooien we het kind met het badwater weg? We willen de Gedeputeerde daarom nog een laatste kans geven om ons te overtuigen van nut en noodzaak van het Maastricht Working on Europe-programma. Wat gaat het Limburg nou concreet opleveren? Graag heldere voorbeelden en te verwachten resultaten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan de heer Claassen namens de fractie van de PVV.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Nein, <onverstaanbaar> non, nein. "Nee" betekent dat, "nee" tegen het financieren van puur wetenschappelijk onderzoek dat onze burger € 2,5 miljoen kost, ter ere van de universiteit en de onderzoekers, maar diezelfde burgers niks brengt. Wie had, voordat dat voorstel er lag, ook maar iets gemerkt van de uitkomsten van de eerdere onderzoeken uit een vorige fase?

De voorzitter: Die inleiding geeft al direct aanleiding om u een vraag te stellen. Gaat uw gang, mevrouw Jennekens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, de heer Claassen zei net in heel veel talen "nee" en de heer Kuntzelaers bracht net het terechte punt aan dat dit is ingestart vanuit het vorige Collegeakkoord. Dus mijn vraag is eigenlijk: wat heeft die twintig talen "ja" voor u dan in die tijd veranderd in die "nee"?

De voorzitter: De heer Claassen, gaat uw gang.

De heer Claassen (PVV): Heel simpel, omdat daar, voorzitter, toen niet werd gerept over € 2,5 miljoen. Maar blijkbaar nu wel, dan is dat een punt om te zeggen: leuk en aardig, maar die € 2,5 miljoen gaan we dus niet betalen.

De voorzitter: Mevrouw Jennekens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Maar voorzitter, in dat Collegeakkoord zitten heel veel voorbeelden: veiligheidsagenda's, kringlooplandbouw, noem het maar op, een bonte potpourri. De heer Claassen had op dat moment op zich wel kunnen aanvoelen dat het geld zou gaan kosten, en dat deed het op dat moment al. Dus mijn vraag is eigenlijk: had u toen niet ook gewoon "nee" moeten zeggen? Bent u het toen vergeten, waarom heeft u toen "ja" gezegd?

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Weet je, het geheel is meer dan de som der delen, mevrouw Jenneskens, en dat weet u maar al te goed. Het waren op hoofddelen namelijk kaders en niet een coalitieakkoord, waarin alles tot achter de punt en komma was uitgedokterd. Tegen zo'n programma-akkoord hebben we "ja" gezegd met de mogelijkheid om in de periodes daarna in gezamenlijke debatten met een meerderheid te komen tot de invulling daarvan. Nou ja, hiervan ziet u het product: € 2,5 miljoen wat het putje in wordt gesodemierd. En daar zeggen wij gewoon, wanneer het aan de orde is, "nee" tegen.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met uw betoog.

De heer Claassen (PVV): En voorzitter, waar komt nu ineens in het voorstel de valorisatie vandaan? Ik citeer: Er is specifieke aandacht voor belangrijke transitievraagstukken, de valorisatie en fondsenwerving ondersteunend aan de ontwikkeling van de Brightland campussen. Maar de bestuursvoorzitter van de UM gaf aan op vragen van de PVV-fractie wat de valorisatiewaarde zou zijn van al die onderzoeken, dat het niet aan de universiteit is om te valoriseren, maar dat dat puur wetenschap is. Ik citeer: Als universiteit is het wel ingewikkeld als het gaat over deze thema's. Het is aan de politiek om de keuzes te maken. Einde citaat van de bestuursvoorzitter. Wat is het dan nu: wel of geen valorisatie? Met andere woorden, wat levert het nu echt en tastbaar op, behalve mooie artikelen, promovendi die aan het werk zijn, mooie sier maken in de Europese Unie? En wat is dan het precieze hoe, waar ook de VVD aan refereerde? "Nee" tegen het over de balk gooien van € 2,5 miljoen, voorzitter, waar zo veel andere dingen mee gedaan hadden kunnen worden. Of dat die absurde hoge subsidie van € 2,5 miljoen gebruikt had kunnen worden om de reserves op peil te houden, waar we het hier in de Staten ook met elkaar over hebben. En we zeggen "nee" tegen bangmakerij over imagoschade in Limburg en daarbuiten. Volgens de PVV-fractie is imagoschade juist een groot afbreukrisico als we hier besluiten die € 2,5 miljoen te geven aan elitaire onderzoeksprojecten. Want zo gaat het hier altijd in huis. We beginnen ergens aan en als het uit de klauwen dreigt te lopen en iedereen toch begint te twijfelen over nut en noodzaak versus de investeringen die er gevraagd worden, komt het College met hel en verdoemenis en over wat er allemaal wel niet kan gebeuren als wij "nee" zeggen. Laten we vandaag daar stelling in nemen en gewoon "nee" zeggen.

De voorzitter: Dat levert u een vraag op van de heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter. De heer Claassen deed een goede poging om genuanceerd en redelijk te lijken in de interrupties die hij pleegde en dan komt er een betoog en dan is ieder onderzoek een elitair onderzoek en elke vorm van kennis, van gage, is iets negatiefs. Bent u het niet met de PvdA eens dat goed onderbouwde beleidsbeïnvloeding ten behoeve van Limburg is?

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Het is allemaal prachtig, mijnheer Kuntzelaers, en dat zou ook zeker moeten gebeuren. Maar daar hoeven wij hier in de Provincie en onze burgers niet voor € 2,5 miljoen voor op te draaien. Als de Europese Unie het echt allemaal zo belangrijk vindt, dat de universiteit zo belangrijk is en zo'n middelpunt van de wereld, waarom betaalt de Europese Unie dan niet die € 2,5 miljoen en leggen wij 6K

bij? Het is de omgedraaide wereld dat wij die € 2,5 miljoen moeten betalen en de Europese Unie kijkt lachend toe en wij gaan lekker zitten financieren.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, met uw goedvinden, als ik zie hoeveel Europese gelden wij naar binnen halen als Provincie Limburg en hoe dat als cofinanciering gebruikt is voor het Collegeprogramma dat u heeft geaccordeerd. Want er zitten in die begroting, die u in die Herfstbrief 2019 goedkeurde, Europese middelen ter dekking. Als u vindt dat wij dat geld naar binnen moeten halen om uw Limburgse beleidsdoelen te behalen, dan is het toch van groot belang dat die lobby om die middelen binnen te halen, ondersteund wordt?

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Daar gaat het manco, via u voorzitter, want die laatste zin van de heer Kuntzelaers heeft hier helemaal niks mee te maken. Dan moet dat geld op een andere manier geïnvesteerd worden, maar niet in een universiteit die onderzoek doet en dan met onderzoeksresultaten komt waar we tot nu toe helemaal niks mee gedaan hebben. U heeft zeker gelijk, maar niet met de laatste zin, want daar gaat het voorstel niet om. Het is knap van u dat u wegloopt, mijnheer Kuntzelaers, maar neem van mij aan: deze € 2,5 miljoen gaan niet naar waar u het over heeft en verdwijnen rechtstreeks in het afvoerputje.

De voorzitter: U was klaar met uw betoog, begrijp ik. Dank u wel, mijnheer Claassen. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Driessen namens Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Afgelopen 7 februari was het precies dertig jaar geleden dat Wim Kok zijn handtekening zette onder het Verdrag van Maastricht. Een Verdrag dat de deur openzette naar een almaar uitdijende Europese Unie, die Nederland dreigt op te slokken in haar enorme omvang en niet te stillen honger naar meer zeggenschap en bemoeienis. De gezamenlijke munt is inmiddels dusdanig onbetaalbaar gebleken voor Zuid-Europa, dat Noord-Europa hier al twee decennia voor mag opdraaien. Hoe ironisch is het dan ook dat zulk een verdrag getekend werd in een provincie die zo'n 150 jaar geleden precies hetzelfde overkwam: opgeslokt worden door een grotere mogendheid, tegen je wil in. Toen was het niet de Europese Unie, maar Nederland dat middels het Verdrag van Londen Limburg toevoegde aan haar Rijk. En er mag dan een hele tijd overheen zijn gegaan ...

De voorzitter: Dat levert gelijk een vraag op. De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter, ik ken Forum voor Democratie als partij die het meest hardgrondig hier wil bepleiten hoe trots we zijn dat we opgeslokt zijn door dat Nederland, dat niet anders doet dan het vieren van dat opgaan in dat grotere geheel. Hoe groot acht u de kans dat u over honderd jaar datzelfde doet, maar dan over opgaan in de Europese Unie?

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, ik acht die kans heel minimaal. Ik denk niet dat ik er nog honderd jaar ben. Ik acht die kans heel klein, mijnheer Kuntzelaers. Ik zal dadelijk in mijn betoog erop terugkomen waarom dat zo'n enorm verschil maakt met ...

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ik hoor namelijk altijd de voordelen van opgaan in de natiestaat en hoe belangrijk het is dat wij de Nederlandse belangen over de hele wereld uitdragen. Maar juist alleen dan even

horen hoe belangrijk het is dat Limburg onderdeel is van een groter geheel. Maar hoeveel krachtiger zou het zijn als we een deel van onze belangen in Europese context in relatie tot de Chinezen, de Amerikanen, kunnen verdedigen en de belangen van de Limburgers ook op dat niveau, op die schaalgrootte, gemeenschappelijk kunnen behartigen?

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, het probleem daarmee is dat we ons de vraag moeten stellen hoe prominent die Nederlandse belangen aanwezig zijn in het grote geheel van Europa, waarin wij een heel klein onderdeel zijn. Waardoor het dus veel minder makkelijk is om die belangen vanuit de EU te behartigen, omdat er heel veel andere lidstaten zijn met heel andere belangen.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met uw betoog.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Er mag dan een hele tijd overheen zijn gegaan, de procesgang verandert in de jaren niet veel. Limburg, rijk aan kolen, werd leeggehaald. Nederland, rijk aan financiële middelen en privébezit, lijkt inmiddels op korte termijn via een transfer-unie precies hetzelfde lot beschoren. Maar afgezien van het falende beleid sinds Maastricht en verschillende referenda waarin heel Europa de burger opriep pas op de plaats te maken, dendert de EU-trein nog altijd voort. Ook tijdens de coronadramatiek in de afgelopen twee jaar zien we weer dat met name de Europese Commissie zich ongegeneerd allerlei nieuwe taken toe-eigent. Men sluit eigenhandig op nogal ontransparante wijze deals met farmaceuten, neemt het voortouw in vrijheidbeperkende maatregelen in de lidstaten en werkt op de achtergrond versneld aan de invoering van een Europees digitaal ID en een central bank digital currency, om nog maar te zwijgen van de megalomane geldverslindende klimaatplannen. De burger wordt inmiddels al niets meer gevraagd. En lidstaten die niet direct in het gareel lopen, krijgen te maken met dreiging, dwang en uitsluiting, zoals Polen en Hongarije. Het ooit bewierookte unity in diversity is een gotspe. Het is niet zo dat FvD niet houdt van Europa. Europa is om verschillende redenen één van de mooiste continenten op aarde, zo niet het mooiste: haar diversiteit, haar geschiedenis, de verschillende culturen die er te vinden zijn. Vanuit Limburg ontmoet men over de grens binnen no time vier talen, om over dialecten nog maar te zwijgen. Elk van onze prachtige Europese naties en streken kent haar eigen verhalen, legendes en geschiedenis. Maar voor deze verscheidenheid aan talen, gebruiken en verworvenheden is binnen deze Unie geen ruimte meer. Im Grunde blijft Fvd er daarom bij dat de Nexit, of in ieder geval een serieuze volksraadpleging hierover, ons land inmiddels zeer aan gelegen is. Voor ons ligt vandaag een verzoek of wij als Staten wederom een handtekening willen zetten voor een financiële bijdrage van € 2,5 miljoen aan nog vier jaar lang EU-promotie binnen onze provincie, want dat is het. Uit principiële overweging zouden wij ieder initiatief dat het megalomane EU-project verder faciliteert direct willen afschieten. Echter, we zijn niet blind voor de realiteit en we hebben ons aan het begin van deze Statenperiode gecommitteerd mee te willen denken aan voor Limburg zo gunstig mogelijk beleid binnen de Unie. Uit respect voor dit huis zullen we daarom kort motiveren waarom we met dit project op geen enkele wijze willen instemmen. In de brief van de portefeuillehouder zien we namelijk vooral veel focus op secundaire activiteiten, vieringen, en het staat bol van vage retoriek met hier en daar zelfs dwingend taalgebruik. De tekst druipt van geforceerd complimenteaus taalgebruik en er wordt gepretendeerd met gecreëerde sympathie ons als lezer tot inschikkelijkheid te bewegen. Tekenend hiervoor zijn zaken als Europees erfgoedlabel en het aanhalen van lovende teksten van de Commissie over, ik citeer: de unieke samenwerking tussen de UM, Provincie Limburg en gemeente Maastricht. Dit laatste lijkt ons toch echt meer een als compliment verhuuld bedankje voor gedane en voorgenomen financiële afdracht. En deze afdracht mag niet stoppen, want herhaaldelijk zien we dat het anders helemaal fout gaat. Bijvoorbeeld in de zinssnede: als dit alles niet doorgaat, is de kans aanzienlijk dat wij minder Europese middelen zullen aantrekken, met alle nadelige gevolgen van dien. Maar voegt daar, wellicht in een vlaag van oprechtheid, wel aan toe dat het niet geheel duidelijk is hoe we precies deze middelen gaan vergaren. We zouden in beginsel als Staten niet gediend moeten zijn van intimiderend taalgebruik, zelfs als bij intrekking van verdere steun alles voor niets zou zijn geweest. We

willen vertrouwen op de natuurlijke dynamiek binnen het Limburgse bedrijfsleven, welke al zeer internationaal is ingericht. De heersende filosofie dat alles enkel in het grote EU-vehikel goed verloopt, zien wij dan ook totaal niet zitten. Om over grenzen heen te kijken en handel te drijven, hoeven wij niet aan het handje van de EU te lopen, dat heeft Nederland namelijk uitgevonden als handelsland pur sang. In de brief wordt tot slot, ik rond af voorzitter, nog zonder enige gêne gemeld dat er specifieke aandacht zal komen voor scholieren van basis- en middelbaar onderwijs. Ik citeer: in het programma is bijzondere aandacht voor de doelgroep jongeren van 15 tot 29 jaar en aandacht voor de doelgroep met een lagere leeftijd. Het grote Europa doeboek van leerlingen van 9 tot 12 jaar en een burgerschapsspel voor leerlingen vanaf 12 jaar om ingewikkelde Europese thema's bespreekbaar te maken. Onze haren gaan hiervan recht overeind staan. Zolang er geen direct verband tussen het binnenhalen van Europese fondsen en initiatieven binnen Maastricht Working on Europe is, moeten we ons niet tot dergelijke teksten laten verleiden. Het binnenhalen van Europese fondsen mag wat ons betreft altijd een reëel doel zijn voor de Provincie, maar indien dat gepaard gaat met dergelijke symboliek, indoctrinatie en valse retoriek, is dit een absolute no-go.

De voorzitter: Maakt u er een einde aan?

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, het laatste stukje. Het moge duidelijk zijn, wat hier vandaag ook voor schone schijn en wensdenken naar voren wordt gebracht, op geen enkele manier gaat u ons bereid vinden hiermee in te stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Driessen. Dan schors ik nu de vergadering voor een minuut of vijf, zodat iedereen de handen kan wassen en de Gedeputeerde de vragen op een rijtje kan zetten. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

[schorsing]

De voorzitter: Mag ik de leden verzoeken hun plaatsen weer in te nemen. Ik heropen de vergadering, de vijf minuten zijn voorbij. En ik geef graag het woord aan de Gedeputeerde. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Voorzitter, we spreken vandaag over de continuering van het programma Maastricht Working on Europe. Een programma dat in 2018 het licht zag, dankzij de Provincie, de gemeente Maastricht en de Universiteit Maastricht. Een programma dat bijdraagt aan de reputatie van Limburg in Europa; een programma dat bijdraagt aan de versterking van het sociaal-economisch vestigingsklimaat; een programma dat groei en ontwikkelingen aanjaagt; een programma waarin het Limburgs Parlement dan ook logischerwijs volmondig ja tegen heeft gezegd bij de oprichting. Er zijn veel vragen gesteld, terechte vragen, omdat er ook onduidelijkheden zijn. Maar voorzitter, de Staten zeiden: ja. Ja, wij willen dit, vanwege de overtuiging dat we goud in handen hebben, maar dat we nog moeten smeden tot iets moois wat kan afstralen op onze provincie, en over de grens heen. Ja wij willen dit, zeiden de Staten, vanwege het inzicht dat we al krachtige speler zijn in het internationale discours, maar dat we onze krachten moeten bundelen zodat we ons sterker en beter kunnen positioneren. Ja wij willen dit, vanwege het inzicht dat we de meest internationale provincie van het land zijn, omdat internationaal denken en handelen in het dna zit van Limburgers, omdat onze ligging in het hart van Europa kansen biedt die anderen niet hebben.

De voorzitter: De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Dank u wel, voorzitter. Bedoelt u met de Staten ook de PVV? Of sluit u die uit?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Bij mijn weten heeft de PVV ook volmondig ja gezegd tegen dit programma, de oprichting van Maastricht Working on Europe. Dus ook met de doelstellingen van het programma, en de onderliggende boodschap ervan.

De voorzitter: De heer Claassen.

Gedeputeerde Gaans-Gijbels: Ik stel vast, dat kunnen we ook teruglezen in de handelingen, dat de PVV ja heeft gezegd tegen de oprichting van dit programma.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De oprichting van het programma, en daarmee ook de doelstellingen.

De heer Claassen (PVV): Voorzitter ...

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De Staten zeiden ook ja tegen dit programma waarmee we investeren in onszelf, in het belang van onze provincie, onze kennisinstellingen, onze bedrijven en onze inwoners. En mocht het voor sommigen nog niet duidelijk zijn, dit programma heeft niets te maken met of je voor of tegen de Europese Unie bent. Nee. En die oprisping van de PVV en Forum, die symboliseren wat mij betreft ook een emotioneel ongemak en doet geen recht aan de inhoud van het voorstel. En gelukkig heeft de meerderheid van de partijen ...

De voorzitter: Gedeputeerde, dat ...

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: ... de inhoud van het voorstel wel tot zich genomen, en daar ben ik hen ook dankbaar voor.

De voorzitter: Dit is een opmerking die tot een reactie gaat leiden. De heer Claassen.

De heer Claassen (PVV): Het komt niet vaak voor dat een Gedeputeerde in mijn allergie-zone komt door de opmerkingen die hij maakt, maar dit is er wel een. Want de PVV-fractie, zoals ik het heb verwoord, heeft geen woord gerept over Europa, behalve dat het onderzoek over Europa gaat. Maar ik heb niets over de Europese Unie gezegd, in tegenstelling tot misschien andere partijen. Dus ik wil hebben dat u die woorden terugneemt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dan zal ik het woord PVV terugnemen daarover. Excuses daarvoor, meneer Claassen. De retoriek zal in ieder geval te wijten zijn aan de tijd van het jaar, denk ik dan. Voorzitter, voordat ik de Staten van antwoord ga voorzien, nog een heel korte beschouwing namens het College. Ten eerste, als we terugkijken in de tijd naar de totstandkoming van het programma, dan was het wijs geweest als ook meteen de financiële dekking voor het programma was geregeld. In plaats van een gemaskeerde tactiek zonder Provinciale Staten echt te betrekken kiest dit College ervoor in goed samenspel met PS met open vizier het voorstel transparant te benaderen, en een transparante keuze aan de Staten voor te leggen. Dat doet in onze ogen recht aan de democratische legitimiteit van de besluitvorming, de importantie van het programma en aan de financiële keuze die daarbij gemaakt moet worden.

De voorzitter: De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel, voorzitter. Is de Gedeputeerde het met mij eens dat als je over een project praat, over een programma, dat je dan aan de voorkant zo helder mogelijk bent over je doelstellingen? En als dat dan niet helemaal lukt, dat je dat gedurende de fasering van je project of je programma steeds meer ophardt en steeds duidelijker wordt?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, dat ben ik helemaal met u eens. Zal ik even toelichten waarom ik het met u eens ben?

De voorzitter: Graag. En via de voorzitter, alstublieft.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, ik zal het proberen. Excuus. Fase 1 stond in het teken van de opbouw. En in Fase 2 heeft de vernauwing plaatsgevonden, de vernauwing tussen de onderzoeksdoelstellingen van de Universiteit en de doelstellingen van de Provincie. Dus het programma heeft ook een evolutie al meegemaakt. En ik ben het met u eens, ik ben het met de heer van de SP eens, dat je telkens moet blijven zoeken naar versoering, verstrakking, maar ook juist verdieping. En die verdieping moet in deze fase ook weer gaan plaatsvinden.

De voorzitter: De heer Van der Valk.

De heer Van der Valk (SP): Ja, dat is mooi, en dat u het met me eens bent. Maar vindt u dan niet dat in de afgelopen vijf jaar dat je al aan het programma werkt, dat die opharding en die versoering maar zeker ook die verdieping toch wel erg mager is? Dat die toch wel te wensen overlaat? Tenminste, dat hoor ik ook wel collega's in deze zaal zeggen: het is wel een beetje dunnetjes. Bent u dat met me eens, of niet?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat kan ik niet helemaal met de heer Van der Valk eens zijn, omdat er nog geen evaluatie van die Fase 2 heeft plaatsgevonden. Fase 1 heeft één jaar geduurd, dat heeft geleid tot een rapportage. En dat maakt het ook verdraaid lastig. En ik snap ook heel goed die zorgen, en die onduidelijkheid die u heeft proef ik ook. En ik ben er wel van overtuigd – want er moet een rapportage komen over de besteding van de middelen van de afgelopen periode, dus die nog doorloopt tot april – wat daarmee bereikt is, dan krijg je ook meer inzicht in wat het programma bereikt heeft. Dus ik kan niet met zekerheid zeggen: het heeft niet bijgedragen aan de doelstellingen, of wel. Daarvoor zullen we de evaluatie van Fase 2 moeten afwachten. En dat kwam ook heel nadrukkelijk naar voren toen wij hierover spraken in de Commissiebehandeling: meer behoefte aan strakke monitoring, een vinger aan de pols kunnen houden. En dat is ook de reden dat ik in de mededeling portefeuillehouder heb gezegd: ik wil halfjaarlijkse rapportages gaan zien, zodat wij zicht krijgen op de voortgang, een vinger aan de pols kunnen houden, maar ook zodat u een goede keuze kunt maken over de besluitvorming.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja.

De heer Van der Valk (SP): <onverstaanbaar>.

De voorzitter: U had er al twee gehad.

De heer Van der Valk (SP): Oh, ja. Dan doe ik het in <onverstaanbaar>.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dus voorzitter, ik kom even terug, ik was bezig met mijn beschouwingen. Ik zei als eerste: het zou wijs zijn geweest om meteen de dekking goed te regelen. Maar wij kiezen ervoor om dat nu in ieder geval transparant voor te leggen. Tweede beschouwing. En ik zei net ook al: het programma kent een aantal faseringen. Vandaag spreken we over Fase 3, de fase tot en met het voorjaar van 2024, waarin de uitbouw, die verdieping en de verzilvering gestalte moeten krijgen. En het College is zich ervan bewust dat het voor Provinciale Staten lastig is om een afgewogen beslissing te nemen op dit moment, omdat die evaluatie van Fase 2 nog moet plaatsvinden. Maar nu de pauzeknop indrukken

zou niet wijs zijn; je stopt ook niet met bewateren van de planten als ze net in bloei komen. En ten derde: we moeten ons bewust zijn van het langjarig partnership dat we als overheid in feite zijn aangegaan. De relatie met onze partners en de reputatie in de buitenwereld zijn zorgvuldig opgebouwd door de jaren heen, en hebben hun vruchten afgeworpen. Maar die reputatie en die relatie zijn ook kwetsbaar. En goed bestuur is ook het nakomen van afspraken, een stukje vertrouwen en voorspelbaarheid. En daar staan wij samen, GS en PS, voor aan de lat. Voorzitter, dan kom ik nu toe aan mijn beantwoording. En dan zal ik ook in mijn eerste termijn ingaan op het amendement dat reeds is ingediend. Er zijn veel vragen gesteld over: wat is nu de concrete impact van het programma Maastricht Working on Europe? De hoofdamijsie van het programma van de drie partners is het versterken van de Europese profilering via Studio Europa Maastricht en Maastricht Working on Europe. Een krachtige Europese uitstraling versterkt onze positie op nationaal niveau, en maakt ons ook een waardevolle partner in Europa en daarbuiten, en wordt het economisch vestigingsklimaat versterkt. Het maakt Limburg zichtbaar voor instanties en netwerken, maar ook voor potentiële partners in proposities, waarmee we willen toeschrijven naar Europese middelen. Het opent deuren, draagt bij aan het aantrekken van internationale werknemers, het draagt bij aan een uitnodigend woon- en studeerklimaat voor toekomstige studenten, talenten, en versterkt het toeristische gezicht van Limburg. En daarmee levert de profilering een bijdrage aan de versterking van het economisch vestigingsklimaat, ook in relatie tot de Brightlands Campussen, waar de Provincie Limburg en de Universiteit al gezamenlijk optrekken. Dan toch de behoefte, en die had ik ook: wat kopen we nu voor € 2,5 miljoen. Die vraag stelde mevrouw Depondt eerder ook al: wat kopen we ervoor – is het dit, is het dit, is het dit, is het dit, of is het allemaal?, stelde u de vraag. Ja, het antwoord is ook: het is het ook allemaal. We kopen voor € 2,5 miljoen profilering, met Studio Europa als kennisdrager op het gebied van Europese vraagstukken. Kennis op het gebied van Europese vraagstukken die kan worden ingezet voor provinciale beleidsdoelen en transitie. Het bevordert het publiek debat, participatie. Maar eigenlijk zou je moeten spreken van: we kopen iets voor

€ 2,5 miljoen, we investeren in onszelf met € 2,5 miljoen. En het versterken van ons profiel draagt bij, zoals ik al zei, aan het woon-, kennis-, vestigingsklimaat. En dat is voor ons van groot belang, want wij hebben onze kennisinstellingen gekoppeld aan partnerships: met het bedrijfsleven, campussen. En wil je dat ten volle kunnen benutten, dan zul je dus dit soort investeringen in jezelf moeten doen. Ik ga even naar de vraag die mevrouw Fischer-Otten heeft gesteld. Dat had vooral te maken met de financiële bijdrage van de gemeente Maastricht. Onze bijdrage voor de Provincie Limburg, wat dat betekent voor de ambities van het programma. Het wegvallen van de financiële bijdrage van de gemeente Maastricht heeft ertoe geleid dat de ambitie en focus in Fase 2, waar we dus nu in zitten, is aangescherpt, en de begroting ook daartoe is bijgesteld. En de totale financiële claim aan ... of 'claim', de commitment die we zijn aangegaan voor de Provincie Limburg is nog steeds conform de oorspronkelijke begroting. Dat was in eerste instantie € 4 miljoen voor vier jaar, waarbij de Provincie een eerste toekenning heeft gedaan voor bijna € 1,5 miljoen voor de periode 2020-2021, en de resterende € 2,5 miljoen nu wordt gevraagd. Dan vroeg u ook: wat wordt dan de bijdrage van de gemeente Maastricht? Kijk, het besluit om geen financiële bijdrage te leveren aan het programma door de gemeente Maastricht was louter gebaseerd op financiële gronden, de inhoud heeft nooit ter discussie gestaan bij de gemeente. En de Provincie heeft ook nadrukkelijk niet het onderdeel van de gemeente Maastricht <onverstaanbaar>, maar de begroting is al neerwaarts bijgesteld. En overigens blijft de gemeente Maastricht substantieel bijdragen in de ondersteuning van het programma, met <onverstaanbaar> bijdragen aan de huisvesting, communicatie, inzet voor projecten die we uitvoeren in het kader van dertig jaar Verdrag van Maastricht, en het beheer van het Europa Direct Informatiepunt dat inmiddels in de regio is. En specifiek voor de gemeente Maastricht: ik kan ook niet voor de gemeenteraad van Maastricht spreken. Het feit dat zij mij te kennen hebben gegeven dat er geen inhoudelijke reden was om de bijdrage stop te zetten, brengt mij de hoop dat een nieuwe gemeenteraad, een nieuw Collegebestuur hopelijk weer tot inzicht zal komen en het tot de mogelijkheden behoort om weer een bijdrage te leveren.

De voorzitter: Een interruptie van mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u, voorzitter. U zei dus dat Maastricht op louter financiële gronden niet heeft meegedaan, als ik het goed interpreteer, en dat ze aan het programma niets afdoen.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Die keuze is gebaseerd op het feit dat de gemeente Maastricht zich geconfronteerd zag met grote tekorten in de Wmo. Daarom heeft men ervoor gekozen om de middelen die worden toegekend voor Working on Europe voor dát doel in te zetten. En de bijdrage van de gemeente Maastricht is nu niet financieel, niet structureel, maar ad hoc en <onverstaanbaar>, dus in diensten.

De voorzitter: Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Maar uiteindelijk gaan ze wel doen wat beloofd is? Stel ze doen dat niet, en wij zitten een heel stuk verder op die lijn van de totstandkoming, ik neem aan dat het dan terugkomt bij de Provincie Limburg en wij zien wel wat we doen. Maar geeft het niet een beetje het idee van: ik wil voor een dubbeltje op de eerste rang zitten en ik betaal geen cent?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Zo zou je dat kunnen interpreteren, maar dat is nadrukkelijk niet wat de gemeente Maastricht tegen mij zegt. Ze zegt: 'We zijn ons ervan bewust dat we even op de bagagedrager zitten. We willen graag aan het stuur zitten, maar het kon even niet in deze periode.'

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Ik ga naar de vragen die gesteld zijn door de SP. Mijnheer Van der Valk vroeg: waar zijn de andere partners in dit programma, en horen zij nu ook bij dit project thuis? Wij werken samen met onze Euregiopartners in alle EFRO-projecten, het Europees Fonds voor de Regionale Ontwikkeling. We werken samen met die partners in de Euregio Maas-Rijn, Rijn-Maas Noord, Vlaanderen-Nederland, Duitsland-Nederland. Dus we werken al heel nauw samen met die partners. De hoofdambitie van het programma is de profilering van Limburg, met inzet van de onderzoeksagenda en valorisatie daarvan. Vanuit dit perspectief werken wij ook samen met die partners. En ik heb u ook al te kennen gegeven dat het mij wijs lijkt dat we na deze Fase gaan kijken of we niet het programma kunnen gaan uitbreiden. Volgens mij draagt dat ook wel bij aan een financieel iets. Maar daar is nu niet voor gekozen. Het zou in de toekomst wel onderdeel daarvan kunnen worden als u daartoe besluit. De VVD, de Partij voor de Dieren, LOKAAL-LIMBURG, die vroegen mij op welke wijze de Provincie samen met UM concreet samenwerkt met Studio Europa Maastricht als middelpunt om businesscases te ontwikkelen, hoe zijn we georganiseerd in die campussen en het mkb. En ik ga dat proberen met een heel concreet voorbeeld toe te lichten. Want ik heb 250 pagina's Statenvoorstel aan u aangeboden, mededeling portefeuillehouder. Ja, op een gegeven moment kom je er dan ook niet meer doorheen. Dus ik ga het proberen met een concreet voorbeeld. Ik ga hem even afpellen met u. De onderzoeksagenda en die valorisatie-aanpak van de Universiteit sluit, zoals u weet, nauw aan bij voor de campussen relevante thema's, bijvoorbeeld de Green Deal, circulariteit, digitalisering, gezonde voeding. En specifiek over digitalisering: dat is een prioriteit die wij delen met Europese subsidieprogramma's en onze Brightlands Campus in Heerlen. En op dat gebied van digitalisering is Studio Europa Maastricht aan de slag gegaan met relevante Limburgse én Europese stakeholders, waaronder lokale bedrijven, studenten en de Campus. Ze hebben evenementen en activiteiten opgezet, zoals Werkplaats Europa. En op die Werkplaats Europa is gesproken over digitale innovatie in de Euregio, waar jongeren van het Europees Jeugdparlement, dus zonder welke kleur dan ook, de Zuyd Hogeschool, in gesprek zijn gegaan met het bedrijfsleven uit de regio: VDL, DDQ en Euromind, en een paar andere bedrijven. En dat heeft ertoe geleid, want daar is het ons om te doen, door die samenwerking is een traineeprogramma tot stand gekomen, waarmee tientallen Limburgse professionals geholpen zijn om hun digitale vaardigheden verder te ontwikkelen, met het oog op nieuw werk in de sector van die slimme dienstverlening. En er is ook € 3,5 miljoen Europees geld aan toegekend, omdat de beoordelaars zeiden: dit

is de manier waarop we onze opgave concreet willen laten uitwerken door overheden en hun partners. Dat heeft dus geleid tot € 3,5 miljoen subsidie. En even voor de goede orde: we spreken vandaag over € 2,5 miljoen. Dit levert al € 3,5 miljoen op. De komende tijd, echt dit jaar, moeten we een plan gaan indienen voor het binnenhalen van € 58,5 miljoen voor de Provincie Limburg. En dan maak ik even een klein bruggetje. Dat staat niet helemaal in mijn lijn, maar toch even goed om u daarin mee te nemen. Ontzettend veel Europees geld staat klaar, ligt op de plank, is gealloceerd voor onze provincie. Dat zijn uiteraard uit de lopende projecten. Maar heel specifiek die € 58,5 miljoen die is heel concreet, en die speelt op dit moment. Ik heb er gisteren nog met het kabinet over aan tafel gezeten. Wij moeten dus een plan indienen waarin wij € 58,5 miljoen ..., die afkomstig zijn uit het JTF van Frans Timmermans, om een rechtvaardige transitie vorm te geven in Limburg. Dat heeft te maken met een omslag die we maken in Limburg, een verduurzaming van onze economie. Dat geld moet gaan naar het mkb, naar de omscholing van werknemers, werkzoekenden, naar het stimuleren van onderzoek en innovatie, naar het garanderen van betaalbare groene energie en de verduurzaming van het openbaar vervoer. Wij moeten daarvoor een plan indienen. En dan moet je met een goed gefundeerd plan komen, en die investering die wij doen, die kennis die ons dat oplevert, verrijkt ons en stelt ons in staat om goede plannen in te dienen. En pas als de Commissie dat goedkeurt krijgen wij dat geld, € 58,5 miljoen.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Ja dank u wel, voorzitter. Uitstekend dat we proberen middelen uit The Just Transition Fund hiernaartoe te halen. Graag zou ik bij alle voorstellen die in de komende tijd naar ons toe komen via een mededeling portefeuillehouder of anderszins, de link zien hoe we dan met Maastricht Working on Europe hier die bijdrage aan geleverd hebben. Want als inderdaad die € 3,5 miljoen te herleiden zijn tot activiteiten uit dit project, of zelfs grotere bijdragen vanuit het JTF, als daar ook een bijdrage vanuit Maastricht Working on Europe in zit, dan is het handig dat we juist op een moment dat we die informatie krijgen daar die connectie zien. Als u dat kunt toezeggen, dan helpt dat ons in eventuele toekomstige besluiten.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: We kunnen dat zoveel als mogelijk is zeker inzichtelijk maken. En het is ook heel goed dat u deze vraag stelt, want tot voor kort waren we ook niet in staat om dit soort dingen te noemen. En ik zei ook: nu is de fase dat die verzilvering moet gaan plaatsvinden. Nu moeten we gewoon scherper aan de wind zeilen en met goede voorstellen komen. Dus ik denk u in de toekomst, en ik hoop het ook, veel vaker met positief nieuws zoals dit te kunnen gaan verblijden.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, in het verlengde van de vraag van de heer Kuntzelaers. Ik ben persoonlijk nog iets minder van bedrag X versus bedrag Y, want dat is misschien niet altijd gemakkelijk te relateren.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nee.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Maar waar het natuurlijk om gaat is dat de meesten hier in deze zaal in elk geval wel achter die Europese oriëntatie en doelstellingen staan, we ook snappen dat, wil je daar daadwerkelijk je rol in spelen, het bepaalde competenties, bepaalde netwerken en vaardigheden vergt om dat überhaupt goed te kunnen doen. Waar we denk ik met z'n allen hier op zoek naar zijn is dat deel van het verhaal: wat draagt dat instituut daar nu concreet aan bij? Dus u hoeft mij nu misschien niet direct het hele verhaal te vertellen, maar in het vervolg – tenminste, ik hoop dat er een vervolg komt, als ons amendement wordt aangenomen – zou ik toch echt heel nadrukkelijk aan Gedeputeerde willen vragen om veel concreter

te worden over wat nu feitelijk de bijdrage van dit instituut, en dus de inzet van dit geld, levert aan die algemene doelen die we allemaal onderschrijven.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, ik kan er wel al voorzichtig op ingaan. U zoekt naar die verdieping, en die zoek ik ook. En ik wil dat ook de komende tijd. En het lijkt me ook wijs dat ik samen met u ook die verdieping ga opzoeken. Hoe kan ik tegemoetkomen aan de wens van de Staten. En daar zit volgens mij ook vrij weinig licht tussen wat u wilt, uw Staten willen, en wat het College wil. Daar staan we samen voor aan de lat. En ik denk dat het heel wijs zou zijn om ook te komen tot iets waarvan de Staten in al hun wijsheid een gefundeerde afweging kunnen maken, van: het is wijs op basis van de resultaten die we gezien hebben de afgelopen tijd, om volmondig ja of nee te kunnen zeggen.

De voorzitter: Geen vervolgvraag nodig? Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Ik ben in eerste instantie blij om te horen dat de Gedeputeerde verheugd is dat er geld naar Limburg komt, maar ik zie het toch eerder meer als een doekje voor het bloeden. We investeren heel veel geld in Europa, en we mogen blij zijn dat daar een deel van terugkomt. En om dat deel terug te krijgen moeten we dus ook nog investeren in een project als Maastricht Working on Europe, als ik dat goed hoor. Want als wij zelf voorstellen indienen om dat geld terug te krijgen is de kans ook nog eens een stuk kleiner dat we dat geld überhaupt terugkrijgen. Hoe ziet de Gedeputeerde dat? Vindt de Gedeputeerde wel dat we er netto beter uit komen? Of ziet de Gedeputeerde dat anders?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Kijk, er staat voor deze programmaperiode 2021-2027 € 626 miljoen klaar voor Nederland. Dan kun je zeggen: oké, maak het maar over. Maar het is wel geld dat is opgebracht door de belastingbetaler. En met alleen maar een blanco cheque: hier heb je € 626 miljoen, doe er maar iets mee – nee, ik snap ook wel heel goed dat er natuurlijk wel een basis onder moet liggen. Wij gaan ook niet bij iedere subsidieaanvraag die er binnenkomt bij de Provincie zeggen: u hoeft geen plan in te dienen, u hoeft geen huiswerk te doen, u hoeft ook geen enkele eigen inspanning ervoor te verrichten, hier heeft u uw subsidie. Daar moet iets voor worden gevraagd. En nogmaals, het gaat hier dus over een klein deel. En dat rechtvaardigt overigens ook de financiële dekking waarom we het halen uit de Europese cofinancieringsmiddelen. Het is een kleine investering, om je huiswerk goed te kunnen doen, en daarmee de toegang te openen tot die grote Europese potten. Ja, ik ga gewoon even door.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Dan zijn er vragen gesteld waarom er een discrepantie zit – volgens mij was dat de heer Lodewijks van de VVD – in de begroting tussen het erfgoedlabel ondersteuning vanuit Studio Europa versus het bedrag van de Provincie zelf. Hoe kan dat verschil verklaard worden. Dat heeft ermee te maken – en dat is misschien ook wel even goed om te weten, want er werd gesuggereerd dat we alleen maar onderzoek financieren met het programma – een derde pijler is ook gewoon: het Europees erfgoedlabel. En via partnership hebben we toegang tot expertise en kennis die we anders niet zouden hebben. Die zouden we dus anders extern moeten inkopen. En die specifieke kennis hebben we nu niet in huis. En daarom leidt dat tot een verschil in die begroting. Het CDA vroeg bij mijn weten welke concrete doelen we zouden kunnen opnemen in de voortgangsrapportage in de verschillende actielijnen. Kijk, die voortgangsrapportage komt. En nogmaals, ik vind het heel erg jammer dat die er nu nog niet ligt, want dat maakt het lastig om een goed debat te kunnen voeren over de resultaten. Er komt eind Fase 2, die in april is afgerond, een rapportage waarin we terugblikken op de output van het programma, en hoe zich dat verhoudt

tot de gewenste impact. In feite is dat gewoon een verantwoording van subsidies die we hebben gekregen. En waar nodig wil ik dus ook, samen met de Staten, die doelen eventueel bijstellen, en de activiteiten nog scherper toespitsen op de actielijnen die wij vanuit de Provincie ook heel gewenst vinden. En daarin betrekken we vanzelfsprekend ook de afspraken die we gemaakt hebben met onze partners, zoals op het gebied van de valorisatie met de Brightlands Campussen, ook andere Limburgse bedrijven, die niet zozeer op de campussen vertegenwoordigd zijn maar wel een belangrijke bijdrage leveren aan onze economie en waar mensen werken. Kortom, de Limburgers. Dat ga ik daarbij betrekken. En dat kan ook weer gaan leiden tot de versterking van onze Europese subsidiebijdrage. De fractie van GroenLinks vroeg in feite om twee toezeggingen. De eerste toezegging is: kunnen we een werkbezoek organiseren of een verdiepingssessie met Studio Europa Maastricht? **Ja, we kunnen zeker een verdiepingssessie organiseren met Studio Europa Maastricht.** Dat lijkt me ook heel wijs. **Een werkbezoek organiseren: uiteraard.** Maar dan wil ik de Staten er wel op wijzen dat we dat in het verleden meermaals hebben georganiseerd, maar er toen geen Statenleden kwamen opdagen. **Ik kan dat toezeggen, dus dat gaan we doen.** En mij werd de vraag gesteld: waarom weten grensbewoners Studio Europa nog niet zo goed te vinden? Op welke wijze zijn grensbewoners betrokken bij Studio Europa Maastricht? Zij zijn vast onderdeel van onze Euregio, waarin wij met onze partners optrekken en ook de vraagstukken die daarbij aan de orde zijn. En dat is dus juist een onderwerp waar ook Studio Europa voor warmloopt. We hebben grens-infopunten, daar worden mensen geïnformeerd over grensoverschrijdende aspecten; stichtingen als Stichting Geen Grens – velen wel bekend – zijn actief betrokken, en hebben ook nauwe contacten met Studio Europa Maastricht. En onze evenementen, die wij organiseren via Studio Europa, zijn ook gericht op brede doelgroepen over de grenzen heen. En ze staan dus ook open voor het oppakken van nieuwe initiatieven. En u vraagt: kunt u hen misschien nog meer betrekken bij Studio Europa Maastricht? Dan is mijn antwoord daar volmondig ja op.

De voorzitter: Mijnheer Westen.

De heer Westen (GroenLinks): Dank, voorzitter. Ik wou nog even daarop aanvullen. Want het kritische punt wat ik daar had over die grensverenigingen, die kwam van Stichting Geen Grens. Dus ...

De Gedeputeerde: Dan zit er wat licht tussen de perceptie.

De heer Westen (GroenLinks): Ja, ik snap hem. Dus ik zou inderdaad deze toezegging dan van u willen. En u zegt ...

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, het lijkt me heel wijs dat, mocht daar licht tussen zijn hoe dat gepercipieerd wordt die nauwe contacten, dan gaan we dat sowieso uitzoeken. Maar ik zal ze actiever gaan betrekken (**toezegging**).

De voorzitter: Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Er was volgens mij nog één verzoek vanuit de Partij voor de Dieren, ook om het concreet te maken. Ik heb het net al concreet gemaakt met dat project over digitale vaardigheden. Maar de heer Loomans vroeg op welke wijze Studio Europa die verbreding zoekt naar andere groepen. Op die lijnvalorisatie gaat het om innovaties die uiteindelijk terecht moeten komen bij ondernemers en bij werknemers. En heel vaak heb ik nu al gehoord: wat hebben de Limburgers eraan. De Limburgers, dat zijn mensen die werken in onze provincie, dat zijn studenten die studeren aan onze kennisinstellingen. Maar op de lijn van dat debat willen we die mensen ook concreet bij elkaar brengen. Het erfgoedlabel bijvoorbeeld, is voorzien van activiteiten waarin we juist die verbinding zoeken met de jongeren in Limburg, die meer en meer afhankelijk zijn van de Europese toekomst. En voorbeelden van activiteiten waarmee we dat doen, die verschillende doelgroepen, is een project dat heet Mapping Neustrasse, een project specifiek

in de grensregio waarin gekeken wordt naar de verschillen tussen bewoners vanuit Kerkrade en Herzogenrath die in dezelfde straat wonen: wat zijn nu die effecten? Daarnaast is er nog – meneer Driessen, het zal even gruwelen in uw oren – een kinderspecial uitgedeeld, en met basisschoolscholieren aan weerszijden van de grens worden die doelgroepen daarmee benaderd. En zo zijn er heel veel voorbeelden waarbij die verbreding naar andere doelgroepen – dus niet alleen het academische, het intellectuele – bediend wordt. Voorzitter, daarmee hoop ik een heel eind van de vragen beantwoord te hebben. En dan heb ik nog het amendement, tot slot. Nogmaals, ik ben me zeer bewust van de onzekerheid en de onduidelijkheid die soms nog heerst over de concrete impact van het programma. Dat is ook echt gebleken in het debat en uit de inbreng van de Staten. En soms is niet alles met woorden te omvatten. Ook niet in de allerbeste beleidstaal, ook met dank aan alle mensen die hieraan bijdragen. Ook niet in de allerbeste academische taal, of door een hoeveelheid aan argumenten, wat geleid heeft tot het 218 pagina's tellende Statenvoorstel dat ter tafel ligt. Op dat moment is het beter om het de kans te geven zich te bewijzen, het komend jaar. En op basis van de voortgang die we inzichtelijk krijgen in het voorjaar, en een rapportage aan het einde van het jaar over Fase 3, de dan bereikte doelen een besluit te nemen over het toekennen van het resterend deel van de subsidie voor de resterende periode. En indachtig die inschatting zou het amendement dat door CDA en door andere partijen is medeondertekend een acceptabele tussenoplossing zijn. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel voor uw beantwoording in eerste termijn.

Tweede termijn

De voorzitter: En dan gaan we nu over naar de tweede termijn voor de Staten. En daarvoor kijk ik eerst even of er behoefte is bij de heer Smeets voor een tweede termijn. En dat is zo. Aan u het woord. En de heer Smeets spreekt namens de SVL.

De heer Smeets (SVL): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik vind het zeer aanmatigend als ik vertegenwoordigers van grote landelijke partijen in eerste termijn hoor spreken over betrouwbare overheid, over consistentie van beleid. Ja, ik zie hem komen. Ik wil alleen maar even in herinnering roepen: ga eens te rade bij uw landelijke collega's, en praat eens met hen over de kindertoeslagenaffaire, en praat eens met hen over de gaswinning in Groningen. Ik laat mij hier niet de maat nemen door u over betrouwbare overheid of consistentie van beleid. Ik laat me dit niet aanleunen. Ik ben er ook totaal ongevoelig voor.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Het is altijd goed om te reflecteren met je eigen partijgenoten in Den Haag, om hen verantwoordelijk te houden voor de beslissingen die zij namens de partij nemen. Dat doen wij ook. Maar het is ook heel goed om naar je eigen stemgedrag te kijken. En op het moment dat iemand je wijst op je eigen verantwoordelijkheid, om daarop te reflecteren. Het is hartstikke sjiek om tegen partijen te zeggen: hé, ga bij uw collega's in Den Haag te rade en zie wat daar gebeurd is en wat er misgaat. En dat moeten we ook zeker allemaal doen. Maar ik vraag u nu om even te reflecteren op het feit dat u in 2019 voor dit voorstel stemde, en nu zegt: ik trek de stekker eruit en ik trek mijn steun terug aan het voorstel. Daar dient u even op te reflecteren in het kader van een betrouwbare overheid.

De voorzitter: Maar even, laten we het proberen via de voorzitter. Want 'u' ben ik, in dit geval, maar ik geloof niet dat u het in mijn richting bedoelde. Maar laten we ... Het is even wennen. De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Voorzitter, dan via u. Zoals wij dit Statenvoorstel beoordelen gaat dit in drie fasen. En we hebben dus eigenlijk de tweede fase nog niet geëvalueerd. We hebben de vertegenwoordigers van de Universiteit Maastricht en ook de Gedeputeerde gevraagd naar de resultaten van Fase 2. En het staat

ons vrij om nu we een nieuwe fase ingaan met € 2,5 miljoen, om dan een nieuwe afweging te maken. We hebben ons destijds niet gecommitteerd om al die fases zomaar af te tikken, ongeacht de prestaties en de toekomstige prestatie-indicatoren. Het staat ons vrij, en ik neem die vrijheid, om nu we voor de derde fase staan opnieuw kritisch te kijken naar de prestaties in het verleden en naar de indicatoren voor de toekomst.

De voorzitter: De heer Kuntzelaers.

De heer Kuntzelaers (PvdA): Voorzitter, via u dan richting de heer Smeets: natuurlijk staat het u vrij om te allen tijde een ander besluit te nemen. En ik heb het hier in de Staten meegemaakt dat er op een willekeurige dag een heel instituut onderuit getrokken werd door deze Staten. En daar waren wij ook bij betrokken. En ik heb gezien wat voor impact dat maakte voor de medewerkers van dat instituut – in dat geval ging het om regio branding – en wat het betekent voor een organisatie als je plots, zonder aankondiging, zonder de evaluatie af te wachten besluit tot het nemen van een totaal andere koers. En ik zou dan ook aan SVL willen vragen om bijvoorbeeld de evaluatie af te wachten, en daadwerkelijk ook die beoordeling mee te nemen in het maken van hun keuze. En daarom ook het amendement te steunen, en op dát moment te komen tot een weloverwogen keuze. Want het staat u natuurlijk altijd vrij om een bepaalde keuze te maken, maar die weloverwogenheid van een beslissing, daartoe doen wij een oproep aan SVL, om daar eens even rustig over na te denken.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Voorzitter, het zwakke punt van het amendement vinden wij de korte tijdsspanne die ermee gemoeid is, als we dus nu kijken naar de evaluatie van de afgelopen jaren. En nu moeten wij straks in vijf maanden tijd een evaluatie gaan doen op Fase 2, de resultaten in het komende half jaar. Plus dan moeten we een uitspraak doen of we dat geld willen gaan spenderen ja of nee. En wij hebben niet de indruk – dat zeg ik tegen de heer Kuntzelaers via u – dat wij voor 2022, want we moeten het in Q4 gaan doen, een ordentelijke afweging kunnen maken zoals het amendement althans nu staat opgeschreven.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, de opmerking van de heer Smeets over landelijke partijen triggerde bij mij iets waarvan ik dacht: dat wil ik toch in het verslag van dit debat hebben. En dat is namelijk het volgende. Toen de heer Smeets in 2019 voor de Herfstbrief stemde, waarin dit voorstel zat, zou ik gewoon graag even uit zijn mond willen horen: van welke kieslijst was hij toen onderdeel en voor welke fractie was hij dat toen.

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): De Herfstbrief 2019?

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja.

De heer Smeets (SVL): Forum voor Democratie.

De voorzitter: Volgens mij komt mevrouw Depondt ook nog naar voren lopen, en die had ook nog even een vraag. Gaat uw gang.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja, het begint een beetje leuk te worden natuurlijk. Een vraag aan de heer Smeets. Bent u het vanuit het perspectief van iedereen buiten dit huis, buiten het huis van de overheid, met mij eens dat Provinciale Staten eeuwig is, alleen Statenleden niet?

De voorzitter: De heer Smeets.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Oftewel, afspraak is afspraak?

De voorzitter: De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Mevrouw Depondt wil met mij een weg gaan bewandelen: afspraak is afspraak. Met een vertegenwoordiger van het CDA wordt dat een heel leuke discussie, denk ik. Ik wil me daar graag op voorbereiden. Ik denk, als ik een dagje ga zitten, dan ga ik met u graag de discussie aan vanuit uw CDA-achtergrond: 'afspraak is afspraak'. Want dan ga ik gewoon weer de landelijke overheid erbij halen, en dan denk ik dat we een heel pijnlijke discussie gaan krijgen.

De voorzitter: Ik denk dat het verstandig is om met elkaar te proberen bij het agenda-onderwerp te blijven, hoe interessant discussies ook mogen zijn. Daar vinden we samen binnenkort wel weer een moment voor. Mevrouw Depondt, tweede vraag.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Misschien een onderwerp voor een discussie over bestuurscultuur, voorzitter.

De voorzitter: Die suggestie deed ik eigenlijk ook al. De heer Smeets.

De heer Smeets (SVL): Ja, ook in mijn beantwoording aan de heer Kuntzelaers over het feit dat we nu een nieuwe afweging maken die de heer Kuntzelaers niet vindt passen, en het feit dat wij destijds hiervoor gestemd hebben, opnieuw: wij maken nu een afweging met de informatie die we nu krijgen in dit Statenvoorstel voor Fase 3. En daarin staat het ons vrij om daar een nieuwe afweging te maken. En dat doen we ook. Nogmaals, het amendement gaat waarschijnlijk niet op onze steun rekenen. Ik moet het nog met mijn fractiegenoten bespreken. Juist vanwege het feit dat we er denk ik qua timing niet al te veel mee opschieten. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Smeets. Dan kijk ik even naar de heer Van der Valk. Ja, de heer Van der Valk namens de fractie van de SP.

De heer Van der Valk (SP): Dank u wel, voorzitter. Even terugkomend op de uitspraak van collega Jenneskens, over de wijsheid en dat kennisverwerving duur is maar dat domheid nog veel duurder is, zou ik een andere filosoof willen aanhalen, Confucius: kritiek en twijfel zijn de waakhonden van het inzicht. En mijn moeder, geen filosoof maar wel een heel wijze vrouw, zei er gelijk bij: bij twijfel, niet oversteken. Dan voorzitter, de Gedeputeerde geeft aan dat hij snel gaat komen met de evaluatie, en scherper gaat monitoren op de KPI's. Onzes inziens te laat, en zeker geen vrijbrief om hier nog drie jaar mee door te gaan. Misschien dan een kortere periode. Het amendement: het oogt sympathiek: je koopt tijd, en biedt nogmaals de gelegenheid om prestaties, nut en noodzaak van Maastricht Werkt aan Europa te duiden. Echter voorzitter, als je vijf jaar aan het werk bent, en dan nog in de fase zit van doelstellingen, vaagheid en weinig overtuigend blijven, en toch een elementair onderdeel van projectmanagement zijn, namelijk: scherpe doelen stellen, en je moet dan nog gaan aanscherpen, dan moet je op enig moment durven stellen: dit project gaat hem niet worden. Even naar analogie van de dagelijkse praktijk van burgers en ondernemers: je krijgt ook niet vijf jaar de tijd om een hypotheek af te sluiten, of een bedrijf op te richten of uit te breiden, en aan te tonen dat een activiteit nuttig en rendabel is. Dan het argument van de betrouwbare overheid, voorzitter. Als SP zijn we daar extreem gevoelig voor. Maar ook gevoelig voor een overheid die een ingezette maar heilloze koers, minder effectieve koers durft te wijzigen. Dus wees daar ook kritisch op jezelf. De SP-fractie ziet in het amendement dan ook niet de oplossing. Te laat en te weinig tijd, en vooral een uitstel van teleurstellingen. En het geheel overziende schatten wij in dat over een paar jaar hier een mooi onderwerp ligt voor de Rekenkamer. Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Valk. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Jenneskens namens D66.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, in reactie op het spreekwoordendebat met collega Van der Valk van de SP zou ik toch willen beginnen met Hans van Mierlo. Die zei: veroudering kun je niet tegenhouden, vernieuwing wel. En eventjes twee dingetjes nog om op te reageren. Het amendement van het CDA: wat ons betreft was misschien de knip zo hard niet nodig geweest, maar we zijn ons wel degelijk bewust van de risico's en van de analyse. Dus wij zullen het amendement steunen. En dan nog wel heel eventjes naar aanleiding van het debat en alle woorden die we nu met elkaar hebben gedeeld: er zijn hier wel meer stukken waarin we misschien soms niet alles tot op de komma kunnen doorrekenen, maar waarin we wel het vertrouwen hebben dat het bijdraagt aan Limburg. Dus ik hoorde daarnet een prachtige toezegging over Maastricht Working on Europe, maar zouden we dat niet ook kunnen krijgen van ons algemene acquisitiebeleid dan, waar we met elke begroting toch weer een stevige investering in doen. En dan tot slot voorzitter, neem ik alvast een schot voor de boeg. Gelet op het belang dat er gehecht wordt aan inzichtelijkheid, aan redelijke doelen, aan doorberekening, aan effecten, ligt er aan het einde van deze vergadering een fantastische motie van D66 over een vliegveld. Toch een investering van € 35 miljoen tot € 47 miljoen, maar waarin we een heel scenario missen. Ik reken op de warme steun van de heren die ik nu in de ogen kijk.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Lodewijks namens de VVD.

De heer Lodewijks (VVD): Goed, dank u wel meneer de voorzitter. Ik zal het heel erg kort houden in tweede termijn. Ik waardeer de houding en ook de discussie die we hier gevoerd hebben, en het antwoord van de Gedeputeerde. Ik vind het wel belangrijk om hier aan te geven dat wij het amendement graag steunen, al was het alleen al om deze discussie ook de kans te geven om vertaald te worden in de organisatie. En daarbij zijn, zoals ik zeg, een aantal punten van ons van belang. Ik heb de rol van het mkb genoemd, ik heb de campus genoemd, ik heb de kennisinfrastructuur genoemd, maar ook het meedoen van de gemeente Maastricht in dit traject. Dat zijn allemaal belangrijke punten waarvoor we de tijd krijgen om die te implementeren. Dus daarvoor ben ik dankbaar, en wij zullen dus het amendement ondersteunen. Temeer ook omdat ook de afspraken die we aan het begin van deze periode hebben gemaakt eigenlijk niet echt helder op papier hebben gestaan. En wij vinden dat de organisatie, en de mensen die daar werken, de kans moeten krijgen om die accentverschuivingen aan te brengen. Dus wat dat betreft zullen we het amendement steunen. Mocht het amendement het niet halen, dan zijn wij voornemens om tegen het voorstel te stemmen. En als er straks een product ligt wat niet voldoet aan dat wat we nu hebben bediscussieerd, dan denk ik dat € 1,7 miljoen ook een bestemming vindt nadat het gedoneerd is aan de immunisatie-reserve. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Lodewijks. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt namens de CDA-fractie.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, dank voor de brede steun van het amendement. Ik deel de argumenten die de collega's daarvoor hebben. Vanuit een soort basis van: afspraak is afspraak, partnership, behoorlijk bestuur, moet je niet op het allerlaatste moment – hoe op inhoud gerechtvaardigd wellicht ook – zomaar even zeggen: nou, daar stoppen we dan mee. Wij vinden dat iedereen, zowel van de Staten als ook van de partners, het recht heeft om hier nog verder op door te borduren. En ik ben ook blij met de toezeggingen van de Gedeputeerde op dat vlak. Ik zou wel willen voorstellen: breng focus aan. Want mijn opsomming was een beetje ludiek bedoeld, en niet met de bedoeling dat we dat maar allemaal moesten gaan doen. Want 'in der Beschränkung zeigt sich der Meister' is ook een mooie uitdrukking, als we hier nu toch allemaal gezegdes aan het gebruiken zijn. En als je het hebt over partnership, dan heb je het over drie partijen die het daar ook over eens moeten zijn, hè. Ik bedoel, het gaat hier inderdaad wel over een subsidie van ons aan een UM. Dat is de financieel-technische kant. Maar de basis is een partnership. Dus als er al

verdiepingen, accenten, focus, *whatever*, komt, dan moet dat wel ook door alle partijen gedragen worden. En dan even praktisch, ik hoor u zeggen mijnheer Van Gaans: de evaluatie komt binnenkort, de voortgangsrapportage einde van het jaar. Ik ga daar toch echt wel aan hechten, ook in het belang van het instituut zelf, om niet nog een keer een situatie te creëren zoals nu, dat je vlak voor een einddatum een besluit moet nemen. Dus ik zou er toch wel een planning op los willen laten dat we uiterlijk in september in ieder geval in deze Staten voldoende informatie hebben – objectief en subjectief, zal ik maar zeggen – om een goede afweging te kunnen maken, zodat ook Maastricht Working on Europe, ook onze partners, tijdig weten waar ze aan toe zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Linden. Die heeft ook behoefte aan een tweede termijn, namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Ja voorzitter, de Gedeputeerde heeft er echt voor geknokt om zijn voorstel erdoor te krijgen. En dan moet hij niet te vroeg opgelucht gaan ademen. Dus ik wil hem echt oproepen om zijn evaluatie goed in te richten, en om ervoor te zorgen dat alle vragen die gesteld zijn ook in die evaluatie naar voren komen, dat die behandeld worden. Ik ben het met mevrouw Depondt eens dat wij dus ook niet op het laatste moment moeten beslissen. Dus dat zal rond september moeten plaatsvinden. Met andere woorden, u heeft volgens mij een kluit werk. En ja, dat zal toch echt moeten gebeuren willen wij in september of rond die koers, achter dit voorstel kunnen staan. Want dat is nog allerm minst zeker. Want hoe dan ook, en dat leest ons dit project, zeker projecten op Europees niveau daar zal klip-en-klaar duidelijk moeten worden wat de gewone Limburger er beter van wordt. Want het is per slot van rekening zijn/haar geld wat beschikbaar wordt gesteld. En wordt aan dat uitgangspunt niet voldaan, dan kunt u in de toekomst niet op LOKAAL-LIMBURG rekenen voor zulke projecten. Dus ik zou zeggen: aan het werk, want het is dringend nodig.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van der Linden. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter, maar ik had net twee vragen gesteld toen de Gedeputeerde zijn antwoord gaf. Dus ik houd nu wijselijk mijn mond.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan de heer Westen namens de fractie van GroenLinks.

De heer Westen (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik kan ook heel kort zijn. Fijn dat de Gedeputeerde mijn twee punten toegezegd heeft. En we kijken ook heel erg uit naar het werkbezoek. Ik vraag dan ook om dat efficiënt te plannen. En ik roep ook mijn mede-Statenleden op om vooral kritisch te zijn om dan daar ook naartoe te gaan. Verder wil ik ook steun geven aan de oproep dat voorstellen die vanuit Brussel komen die te maken hebben met Maastricht Working on Europe, om die ook te koppelen en aan ons te rapporteren. En wij zien heel graag uit naar een goed en gedegen evaluatie en voortgangsrapportage in dit jaar. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Westen. Dan geef ik het woord aan de heer Kuntzelaers. Die heeft daar geen behoefte aan? Dank u wel. Ik kijk even naar de heer Loomans. Ja, de heer Loomans wil wel gebruik maken van de tweede termijn namens de Partij voor de Dieren.

De heer Loomans (Partij voor de Dieren): Ja dank u wel, voorzitter. Ja, om nog even bij alle leuke citaten te blijven, dreigt toch vandaag een beetje voor Maastricht Working on Europe, om Shakespeare maar even te citeren: to be or not to be. Misschien hadden ze iets eerder moeten luisteren naar Jean-Paul Sartre. Die zei: to be is to do. Maar goed. We danken de Gedeputeerde voor zijn nadere toelichting. En hoewel wij nog steeds de nodige vraagtekens hebben bij de hutspot aan activiteiten van Maastricht Working on Europe, is ons inmiddels ook duidelijk dat het programma een aantal waardevolle onderdelen bevat waarmee we, om

de Gedeputeerde te citeren, 'investeren in onszelf'. Door met dit programma te stoppen lopen we dus serieus risico om het kind met het badwater weg te gooien. Desalniettemin hebben we ook behoefte om meer zicht te krijgen op de voortgang binnen Maastricht Working on Europe, en kijken dan ook uit naar de evaluatie die in april komt. We zullen daarom het amendement van het CDA steunen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik het woord aan de heer Claassen namens de PVV.

De heer Claassen (PVV): Ja voorzitter, enkele korte opmerkingen. Wat betreft het geld terugverdienen uit de Europese Unie kunnen we alleen maar vaststellen dat er landelijk echt veel en veel meer naar andere landen gaat dan dat wij daar ooit op zullen terugverdienen. Dus dat kleine beetje wat we hier doen, dat levert niets op. En het blijft toch voor ons onduidelijk wat nu die doelstellingen zijn. Want het was namelijk in 2018 geen Statenvoorstel, maar het was onderdeel van de Voorjaarsnota, onder het kopje Bestuur. En ook toen was de PVV kritisch op de EGTS, waarin de MWoE toen al een voorbode werd dat dat daar een onderdeel van zou worden, en het zou € 1,2 miljoen kosten. En daar zijn we kritisch op geweest. Maar er werd nergens gerept over de miljoenen die er nu gevraagd worden. Dus daar nog even duiding voor de Gedeputeerde hoe de situatie toen was. Was het een Statenvoorstel geweest, kan ik u garanderen: was er in ieder geval niet door de PVV ja op gestemd. Het amendement, wil ik u allen meegeven dat we nog steeds als fractie van mening zijn dat dat wellicht voor u, maar in ieder geval in de volgende Statenperiode heel weinig soelaas zal gaan bieden. Geen enkele kritische, harde prestatie-indicator of output-criterium wordt genoemd, ook in de beantwoording niet. Ook in uw vragen aan de Gedeputeerde niet. Ik weet hoe dat eindigt. Uiteindelijk zullen wij of de nieuwe Staten met de spreekwoordelijke gebakken peren zitten.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Claassen. Dan geef ik tot slot in tweede termijn het woord aan de heer Driessen namens Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Voorzitter, dank u wel. Ik zal mij in deze tweede termijn richten tot de Staten in plaats van Gedeputeerde Staten, en mijn collega-Statenleden dus. Het probleem wat we hier hebben: we kunnen het niet over Maastricht Working on Europe hebben zonder het over de Europese Unie te hebben. Want het probleem waar wij tegenaan lopen is dat we bakken met geld storten in een Europees apparaat, en dat wij vervolgens in stap 2 ons eigen belastinggeld nog een keer uit moeten geven om een lobbyclub op te richten om een klein beetje van dat geld terug te krijgen. En dat klinkt een beetje als een Nigeriaanse scam. En ik wil dan ook de Staten vragen om goed na te denken om niet in deze *sunk cost fallacy* te trappen. We zijn straks met zijn allen bezig om dit project Working on Europe, waarvan niet duidelijk was wat we daaruit terugkregen, om daar nog een keer meer geld in te stoppen, en dan hopen dat we een schijntje van ons belastinggeld terugkrijgen. Wij willen gewoon als FvD helemaal geen geld stoppen in projecten die dit met Europa doen of dit promoten. En in het heel akelige geval dat dit voorstel het gaat halen, of het amendement – dat is ons om het even – dienen wij een motie in om in ieder geval kinderen te onthouden van de voorgenomen EU-indoctrinatie, die zal nu landen bij de Griffie. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Driessen. Dan geef ik zo dadelijk het woord aan de Gedeputeerde. Maar niet alvorens u mede te delen dat ik voornemens ben om na de tweede termijn van GS ongeveer drie kwartier te schorsen voor de lunchpauze. Het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. Ik wil graag beginnen met iets te ontcrachten, namelijk het beeld dat bestaat dat er op basis van heel korte termijn een besluit moet worden genomen. Dat zeg ik met name in de richting van de heer Smeets. Want die evaluatie die wordt opgesteld, die heeft niet betrekking op een half jaar, maar op heel Fase 2. Dus van, uit mijn hoofd, maart 2019 tot april dit jaar. Dus het is een evaluatie van heel Fase 2 over twee jaar. En er komt nog eens een eerste voortgangsrapportage van Fase 3 overheen. Dus hopelijk geeft dat u voldoende comfort en voldoende inzicht om dan ook dat

besluit te kunnen nemen. Ik denk dat dat mogelijk is. Mevrouw Depondt vroeg mij: zoek ook die samenwerking op als wij gaan vernauwen, wijdt niet uit, die verdieping. Dat gaan wij doen. En ik ben voornemens om ook meteen invulling te geven aan de toezegging die ik heb gedaan aan de fractie van GroenLinks een werkbezoek te organiseren. **Gedeputeerde zegt toe meteen een werkbezoek te zullen organiseren.** Ik zie voor mijzelf het tijdspad voor mij dat wij in juni proberen een moment te vinden waarop we op werkbezoek gaan. Dan heeft u ook nog voldoende tijd om in opmaat naar het debat in het najaar nog eens even goed erover van gedachten te wisselen. En dan koersen wij op een Commissiebehandeling op 7 oktober, een Commissie FEB. En dan zou het vrij snel daarna ook plenair hier besproken kunnen worden. Volgens mij geeft dat voldoende tijd en zitten we niet op het laatste moment daartegenaan te hikken, tegen die deadline. En conform het amendement zeg ik dus inderdaad toe om zo snel als mogelijk, zodra de evaluatie van Fase 2 klaar is, die in april afloopt, die naar u toe te sturen, en de eerste voortgangsrapportage te betrekken bij de verdere behandeling van dit programma. **Gedeputeerde zegt toe zo snel als mogelijk zodra Fase 2 in april is voltooid, de evaluatie ervan aan de Staten toe te sturen, en de eerste voortgangsrapportage te betrekken bij de verdere behandeling van dit programma.** Dat was het, voorzitter.

De voorzitter: De motie wordt *as we speak* ongeveer rondgedeeld. Dus ik kan mij voorstellen, u heeft hem nog niet kunnen lezen, dus dat u daar nog niet op kunt reageren. Of hij moet hem hier in papieren versie hebben. Ik weet niet of u dan zegt: dan wil ik er even naar kijken. Dan geef ik u daartoe de gelegenheid.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ik heb geen zicht op wie een motie aan het <onverstaanbaar> is. Dus daar ga ik zo naar kijken dan.

De voorzitter: Dan schors ik even voor een of twee minuten, tot u die motie heeft kunnen lezen. En dan kijk ik even of u daarop wilt reageren. Ik schors voor twee minuten.

[schorsing]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Inmiddels heeft de Gedeputeerde kennis kunnen nemen van de motie en is hij ook bereid om daar een reactie op te geven. Aan u het woord.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. Ik heb de tekst niet voor mij. Maar voor wat ik meen te hebben gelezen in het dictum, zou ik die motie toch willen ontraden. Dit vanwege de indruk die gewekt wordt dat er aan propaganda zou worden gedaan. Ah, daar is de motie. Dank u wel. En die verzoekt het College dus om ieder initiatief dat voortvloeit uit Maastricht Working on Europe over het informeren van kinderen, want dat is in feite wat er gebeurt, om dat uit te sluiten. Die indruk die daarmee wordt gewekt is dat er aan EU-propaganda zou worden gedaan. Dat is geenszins de bedoeling. Het gaat over het informeren van onze inwoners, of ze nu jong of oud zijn, over de positie. De brute realiteit van onze geografische ligging. Die heeft niets te maken met de Europese Unie. En daarom zou ik deze motie ook willen ontraden.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn wij aan het eind van de beraadslaging. Stemming over het amendement en de motie, goede volgorde zeggend, amendement, het voorstel en de motie vindt vanmiddag plaats bij de digitale stemvergadering. Dan schors ik nu de vergadering voor een lunchpauze. En wij hervatten de vergadering om 13.15 uur.

[schorsing]

De voorzitter: Ik wil u allen verzoeken uw plaatsen in te gaan nemen. Dan kan ik de vergadering heropenen.

Ik heropen de vergadering en heet u allen wederom welkom. Fijn dat u er allemaal weer bent. Ik hoop dat het allemaal gesmaakt heeft.

Ik ben u nog een reactie verschuldigd, en dan kijk ik vooral richting de heer Megens, maar uiteraard u allen. Tijdens het aftikken van de hamerstukken heeft u een vraag gesteld inzake waarom er op één van de stukken, ofwel de verslagen van de bestuurscommissie van IPO, waarom daar geheimhouding op ligt. En ik heb een antwoord gekregen. Dus ik ga die u even laten weten. De verslagen van de bestuurscommissie zijn door IPO opgestelde verslagen voor alle provincies. De bestuurscommissies werken altijd toe naar een overleg met de minister. Na een dergelijk overleg met de minister worden de verslagen ter beschikking gesteld. De werkafpraak tussen provincies is gemaakt dat deze verslagen in een vertrouwelijke omgeving ter beschikking worden gesteld aan Provinciale Staten, indien dat wenselijk is. Reden voor een vertrouwelijke omgeving is dat Gedeputeerden, in het proces naar een bestuurlijk overleg toe, vrij kunnen spreken en openbaarmaking van dit proces onevenredig gaat beschadigen. Provincies geven verschillend invulling aan de verstrekking van de verslagen aan Provinciale Staten. Uw Staten hebben eerder verzocht om de verslagen schriftelijk te ontvangen. Andere provincies geven geen actieve inzage, mondeling of in een beveiligde omgeving. De reden voor geheimhouding is, zoals gezegd, gelegen in een reden dat openbaarmaking ertoe leidt dat het goed functioneren van het proces en de overleggen zelf benadeeld worden. Gelet op artikel 25 van de Provinciewet en artikel 10 van de Wet Openbaarheid van Bestuur, is er een grondslag om de verslagen onder de reikwijdte van de geheimhouding te plaatsen. We hechten er belang aan dat in de overleggen vrijelijk gesproken kan worden over visies, opvattingen en ideeën. Mochten de verslagen openbaar gemaakt dienen te worden, dan is afstemming met de andere provincies en IPO een vereiste. Want er staat ook heel veel in wat anderen hebben gedaan. Elke provincie dient dan te bezien welke onderdelen van welk verslag het belang van de betreffende provincie kan schaden. Eén en ander is tevens voor uw Staten toegelicht in onze brief van 18 januari 2022. Dat is dus de reden waarom we vandaag tot geheimhouding hebben besloten. **Ik zal er in ieder geval ook zorg voor dragen dat wat ik hier nu heb voorgelezen, dat dat ook in uw richting toekomt. Het komt natuurlijk in het verslag te staan, maar u krijgt het ook als mail toegezonden.**

Daarmee heeft u het antwoord gekregen. Het was even wat uitzoekwerk, maar dan heeft u het ook.

9.2 G-21-048 Statenvoorstel Stikstofreductie en Natuurverbetering

De voorzitter: Ik geef als eerste het woord aan mevrouw Palmen van de fractie Palmen.

Mevrouw Palmen (fractie Palmen): Dank u wel, voorzitter. Leuk dat ik mag aftrappen. Dat is heel bijzonder, ja. Bijna veertig jaar van mijn leven heb ik gewoond en gewerkt op een boerenbedrijf te midden van de natuur. Het brengt nog steeds warme herinneringen met zich mee. Het land, de dieren, de elementen en als het werk klaar was dan maakten we kransen van korenbloemen, plukten bramen en zochten naar klavertjes vier. Het klinkt wellicht wat melancholisch, voorzitter, maar ik probeer maar te duiden dat het boerenleven meer is dan alleen bezit en werk.

Ik kon natuurlijk veertigjaar geleden niet bevroeden dat er een dag zou komen dat natuur en het boerenbestaan zo tegenover elkaar zouden komen te staan. Maar toch staan we hier vandaag. Het valt echter niet te ontkennen dat er een probleem is. Maar wat mij betreft is dat niet alleen een probleem van de agrarische sector, maar van ons allemaal. Tijdens de commissiebehandeling sprak ik al over het maken van scherpere keuzes, want we zetten ons op deze manier zelf klem. We lopen immers tegen de emotionele en fysieke grenzen aan van wat er kan. Willen we economisch blijven groeien en houden we vast aan de 70-30 regeling, dan zullen we moeten accepteren dat de natuur, net als andere sectoren mee moet in transitie. Dan hebben we wel natuur, maar een ander soort natuur. En willen we dat niet, dan zullen we aan de andere kant, op een brede manier, andere keuzes moeten maken. Ik heb er namelijk nogal moeite mee om miljarden te spenderen aan het onmogelijke, namelijk het in stand houden van natuur die zich hier kennelijk niet meer thuis voelt. En begrijp mij niet verkeerd, ik hou van de natuur. Maar het is wel een kwestie van accepteren dat niet alles kan. Om meer nadruk te leggen op leidend principe 5 en heel duidelijk te hebben dat dat een gezamenlijke verantwoordelijkheid is, dien ik hier een amendement op in. De pijn verdelen. Dan het onteigenen van agrarische bedrijven. Dat kan nooit, maar dan ook nooit de bedoeling zijn. Bezit kan wellicht vergoed worden. Maar iemands levenswerk, dat vaak van generatie op generatie is overgegaan,

bewust kapotmaken, daar kan en wil ik niet aan meewerken.

Bovendien moeten we niet vergeten, met de crisis nog kersvers in het hoofd, dat afhankelijk worden van het buitenland op basisbehoefte, zeer onwenselijk is. Nederland is koploper op gebied van dierenwelzijn en veilige voedselproductie. Willen we dit echt verjagen? Dat is toch enkel het verplaatsen van het probleem en lijkt mij niet de juiste weg. Het gedwongen onteigenen en het beroepsverbod leidt tot een enorme kapitaalsvernietiging en het wegvloeien van expertise. Laten we dus onze boeren koesteren en de oplossing in andere zaken zoeken.

De heer Geraats van het CDA gaf al tijdens de commissie aan dat er op een natuurlijke manier afvloeiing zal ontstaan. Dus laten we ons de miljoenen voor verplichte uitkoop besparen en aan de slag gaan met innovaties, onderlinge gesprekken en consensus en vooral de tijd gunnen om alles een kans te geven. In het stuk worden al tal van maatregelen genoemd, maar de productie van groen gas door mestvergisting en mestvergassing werd daarin gemist. Gezien de tijd zal ik daarover niet uitweiden, maar dien ik een amendement in om de productie van groen gas op te nemen als generieke bronmaatregel.

Ik ga afsluiten, voorzitter, met nog maar één vraag. Wanneer het voorstel van vandaag niet wordt aangenomen, wat zijn daar dan de consequenties van? Misschien dat de Gedeputeerde dat wat nader kan duiden. Tot zover. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Palmen. Dan geef ik nu het woord aan de heer Vincken van SVL.

De heer Vincken (SVL): Voorzitter, waarschijnlijk is dit voor mij de laatste gelegenheid dat ik commentaar kan geven op een Statenvoorstel over stikstof. Ondanks het feit dat we het hier hebben over een provinciale aanpak, wil ik beginnen met het algemene verhaal vanuit de landelijke invalshoek.

Het denkbepaalde stikstofprobleem is veroorzaakt doordat Nederland met de EU overeenkwam de bestaande natuur in de nieuw aan te wijzen Natura 2000-gebieden in stand te houden of te herstellen.

Overijverige ambtenaren plakten vervolgens de Natura 2000 sticker op allerlei gebieden en gebiedjes die vaak door ons dichtbevolkte land dicht op bedrijven, woningen en boerderijen lagen.

Door de bizar strenge grenswaarden en de KDW's die we ons zelf oplegden, bleek toen dat er daardoor in veel van die gebieden een te hoge stikstofdepositie gemeten of berekend, of vaak gewoon geschat werd. De PAS heeft een tijdlang voorkomen dat Nederland op slot zou gaan. Er werd echter een streep doorgehaald, weer door rechters, die misschien wel juridisch gelijk hadden, maar die zich beriepen op, volgens ons, verkeerde wetten en afspraken.

De voorzitter: Dit is misschien het moment om mevrouw Claessens de gelegenheid te geven. Ik zie alleen dat het knopje nog niet is ingedrukt. Dat mag u ingedrukt laten.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik vraag me af of de heer Vincken het met ons eens kan zijn dat hij oorzaak en gevolg omdraait. In Europa zijn Natura 2000-gebieden aangewezen die een hoge beschermingsgraad genieten. En is hij het met ons eens dat door activiteiten van de mens, met name die stikstofdepositie, die gebieden in problemen zijn geraakt en dat we daar iets aan zullen moeten doen?

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Nee, dat ben ik niet met u eens.

De voorzitter: Mevrouw Claessens, tweede ...

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Wat is dan het alternatief van uw partij? Gewoon alles door laten gaan zoals het is en de kwetsbare natuur verloren laten gaan, tegen de Europese wetgeving in?

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Over de Europese wetgeving heb ik al iets gezegd. Dat is iets waardoor we ons zelf in de nesten gewerkt hebben. om het maar zo te zeggen. En vervolgens kun je gaan discussiëren over wat kwetsbare natuur is. Je kunt, ja, ik vind het een arbitraire beslissing, daar zal ik zo meteen nog iets over zeggen, kiezen voor stikstofarme natuur. Je kunt evengoed je neerleggen bij het feit dat op sommige plaatsen wat te veel stikstof komt – Of wat? Volgens de KDW is er te veel stikstof – waardoor de biodiversiteit een klein beetje verandert. Je kunt, laten we zeggen, je neerleggen bij die biostikstofrijke biodiversiteit, of je kunt kiezen voor stikstofarme biodiversiteit. Ja, het komt er eigenlijk op neer dat ik zo meteen er een heleboel dingen over zou willen zeggen, waardoor uw vraag waarschijnlijk beantwoord wordt. Als dat zo mag, voorzitter.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Vincken (SVL): De PAS werd door rechters met verkeerde wetten, enzovoort, onderuitgehaald. Maximumsnelheid werd verlaagd. Eigenlijk vind ik dat persoonlijk niet zo erg. Maar wat veel ingrijpender is zijn de maatregelen met betrekking tot de bouw. Die gaat plat, die ligt plat. De agrarische sector die de ammoniak uitstoot moet nog meer verlagen. Dit alles ondanks het feit dat de emissie in de afgelopen decennia al met ongeveer twee derde is verminderd. Ja, ik kan hier nog uren over doorgaan, maar daar heb ik te weinig tijd voor. Ik moet door tijdsgebrek alleen nog maar enkele zaken kort aanstippen. De slecht functionerende rekentool, AERIUS, de depositie uit het buitenland, door de overheid gesteunde milieuorganisaties die procederen tegen dezelfde overheid voor nog strengere normen. De poep van een deel van onze twee miljoen honden die in een aantal Natura 2000-gebieden de depositie met ongeveer een derde verhogen, vorige week zondag op NPO-nieuws. Nederland is mondiaal het enige land met een zogenaamde stikstofcrisis. Dat alles ten gevolge van een arbitraire keuze. Ja, nu ga ik de vraag van mevrouw Claessens eigenlijk beantwoorden. Dat alles ten gevolge van een arbitraire keuze voor stikstofarme natuur. Het juiste plantje op de juiste plek, werd het devies. Alsof Nederland al niet eeuwenlang door de mens in cultuur is gebracht. Deze zogenaamde oorspronkelijke natuur herbergt een bepaalde biodiversiteit. De stikstofrijke gebieden, de echte oorspronkelijke natuur, herbergen een andere en beslist niet minderwaardige biodiversiteit. Deze keuze heeft de Nederlandse economie echter al veel schade berokkend. En gaat gezien het regeerakkoord nog € 25 miljard kosten. Als je een beetje afstand neemt en aan de ene kant van de balans de subjectieve voordelen van een bepaald soort biodiversiteit legt en aan de andere kant de economische schade en deze € 25 miljard, moeten zelfs de meest fervente bomen- en bramenhaters, dat zijn plantjes die goed gedijen met veel stikstof, zich toch wel achter de oren gaan krabben, denk ik. Het is bedroevend dat wij in onze Provincie ons moeten neerleggen bij de landelijke uitgangspunten, die overigens vastgesteld zijn door diverse partijen die in deze Staten ook vertegenwoordigd zijn. En die afgedwongen worden door vaak D66- rechters die de verkeerde wetten, vol enthousiasme, kritiekloos uitvoeren.

Wat kunnen we in de Provincie dan nog doen? Natuurlijk juichen we toe dat er moeite gedaan wordt om zoveel mogelijk geld vanuit het Rijk beschikbaar te krijgen voor onze provincie. De Provincie kan aandringen op herijking van de Natura 2000-gebieden, zodanig dat de druk op de agrarische sector minder wordt. En zoals al eerder in de commissie is opgemerkt, hebben wij moeite met het aspect onteigening van agrarische bedrijven. Voor ons Limburgse landschap zijn landbouw en veeteelt bepalend door de afwisseling van akkers, weiden, hagen en bossen. Uitkoop en onteigening van de moderne Nederlandse boeren verplaatst de productie voor een groeiende wereldbevolking naar bijvoorbeeld Brazilië of Oekraïne. Is dat wat wij willen?

De voorzitter: Komt u tot een afronding?

De heer Vincken (SVL): Ja. Ik ga nog even in op de motie die wij gaan indienen.

De voorzitter: Probeer u dat kort te doen, want u bent door uw tijd heen.

De heer Vincken (SVL): Ik kan dat ook in de tweede termijn doen.

De voorzitter: Wat u wilt. Dat is prima.

De heer Vincken (SVL): Doe ik dan. Dan is mijn verhaal voorlopig ten einde.

De voorzitter: Behalve dat er nog een vraag in uw richting gesteld gaat worden.

De heer Vincken (SVL) Daar was ik helemaal op voorbereid. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja, voorzitter, ik worstel een beetje met het volgende. Ik weet niet of het een punt van orde is. Dus ... Waar ik mee worstel is het volgende: we hadden vanochtend een discussie in het openbare deel van het Presidium over hoe wenselijk het is als er wordt opgeroepen tot ongehoorzaamheid aan wetten en regels. En ik schrik eigenlijk een beetje van de uitspraak van de heer Vincken. Want ik lees wel eens op facebook en op twitter. En ik begrijp dat het wel gemeengoed is, maar tegelijkertijd zijn de journalistiek, de rechtstaat, allemaal zaken die van wezenlijk belang zijn voor onze democratie. En uw oproep, die u hier eigenlijk doet, is eigenlijk de bijl aan de wortel van onze rechtstaat en daar schrik ik van, dat vind ik slecht. Daar zat ik even over na te denken wat we daar nu eigenlijk mee moeten. Dus ik wil even van de heer Vincken weten, nog los van welke kwalificatie u ook aan verder technisch neutrale rechters geeft, of u hier nu oproept tot ondermijning van de rechtstaat?

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Nee, u heeft niet goed geluisterd.

Mevrouw Jenneskens (D66): Misschien hebt u het dan niet goed gezegd.

De heer Vincken (SVL): Ik zal het nog eens een keer letterlijk voorlezen wat ik ...

De voorzitter: Meneer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Wij moeten ons neerleggen bij landelijke uitgangspunten die vastgelegd zijn door, dat doet er niet toe, wat essentieel is volgens mij, die worden afgedwongen door vaak D66-rechters die naar mijn smaak verkeerde wetten vol enthousiasme kritiekloos uitvoeren. Wat is daar mis mee, mevrouw Jenneskens?

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens, aan u het woord.

Mevrouw Jenneskens (D66): Daar zat nog een stukje achter. Als u even verder leest.

De heer Vincken (SVL): Wat kunnen we dan in de Provincie nog?

De voorzitter: Wellicht dat u straks ...

De heer Vincken (SVL): Ik hoop dat u de klok stilzet, voorzitter.

De voorzitter: Uw klok was al verlopen, maar misschien kunt u de vraag op een andere manier stellen waardoor het toch duidelijk wordt wat u bedoelt.

Mevrouw Jenneskens (D66): Nou ja, mijn vraag was eigenlijk, en ik ben blij dat de heer Vincken benadrukt dat hij niet oproept tot ondermijning van de rechtstaat, maar volgens mij is dit namelijk precies het punt waar we vanochtend in het Presidium discussie over hadden en wat we onwenselijk vinden hier. Die rechtstaat die is weliswaar weerbaar, maar die is ook kwetsbaar en daar moet je voor gaan staan. En dit soort kwalificaties van rechters horen niet, maar vooral dat oproepen en dat klein beetje richting het overtreden van de wet dat zouden we in dit parlement ook niet moeten willen, meneer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Voorzitter, mag ik ... Wilt u even blijven staan? Zo wordt het wel een orde-kwestie. Mevrouw Jenneskens beweert dingen die ik niet gezegd heb. Mevrouw Jenneskens beweert dat ik oproep tot ondermijning. Ik vind dit kwalijk wat u nu zegt. Ik heb niet opgeroepen tot ondermijning.

Mevrouw Jenneskens (D66): Even voorzitter, via u. Uw letterlijke vraag was: 'Wat moeten we dan als Provincie nog?' Ik vind dat een nuancekwestie als u zegt: 'We zijn het niet eens met wetten en regels.' dan neigt dat ernaar. En ik ben best bereid om u op uw woorden te geloven. Dat zei ik net ook. Maar het neigt wel naar ondermijning en naar het oproepen om wetten en regels niet te volgen. Dat moeten we in Nederland niet willen. Dat moeten we in Limburg niet willen. Daar moeten we in het parlement ook voorzichtig in zijn.

De heer Vincken (SVL): Voorzitter.

De voorzitter: U krijgt het woord. Maar als we het door elkaar doen, dan versta ik het niet.

De heer Vincken (SVL): Het wordt steeds kwalijker. U blijft herhalen dat ik oproep tot ondermijning. Dat is absoluut niet het geval. Ik wil nog wel een keer voorlezen wat ik gezegd heb. Dan kunt u het in de notulen nalezen. Het begint op smaad te lijken, voorzitter.

De voorzitter: Het is een vraag en u heeft er een helder antwoord op gegeven. Zo concludeer ik het. Dank u wel. En dank voor uw betoog, want u was door uw tijd heen. En u heeft al aangegeven uw motie in tweede termijn nader toe te lichten.

De heer Vincken (SVL): Die ga ik nader toelichten in tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Vincken. Dan gaan we nu over naar mevrouw Claessens, namens de SP-fractie.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Voorzitter, dank u wel. In tegenstelling tot de heer Vincken van SVL vindt de SP wel dat we wetten en regels, die we gemaakt hebben, met z'n allen moeten respecteren, ongeacht de politieke kleur van rechters. En ik geloof dat de heer Nijskens het in de commissievergadering zei, dat het goed is dat we rechters hebben in Nederland die de wetgeving toetsen. En daar zijn wij het helemaal mee eens.

Voorzitter, en dan nu naar mijn bijdrage. Ik zal het maar eerlijk bekennen, bij de voorbereiding van dit agendapunt heb ik behoorlijk geworsteld met wat vandaag de inbreng van de SP zou moeten zijn. Want er zijn al heel veel vragen gesteld en de antwoorden lijken nog meer vragen op te roepen. Helaas kon ik zelf niet bij de commissievergadering zijn, en dank nog aan de heer Wolters Gregório dat hij mij op zo'n korte termijn kon vervangen. Maar ik heb de vergadering wel gevolgd via de stream en ik heb ook het verslag gelezen. En daaruit blijkt dat gedeputeerde Gabriëls in een soort zelfde worsteling zit. Want we hebben te maken met een enorme complexe materie met heel veel spagaten, oftewel belangen. Ook omdat bijna dagelijks de realiteit verandert door juridische uitspraken of andere ontwikkelingen. Het heeft dan ook weinig zin om nu veel te veel te focussen op details. Want er is nog heel veel onduidelijk. Maar de tijd van pappen en nathouden is wat de SP betreft voorbij. Want hoe zijn we ook alweer in deze crisis terechtgekomen?

Omdat we te lang hebben toegestaan dat de stikstof compenserende maatregelen bij ontwikkelingen via de PAS op de lange baan konden worden geschoven. We zijn nu bijna drie jaar verder na de uitspraak van de Raad van Staten over de PAS en we staan nog slechts aan het begin van een oplossing. En we vragen ons af of het systeem van externen salderen het probleem op den duur niet nog groter zal maken. Maar volgens mij gaat de Partij voor de Dieren daar een motie over indienen, dus daar kom ik in tweede termijn nog op terug.

Van de week heeft het Kabinet bekendgemaakt te streven naar inkrimping van de veestapel met 30% in 2030, vooral door het opkopen van piekbelasters. Wij vinden dat het opkopen en onteigenen alleen gerechtvaardigd is als het gesprek met de betreffende boeren over alternatieven niets oplevert. Daar moet de overheid zich dan ook maximaal voor inspannen. Op zich is de SP voor inkrimping van de veestapel, maar wel met het bieden van een goed perspectief voor de boeren. En het mag ook niet zo zijn dat het platteland onleefbaar wordt door leegstaande boerderijen en bijgebouwen die criminele activiteiten aantrekken. Wat dat betreft, kon ik het betoog van mevrouw Palmen wel heel goed volgen. We pretenderen niet de oplossing van de stikstofproblematiek en de klimaatverandering, waar we wel degelijk mee te maken hebben, te hebben. Maar wat we wel weten is dat als we niet alles op alles zetten de aarde, of in elk geval grote gebieden op onze aarde, onleefbaar zullen worden, met alle gevolgen van dien. En we hebben nog steeds geen alternatief voor het leven op deze planeet. Dus het is in ieders belang om de aarde leefbaar te houden. Daarom zullen we het probleem hier en nu moeten oplossen. Dat kan niet alleen in Limburg of in Nederland, maar er zullen wereldwijd afspraken gemaakt moeten worden om samen te werken en dat maakt de oplossing nog ingewikkelder. Want probeer maar eens iedereen op één lijn te krijgen. Dit ontslaat ons hier in Limburg echter niet van de plicht om maximale inspanningen te doen. Want wat de SP betreft kan en mag het niet zo zijn dat alleen de belastingbetaler betaalt voor alle noodzakelijke maatregelen. Maar betalen die grote vervuilers daar een evenredig deel aan mee. Zij hebben immers decennialang grote winsten kunnen maken en dan kan het niet zo zijn dat de gewone mensen opdraaien voor de maatschappelijke kosten. We steunen dan ook de motie van GroenLinks, of die dienen we zelfs mee in, hieromtrent. En verder vragen we ons af wat we met onze provinciale gronden zouden kunnen bijdragen aan herstel van natuur en biodiversiteit. Graag een reactie hierop van Gedeputeerde, want misschien doen we daar al het nodige mee. En tot slot, voorzitter, ik heb het al vaker gezegd, we kunnen de problemen niet oplossen als we blijven vasthouden aan een economisch systeem dat alleen gericht is op economische groei en het maken van zo veel mogelijk winst. We moeten echt toe naar een economie waarin waarden als solidariteit, menselijke waardigheid en gelijkwaardigheid een prominentere rol krijgen. Laten we daarom in Limburg het goede voorbeeld geven en vaart maken met het overschakelen naar een circulaire duurzame economie in balans met mens, dier en natuur. En voorzitter, de weerstand zal enorm zijn, want er staan verschrikkelijke grote belangen op het spel. Maar als Gedeputeerde Gabriëls zich hiervoor in de gesprekken met andere provincies en de bewindslieden in Den Haag sterk wil maken, kan hij daarvoor op onze steun rekenen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Claessens. Dan geef ik het woord aan mevrouw Jenneskens, namens de fractie van D66.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, voordat ik begin aan mijn inhoud op de stikstof wil ik wel even een principieel punt maken. En dat is dit. Rechters zijn onafhankelijk. En dat zou je misschien niet moeten zeggen, omdat je dat verwacht, omdat dat in onze wetten en regels staat, omdat het geborgd is in onze Grondwet. Maar je moet het wel zeggen, omdat ze ook hier in deze zaal, in dit debat, in twijfel worden getrokken. En daarmee wordt niet alleen die onafhankelijkheid van die rechter in twijfel getrokken, daarmee morrel je aan de fundamenten van onze democratie en rechtstaat. En de heer Vincken kan dat smaad noemen, maar wat hij eigenlijk doet is dat stukje bezoedelen van die onafhankelijkheid van onze rechtspraak. En dat hoort niet en dat wil ik niet in dit huis. En dat zouden we eigenlijk als heel parlement niet moeten willen. Dus laat ik namens D66 even heel duidelijk uitspreken, want dat is een politieke partij, niet onafhankelijk, dat twijfel aan onafhankelijke instituten niet hoort. En dat rechters onafhankelijk zijn. Ik zie de heer Vincken al komen.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Dank u wel, voorzitter. Mevrouw, u suggereert nu opnieuw ...

De voorzitter: Via de voorzitter, graag.

De heer Vincken (SVL): Sorry, voorzitter. Mevrouw Jenneskens, u suggereert nu opnieuw dat ik twijfel aan de onafhankelijkheid van de rechters. Dat noem ik smaad. Want het is niet zo dat ik twijfel aan de onafhankelijkheid van rechters. Het is ook niet zo dat ik dat gezegd heb. Als u goed geluisterd hebt, en kijkt u de notulen nog maar eens na, dan kunt u zien dat ik iets eerder in mijn betoog het gehad heb over wetten die misschien wel juridisch kloppen, maar die wij dan niet als correct, of niet als wetten zien waar wij aanhanger van zijn. Ik mag toch mijn twijfels uitspreken over wetten? Ik mag toch zeggen dat ik het niet eens ben met een bepaalde wet? En dat betekent niet dat ik me niet aan die wet hou. En daarom vind ik het nog steeds smaad wat u doet. U suggereert ...

Voorzitter: U krijgt het woord, mevrouw Jenneskens. Rond uw vraag af.

De heer Vincken (SVL): Ja. U suggereert opnieuw dat ik de onafhankelijkheid van rechters ...

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, de heer Vincken heeft zonet D66-rechters genoemd. Wil je naar alle uitspraken van de heer Vincken luisteren, van alle dingen. Maar u versterkt het nu wel door te zeggen, wetten, regels, blabla, daar ging het niet om. U heeft net letterlijk gezegd als we de band naluisteren: 'D66-rechters.' Daarmee kwalificeert u ze als niet zijnde onafhankelijk. Dat heeft u gezegd. Daar is geen smaad van. Afgelopen!

Voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Mevrouw Jenneskens heeft weer niet goed geluisterd. Ik heb gezegd: 'Vaak D66-rechters'. Toen bleek duidelijk dat een heel groot gedeelte van de rechters D66-leden of aanhangers waren. Dus ik verzin dit niet zomaar. En ik heb ook niet gezegd dat alle rechters D66-rechters zijn, God zij dank.

De voorzitter: Meneer Vincken, ik vind dat u nu echt te ver gaat. Dit gaat echt te ver. Dit hoort ook niet in dit parlement thuis. U heeft duidelijk uw verhaal gehouden omtrent wat u van bepaalde wetten vindt. Ik moet inderdaad zeggen of iemand wel of niet lid is van een politieke partij, dat staat los van het feit wat hij of zij als rechter dient te gaan doen. En ik denk dat we ook de schijn moeten proberen te vermijden dat door iemand aan een politieke partij te koppelen, je die indruk zou kunnen wekken. En u zegt dat dat niet uw bedoeling is. En dan moeten we het ook niet doen, omdat u daarmee kunt suggereren dat daarmee iemand partijdig is. Maar ik denk dat we dat in dit parlement niet moeten willen. En dat wij moeten debatteren over een zeer belangrijk stuk wat nu voor ligt. En daar mag het scherp gaan, want dan gaat het over de inhoud. Dus ik hoop dat u er beiden uitkomt om er nu een punt achter te zetten, zodat we het over de inhoud van het voorstel kunnen hebben.

Aan u het woord meneer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Dank u wel, voorzitter, voor uw wijze woorden. En eigenlijk ben ik het wel met u eens. Maar ik ben tevreden. Ik heb mijn punt gemaakt. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. En dan hoop ik dat wij de wijze les ook allemaal tot ons nemen. En dat wij zo'n discussie hier niet hoeven te voeren. Mevrouw Jenneskens, u kunt beginnen. Want volgens mij was u nog niet begonnen aan uw echte betoog.

Mevrouw Jenneskens (SP): Voorzitter, mijn echte betoog begon met de woorden: 'Niet alles kan.'

En dat lijkt mij dan ook wel weer een goed bruggetje. Niemand kan de essentie van dingen zo treffend, maar vooral met zo weinig woorden weergeven, als onze voormalige Gouverneur Johan Remkes.

Niet alles kan, de Limburgse natuur staat onder druk. Planten en dieren lijden onder de hoge depositiewaarden en verdwijnen. Daarmee neemt de kwaliteit van onze omgeving, dat stukje Nederland dat wij hier samen delen, af. En tegelijkertijd zien we dat het dreigende stikstofmonster ervoor zorgt dat we niet kunnen bouwen aan de toekomst met een thuis voor iedereen. Dit is een crisis en een crisis vraagt om fundamentele keuzes. Niet langer pappen en nathouden. Niet met juridische foefjes of andersoortige rekenmethodes nog scherper aan de wind proberen te zeilen. We mogen de kwaliteit van onze natuur niet langer stelen van toekomstige generaties. Het is nu aan ons om verstandige keuzes te maken. D66 is dan ook heel erg blij dat dit College de wezenlijke keuzes die dit vraagt, voorlegt aan Provinciale Staten en dat dit stuk er ligt. Dat wezenlijke keuzes en afwegingen niet alleen worden gepresenteerd of geïnformeerd, maar ook ter besluitvorming worden voorgelegd aan Provinciale Staten. Want zo hoort dat in een democratie. Wat D66 betreft is dit de juiste richting die we inslaan. Want we moeten af van de geitenpaadjes. De technische oplossingen die ik in amendementen al voorbij hoorde komen, zijn geen oplossingen. Ze brengen ons verder van huis, niet dichterbij de doelen die we samen heus na horen te streven. Het doel is eigenlijk ook gezonde natuur.

Zorg voor het stukje aarde dat ons is toevertrouwd. Maar tegelijkertijd perspectief en ruimte bieden om te wonen, te ondernemen en te boeren op een toekomstbestendige manier.

D66 heeft eigenlijk nog maar twee opmerkingen naar aanleiding van de stukken in de commissiebehandelingen. De eerste is dat het probleem nationaal is. We spreken vandaag provinciaal. We hebben grensoverschrijdende effecten. En de uitwerkingen zijn vaak regionaal en lokaal. De Provincie als midden-bestuur kan precies vanuit die complexe dynamiek een belangrijke rol spelen in die tussenlaag. In het om tafel brengen van partijen, in het lobbyen naar het Rijk richting EU, noem het maar op. Daarvoor hebben ze verschillende middelen nodig. Dat kan juridisch zijn. Dat kunnen de letterlijke middelen zijn. Maar dat kan ook ondersteuning zijn in proces, in juridische kennis, in inhoudelijke expertise. In dit stuk lezen we dat er vooralsnog voldoende capaciteit intern of gefinancierd is. Maar de komende tijd komen er veel uitdagingen bij. Is er voldoende capaciteit om die rol te vullen vanuit de Provincie? En als dat niet zo is, of als er op welk punt dan ook kennis, menskracht, inhoud ontbreekt, kan de Gedeputeerde ons dan toezeggen dat hij op zoek gaat naar de middelen om daar een bijdrage aan te leveren? En indien nodig gewoon terugkomt naar PS om te organiseren dat kennis, kracht en kunde, daar waar dat nodig is, desnoods vanuit de Provincie, ingevlogen wordt? En als tweede de belangrijkste aanbeveling van Taurus, het op orde brengen van de vergunning en daarmee samenhangend ook de handhaving. Wat D66 betreft zet de Provincie daar volle bak op in. Dat vraagt wellicht om extra middelen, wellicht om extra tijd, dat vraagt om goede gesprekken met gemeenten. En dat vraagt misschien ook om een discussie met het Rijk. We hebben daarover een motie ingediend waarin we eigenlijk de Gedeputeerde willen vragen: 'Kom met een plan, breng ons VTA-instrumentarium op volle sterkte en zorg dat we de vergunning en de handhaving in Limburg op orde krijgen. Tot zover, voorzitter.

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jenneskens. Dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Koopman van de VVD en voor haar is dat haar maidenspeech. Daar past het dus ook bij dat u afziet van een interruptie. Aan u het woord, mevrouw Koopman.

Mevrouw Koopman (VVD): Dank u wel, voorzitter. Vandaag mag ik uw Staten toespreken in mijn maidenspeech als Statenlid. Dat is bijzonder voor mij en wel vanuit diverse perspectieven. Een aantal daarvan wil ik graag vandaag met u delen. Misschien heeft u al gehoord aan mijn harde 'G' dat ik niet een Limburger van origine ben. Ik ben geboren in Alkmaar, Noord-Holland. En ik woonde tot en met mijn 16e in Heerhugowaard. Vanaf mijn 11e had ik als zomerbaantje werk bij de boer. En vanaf mijn 15e ook in het weekend. Al naar gelang het seizoen, was ik aan het bollen pellen, bloemen plukken, tulpen koppen, onkruid wieden. Of, als ik gelukkig maar heel soms, echt pech had, dan moest ik oppassen op het kind van de boer en de boerin. Niet alleen een bijbaantje vormt je, maar ook de gezinsomstandigheden waarin je opgroeit en

bijvoorbeeld je school. Rond mijn 16e verhuisde ik met mijn vader naar Deventer, Overijssel. En nadat ik een paar jaar later had mogen meelopen, even snuffelen op een school voor zeer moeilijk lerende kinderen, wist ik zeker dat ik het onderwijs in wilde. En dan kon ik het kind van die boer en die boerin steeds beter plaatsen. Ik ging in Deventer de pabo doen en kwam een Limburgse milieukundestudent tegen waarvoor ik lang geleden in Limburg ben komen wonen. Want, als je als Limburger uit Limburg weg moet en eigenlijk niet wilt, dan is het toch bij de meesten wel <onverstaanbaar>. Ik zal dit begrip even uitleggen. Want <onverstaanbaar> betekent dat het tijd is om te huilen. Gezien misschien mijn uitspraak, of de verschillende dialecten die er in Limburg zijn ... Dus je moet huilen. En ik begrijp het helemaal. Want zonder die andere provincies tekort te willen doen, Limburg is prachtig. En ik voel mij hier, ook als niet-Limburger, helemaal thuis. En dat thuis voelen, dat gun ik iedereen. Je thuis voelen, hier kunnen wonen, hier kunnen werken, je kunnen ontplooiën en genieten van hoe mooi Limburg is, dat zijn een aantal van mijn drijfveren. Ik ben zo'n geluksvogel die dit elke dag mag en kan. En ik vind het dan ook een eer om mij te kunnen gaan inzetten voor de Limburgers, namens de Limburgse VVD. Dit is een kans die ik graag aanpak en daarmee dus niet aan mij laat voorbijgaan. En wat dat betreft lijkt ik misschien wel een heel klein beetje op onze minister voor Natuur en Stikstof, Christianne van der Wal. Zij is een ras-optimist, pakt graag aan en door en neemt kansen die voorbijkomen. En dat is dan ook mijn levensopvatting en ik hoop daar dan hier in de Staten blijf van te kunnen gaan geven.

We hebben het vandaag in dit huis over de Limburgse aanpak van stikstofreductie en natuurverbetering. En hoewel er afwisselend over natuurverbetering en natuurherstel gesproken wordt, denk ik dat iedereen wel weet waar het om gaat. En waarover het gaat, dat is dan weer wat anders. In de commissie gaf de VVD aan dat het voorstel zelfs als hamerstuk door mocht. Niet omdat we de aanleiding van dit alles waarderen, laat staan goedkeuren. Niet omdat het een onbelangrijke stap is in het nu al bijna drie jaar slepend proces. Niet omdat de voorstellen niet ingrijpend zouden zijn. Maar wel omdat er een eind moet komen aan onzekerheid. Omdat er duidelijkheid moet komen voor stikstof uitscheidende activiteiten. Omdat het slot op ontwikkelingen eraf moet. Er moeten woningen worden gebouwd, er moet bedrijfsontwikkeling zijn of op gang gebracht worden. En de energietransitie moet door en zoveel meer. Een belangrijke voorwaarde blijft natuurlijk dat provinciaal geld ook naar provinciale doelen gaat en niet naar Rijksdoelen. Een ander belangrijk punt blijft dat de zogenaamde PAS-melders, die te goeder trouw gehandeld hebben en van wie een vergunningaanvraag geweigerd werd omdat de melding volstond, worden ontzien. Dat deze melders niet als illegale milieuvvervuilers worden weggezet. Dat verworven rechten worden geëerbiedigd. Dat Nederland een rechtsstaat blijft. Met de voorgestelde aanpak worden deze zaken gerespecteerd. En met de voorgestelde aanpak wordt bovendien een volgende stap gezet in natuurverbetering of natuurherstel. Alleen al hierover kun je eeuwig debatteren. Want herstel van de natuur, wat is het ijkpunt? Begin negentiende eeuw, toen de biodiversiteit een opleving meemaakte, juist door de ontginning van de oerbossen? Bij verbetering hebben wij een duidelijker beeld. Je kunt nu vaststellen wat er is en je kunt naar uitvoering van maatregelen monitoren of de resultaten hebben geleid tot verbetering. Voorzitter, tot zover de eerste termijn.

[Applaus]

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koopman. En van harte gefeliciteerd met uw maidenspeech. Dan geef ik nu het woord aan de heer Geraats van de CDA-fractie.

De heer Geraats (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, het stikstofdossier sleept zich al drie jaar na de uitspraak moeizaam voort. Soms een pas vooruit en dan weer twee terug. Toch vraagt het hele stikstofdossier dat we stappen moeten zetten. Veel van het dossier is aan de provincies gedelegeerd, via de gebiedsgerichte aanpak. Dat vindt de Statenfractie van het CDA de juiste insteek. Dat we hier samen bepalen waar de middelen in Limburg aan worden besteed. Het meest efficiënt inzetten van middelen hoort daarbij. Rücksichtslos opkopen niet, wat de CDA-fractie betreft. Opkopen op basis van vrijwilligheid is daarom een groot goed. Onteigenen is een zwaar en vergaand middel, wat de overheid alleen met de grootst mogelijke terughoudendheid mag inzetten. Bij ruimtelijke ordening bijvoorbeeld, het aanleggen van een weg of woningbouw vinden wij dat geoorloofd. Dan ligt het letterlijk in de weg. Bij stikstof lost het

opkopen van een enkel bedrijf het probleem niet op voor een bepaald natuurgebied. Nog maar te zwijgen over de buitenlandse neerslag die vrolijk verdergaat. Dus wij willen wel duidelijk aangeven dat je op ruimtelijke ordening moet kunnen onteigenen bij een weg of bij woningbouw, want daar ligt echt iets in die ruimte die je nodig hebt. Bij stikstof is een bedrijf opkopen maar een klein deel van de puzzel om het probleem op te lossen.

Het signaal en de dreiging die daarvan uitgaat dat de veehouderij mag worden onteigend zal juist bij andere uitstoters een terugtrekkende beweging geven. Zo van: 'Overheid, los het daar maar op, je hebt de mogelijkheid om te onteigenen.' De CDA-fractie wil in de toekomst nog koeien in de wei in dat mooie Limburgse landschap. Daar hoort het gereedschap onteigening in onze beleving niet bij. Daarom dienen wij een amendement in: 'Onteigenen in relatie tot stikstof.'

De voorzitter: En daar is een vraag over van mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurding (PvdA): Ja, even een verhelderende vraag misschien. Dit is iets dat nu vaker besproken wordt, ook vanuit het Rijk, met opmerkingen zoals dat vrijwilligheid niet altijd vrijblijvendheid is. U geeft aan dat u ziet dat het aankopen van een bedrijf vaak een klein stukje van de puzzel is. Hoe groot zou het stukje moeten zijn om het een logische stap te maken, volgens de heer Geraats?

De voorzitter: Meneer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Wij bekijken het, zeg maar, in de totale opgave. Dat zegt ook de commissie Remkes. Het opkopen van dieren moet geen doel op zich zijn. Dat is wat wordt aangegeven, dat iedereen bijdraagt aan die oplossing. Anders komt die focus om te kunnen onteigenen volledig, waarschijnlijk, op die sector te liggen van veehouderij. En zodra je zegt dat dat middel niet van toepassing is, dan leg je daardoor ook de druk bij alle andere partijen die ammoniak uitstoten.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding, uw vervolgvraag.

Mevrouw Schuurding (PvdA): U stelt net een beetje een soort tegenstelling tussen rücksichtslos opkopen of het helemaal niet als instrument hebben. Ik lees in het stuk dat rücksichtslos opkopen niet de doelstelling is. Dat gezegd wordt dat wellicht aan het einde van een heel proces, als er een bedrijf is wat dichtbij zorgt voor zo'n grote depositie, het probleem opgelost kan worden via opkoping. Dat het als laatste stap op tafel blijft liggen. Hoe ziet u dat dan in plaats van rücksichtslos opkopen?

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Rücksichtslos opkopen bedoelen wij ook tussen aanhalingstekens. Je ziet de druk toenemen, ook vanuit de media of anderen, dat het daar maar bij die veehouderij moet gebeuren. En om alle partijen, zeg maar, mee te krijgen in het oplossen van het proces, vinden wij dat je aan tafel, in die gesprekken, alles kunt oplossen. Als je maar genoeg gereedschap hebt om het op te lossen voor verplaatsing, voor transitie en al die facetten die daar inzitten. Dat vinden wij het gereedschap in de koffer dat je allemaal daarbij kunt gebruiken om iemand over te halen om te verplaatsen. Maar onteigenen, als dat middel op tafel ligt, dan weet iedereen dat die dreiging zo groot is, dan is het zo, zeg maar, discussie gesloten.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jenneskens had ook nog een vraag aan u.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja voorzitter, in het verlengde van collega Schuurding. Onteigening is ook bij mobiliteitsopgave altijd ongeveer het laatste middel in de gereedschapskist. Wat ik me eigenlijk ook wel afvroeg, de heer Geraats zegt net voor ruimtelijke ordening of voor mobiliteit of wegen mag onteigenen wel maar voor de Stikstofopgave mag dat niet. Maar ze hangen wel met elkaar samen, dus de Stikstofopgave

legt ook een klem op onze mobiliteitsdoelen misschien. In dat licht mag er dan volgens het CDA gewoon nooit in de agrarische sector onteigening ingezet worden? Of mag de onteigening, stel dat het nodig is voor de bouw van een station, de aanleg van een weg, een fietspad, ik kan er nog veertien varianten op bedenken, dan wel in die gereedchapskist omdat het dan om iets anders gaat? Waar zit dat verschil?

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Nee, we zijn heel duidelijk in het amendement. Het onteigenen hangen we echt aan de stikstof, daar is alles mee gezegd.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Dus het gaat niet specifiek om de agrarische sector, het gaat alleen om het onteigenen volgend uit stikstof.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja daar maken we een uitzondering. Ja, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met uw betoog.

De heer Geraats (CDA): Ander punt voorzitter is het aantal pasmelders die ernstig in de knel komen doordat ze niet snel vergund kunnen worden. Er zijn momenteel problemen met de toetsing van de Rav-lijsten. Dat wil zeggen dat er geen systemen zijn die gevalideerd kunnen worden die van toepassing kunnen zijn om de emissie op het erf aan te pakken. We vragen met klem aan het GS-bestuur om dat nationaal in IPO-verband aan te kaarten en daar druk op te leggen, zodat zo snel mogelijk systemen worden toegestaan om de bedrijven die mogelijkheid te geven. Om dan toch op korte termijn enig perspectief te bieden voor die bedrijven zodat ze wel iets kunnen doen, zeker nadat het extern salderen met latente ruimte onder druk is komen staan, willen we dat bedrijven zelf aan de slag kunnen. Daarvoor dienen we een motie in om een tweetal pilots op te starten die op het boeren-erf de emissie gaan meten door onafhankelijke erkende instanties, zoals de WUR of het RIVM. We bedoelen daarmee dat een veehouder zelf een opdracht geeft waar die aan moet gaan voldoen en hoe die dat gaat verminderen moet hij zelf zien uit te vogelen, zeg maar. Dus wat dat betreft gaan we die veeboeren zelf aan het werk zetten door op twee plaatsen, met twee pilots, een opdracht mee te geven en van daaruit kijken wat haalbaar is, en dat wel erkend. Zodat we uiteindelijk wel een wijze krijgen die erkend wordt door de officiële instanties. Daarvoor doen we een oproep via die motie om geld beschikbaar te stellen om op twee plaatsen pilots te realiseren. De kosten van die moties die dekken we uit de financiële meeropbrengst van Wells Meer welke zijn geormerkt voor de stikstofreducerende maatregelen. Voorzitter, Gedeputeerde Gabriëls gaf in de commissie van 28 januari aan alleen bedrijven op te kopen die de juiste <onverstaanbaar> te vinden voor het platteland, maar meer open te staan voor transitie en innovatie. Daar is de CDA-fractie het helemaal mee eens. Houd de leefbaarheid op het platteland voor ogen. Dan het Statenvoorstel. Wij steunen dat onder voorbehoud op het punt van het leidende principe 7 waarop wij het amendement hebben ingediend. Over de overige leidende principes zijn we het eens. Het twaalfde is daarbij het meest treffend. Voortschrijdend inzicht en nieuwe ontwikkelingen maakt herijking in de toekomst altijd mogelijk. Daar is alles mee gezegd, ingegeven met de kennis van vandaag. In dit dossier is dat wel heel treffend. Dan voorzitter nog een paar vragen en suggesties. Op pagina 49 staat vermeld dat een deel van de financiële meeropbrengst van Wells Meer naar het vullen van de microdepositiebank gaat. A op welke manier gaat de microdepositiebank werken en B voor wie is die bedoeld? Wij zien graag als fractie eerst een uitgewerkt financieel plaatje waar die meeropbrengsten van Wells Meer eventueel aan besteed worden alvorens we daar goedkeuring aan verlenen. Kunt u dat toezeggen? Het tweede punt voorzitter gaat over een uitspraak door Gedeputeerde Gabriëls in de NRC over het eventueel innemen van de latente ruimte. Dan rijzen bij ons een paar vragen op. Hoe heeft hij die quote

bedoeld? Is in Limburg in beeld hoeveel dat zou zijn, hoeveel dat betekent? En welk financieel plaatje zou daaraan hangen als je dat zou bekijken voor Limburg? Als derde en laatste punt voorzitter gaan we ervan uit dat € 60 miljoen voor de vrijwillige opkoop van de aangemelde bedrijven meer dan genoeg zal zijn in deze eerste tranche. Als er middelen over zijn, waar kunnen die dan nog meer voor worden ingezet? Graag uw reactie en tot zover in eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Geraats. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Linden namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u voorzitter. Voorzitter, de stikstof. Een lastig probleem. Door de regering wordt de stelling ingenomen dat we een stikstofprobleem hebben, maar even zo goed zijn er organisaties en partijen die beweren dat het niet zo is. In de ons omringende landen, met name Duitsland en België, schijnt men minder zwaar aan het probleem te tillen. Kortom, wat is nu het probleem en hoe groot is het? Voor LOKAAL-LIMBURG een vraag en zeker nu de regering heeft gemeend € 25 miljard te moeten gaan investeren om dit probleem op te lossen. Die € 25 miljard is belastinggeld, dus van de burgers. En linksom of rechtsom, dat gaan we terugbetalen en wie weet ook nog met rente. Voeg hierbij de verschillende opinies en gegevens die de stikstofwereld worden ingeschoten en wat kunnen wij nu nog objectief meetbaar vaststellen als zijnde het probleem. Wat te denken van de volgende berichten. De heer Plasterk, vooraanstaand PvdA'er: we investeren € 25 miljard in een niet bestaand probleem. Dagblad De Stem: Sabic en Isover hebben te veel stikstofruimte toegekend gekregen. Gevolg daarvan: de natuurvergunning voor de Amercentrale is ingetrokken maar die bedrijven hadden wel meer beschikbaar dan ze in feite nodig hadden. Het Centraal Bureau voor de Statistiek: zowel de uitscheiding van stikstof als fosfaat in dierlijke mest kwam in het jaar 2021 lager uit dan het jaar ervoor en ligt ook weer onder het stikstofplafond. En dat al voor het vierde jaar op rij. Trouw: de berekening van de stikstofuitstoot door de luchtvaart wordt maar gedeeltelijk gemeten, tot een hoogte van 914 meter, voor de rest wordt er geen aandacht aan besteed. Dus met welk probleem hebben we van doen? Dan vraag je je af als het probleem niet duidelijk is, hoe kom je dan tot een verantwoorde oplossing. LOKAAL-LIMBURG weet één ding zeker: het probleem met de Natura 2000-gebieden hebben we aan onszelf te danken. Immers, de normen heeft Nederland zelf vastgesteld en die zijn daarna door de EU overgenomen. Ze zijn wel van dien aard dat ze vrijwel onuitvoerbaar zijn. Voorzitter, hoe moeten we vanuit de basis € 25 miljard gemeenschapsgeld inzetten? LOKAAL-LIMBURG is, om het maar eens zachtjes te zeggen, er niet altijd even blij mee. De volgende vraag is echter: kunnen we eraan ontkomen? En ook dat is een lastige voorzitter. Er is Rijksbeleid vastgesteld uit deze onduidelijke cocktail en daar dienen we als regionale overheid mee aan de slag te gaan. Maar er is wel een ding dat positief is, de probleemformulering is voor ons gemaakt door het Rijk en daarmee moeten we werken. En er is mee gewerkt getuige het voorliggende Statenvoorstel. Is LOKAAL-LIMBURG dan tevreden met het voorstel, is de vraag. Voorzitter, een aantal uitgangspunten zijn bij ons belangrijk. Het stikstofprobleem is een probleem voor iedereen en niet alleen voor de boeren. En iedereen moet bijdragen aan de oplossing en niet alleen de boeren. En doordat iedereen moet bijdragen zijn er geen bevoorrechte posities meer zoals voor de luchtvaart of bedrijven die te veel stikstofruimte toegemeten krijgen. Voorzitter, waarom is LOKAAL-LIMBURG zo gericht op de agrarische sector? Heel simpel. Nu we ons gasveld in Groningen hebben gesloten, zien we wat er met de gasprijs gebeurt, die gaat door het dak. Dat gebeurt ook met de voedselprijzen op het moment dat we ons eigen voedsel niet meer kunnen produceren. De voedselbank wordt nu al massaal bezocht, dus fatsoenlijk eten zal in de toekomst voor mensen nog lastiger worden als wij hier zwaar op inzetten. Bovendien zorgt de agrarische sector voor een prachtig buitengebied en de koeien in de wei willen we toch niet missen. Gaan we nu kijken naar de inhoud van het voorstel, dan kunnen we dat op enige mate accepteren, maar met de volgende punten hebben we toch nog wel enige moeite. Ik heb ze aangehangen aan de uitgangspunten en de leidende principes. We vinden op pagina 19 van het document onder punt 2 toch een toevoeging. Daar staat: 'Daar waar we extra provinciale doelen kunnen bereiken, pakken we dat pragmatisch op.' Mijn vraag is: houdt dat in dat we daar meer gaan oppakken dan wettelijk vereist? Dus ik vraag daarop een toelichting van de Gedeputeerde. Op dezelfde pagina punt 5, problemen zijn van ons allemaal. Die stelling ondersteunen we van harte, want dat

heb ik al aangegeven. En we verwachten dan ook dat de werkwijze zo is dat we ook gaan realiseren dat we het allemaal op moeten pakken. Vandaar kunnen wij de motie, verdelen van de pijn, van harte ondersteunen. Punt 9, we zetten in op een juridisch houdbare aanpak. Het is mede een punt, voorzitter, dat benadrukt hoe we de problemen op moeten lossen maar daar ligt dus ook het probleem dat onteigenen juridisch houdbaar is. Maar dat ziet LOKAAL-LIMBURG zeker in deze fase nog niet als een punt voor de oplossing. Dus we ondersteunen daarom ook het amendement op dat gebied. De Ontwikkelingsopgave in het kader van het natuurpark, daarvan vinden wij althans dat er staat dat 3.400 hectare ontwikkeld moet worden. We hebben al veel, en het is heel erg lastig, maar we willen wel zeker weten voorzitter dat die 3.400 hectare geen Natura 2000-gebieden worden, want dan wordt het probleem alleen nog maar groter gemaakt.

De voorzitter: Wilt u afronden? U bent door uw tijd heen.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja, ik wil vragen om daar ook een toelichting op te geven. En als we dat allemaal eens voor elkaar hebben dan zullen we het probleem opnieuw wegen, voorzitter. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Linden. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Ik zal beginnen met te zeggen dat ik geen vijf minuten nodig heb, maar dat het korter is, dus ik geef de rest graag aan mijn collega's. Het eerste woord over dit belangrijke onderwerp is al lang geleden gesproken en de volgende zullen zeker niet de laatste zijn. Overigens wil dat niet zeggen dat het beste kind uit de klas te willen zijn heel gemakkelijk is maar we hebben onszelf wel in de nesten gewerkt. In Limburg denkt men na over de handel in stikstofruimte. Stikstofrechten die jarenlang niet gebruikt zijn wil men opkopen en op de vrijgekomen ruimte zouden huizen gebouwd kunnen worden. Volgens de Wet natuurbescherming dacht ik dat dat niet mag. Wij willen dat eigenlijk ook niet, dus ik zou wel willen weten of dat inderdaad klopt. Nederland mag niet op slot gaan omdat wij zelf in bijna onhaalbare mate een stikstofreductie opgelegd hebben gekregen, door onszelf. Aan de verplichtingen die wij ons op de hals gehaald hebben, liggen theoretische computermodellen ten grondslag. Ik heb niets met theoretische computermodellen omdat ze meestal niet kloppen en geen vorm van werkelijkheid in zich houden. En de gebiedsgerichte plannen die in onze Provincie gehaald moeten worden zijn volgens het IPO ook al <onverstaanbaar> de regelgeving van Den Haag. Maar er komt veel geld, ook naar Limburg. Maar als we geen rekening houden met de werkelijkheid kan het rampzalig worden voor boerenbedrijven. 50PLUS wil onder geen beding dat het geld gebruikt wordt om boeren te onteigenen of op te kopen. Ik had een droom vorige week en ik praat nogal eens in mijn dromen. Ik was geld in een automaat aan het stoppen en ik kreeg een verse lunch en mijn man vroeg: wat moet je met die rotzooi? Toen heb ik gezegd: het is hier uit de muur gemaakt. Geen boerderij, geen tuinder, niets meer in de buurt. Ik kreeg een verse lunch. Ik kon die helemaal pakken uit het uitgifteluis van dat bedrijf. Het smaakte best, dat wel. Ik vraag me af waarom de landbouw, die natuurlijk wel zo duurzaam mogelijk moet zijn, aan de hand van theoretische rekenmodellen waarschijnlijk kopje onder zou gaan. 50PLUS vraagt met klem nu niet als kippen zonder koppen te reageren. Meten is immers pas weten. En dat moeten we doen. Meten. Zodat er over een drietal jaren een duidelijk, evenwichtig plan op tafel ligt dat werkelijkheid is. Onze mening zal ook blijken uit de moties en amendementen die we mee indienen of steunen. Dat was het voor nu. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Fischer. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Mertens van de fractie van GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. In 1972 verscheen het rapport 'Limits to Growth' ofwel 'grenzen aan de groei'. Het was een rapport geschreven door de Club van Rome. En de boodschap was helder. We kunnen niet ongelimiteerd blijven groeien. Ons menselijk handelen moet in evenwicht zijn met wat de aarde ons te bieden heeft. Doen we dat niet, dan putten we de aarde uit en dan blijft er niets

meer over voor de toekomstige generaties. En hier staan we dan. 50 jaar later worden we er keihard mee geconfronteerd dat er grenzen aan de groei zijn. Ons menselijk handelen belast de aarde veel te veel en de natuur heeft eronder te lijden. En als de natuur lijdt, dan lijdt ook onze levenskwaliteit eronder en ook onze gezondheid. Om de kwaliteit van de natuur en onze levenskwaliteit te verbeteren, moeten we in actie komen. We moeten de druk op de ecosystemen verlagen zodat die weer veerkrachtig worden. En die veerkrachtige natuur krijgen we pas terug als we onder andere de stikstofuitstoot doen dalen. Maar ja, hoe doe je dat? Hoe doe je dat in een klein landje met grote oppervlaktes landbouw en weinig natuur? En met veel plek voor industrie. Ja natuurlijk moeten we ervoor zorgen dat er voedsel is. Dat klopt, maar als het aan GroenLinks ligt dan hoeft dat niet ten koste te gaan van de natuurkwaliteit en de levenskwaliteit. We hoeven niet de hele wereld te voeden. We hoeven niet ons hele land vol te bouwen met vervuilende industrie onder het mom van: wat we hier kunnen dat kunnen we veel schoner dan elders op de wereld. We moeten de stikstofuitstoot reduceren. En als het aan GroenLinks lag, waren de Rijksplannen veel ambitieuzer. Dan zouden we streven naar een reductie van 50% van de stikstofuitstoot in 2030. Dan zou ons doel zijn dat de Natura 2000-gebieden in 2040 al in goede staat van instandhouding zijn. Maar zo ambitieus is het Rijk niet en dus ook onze provinciale doelen niet. Helaas. Maar hoe nu aan de slag? Hoe snel kunnen we de stikstofuitstoot reduceren. Dat kan alleen maar als we inzetten op extensieve landbouw, op kringlooplandbouw, als we het areaal Natura 2000-gebieden zo snel mogelijk gaan uitbreiden en als we de kwaliteit van de Natura 2000-gebieden op orde brengen. En daarbuiten overigens ook. Wat GroenLinks betreft, zetten we zeker niet alleen maar in op nieuwe staltechnieken, die laten helaas geen goede resultaten zien. Die zijn niet zaligmakend. En we kunnen ons niet alleen maar door middel van techniek uit deze crisis helpen. We moeten aanvaarden dat natuurlijke bronnen gewoonweg niet oneindig gebruikt kunnen worden. Maar we willen als GroenLinks zeker niet alleen maar naar de landbouw kijken. Daarom dienen we vandaag ook een motie in die het College oproept om de stikstofreductie integraal aan te pakken en de aanbevelingen uit het rapport van Tauw over te nemen. Werk in de Omgevingsverordening bepalingen uit op grond waarvan nieuwe vergunningen voor de sector industrie alleen maar verleend kunnen worden als de aanvrager voldoet aan emissie-eisen die zo dicht mogelijk bij de best beschikbare techniekbandbreedte liggen. Inventariseer ook van welke bedrijven vergunningen geactualiseerd moeten worden en scherp die vergunningsvoorschriften aan. Los van die motie wil ik het College ook oproepen om het maatschappelijk belang, het belang van de hoge kwaliteit van leven en omgevingskwaliteit bij de actualisatie van de vergunningen en bij Toezicht en Handhaving doorslaggevend te laten zijn. En kom, als dat kan, met een beleidsstuk voor tussentijdse aanpassing van die vergunning. Kan dat? En hoe kan dat? Kunt u dat toezeggen? Voorzitter, er zijn nog drie punten die ik hier kort wil aanstippen. De eerste twee gaan over salderen. Het werd al door vorige sprekers gezegd, salderen is een juridisch instrument. Het is een schijnoplossing. Het is een papieren werkelijkheid die niet strookt met de realiteit helaas. Maar goed, we hebben het er maar mee te doen en daarom willen wij het volgende vragen. De 70/30-regel bij het extern salderen biedt geen oplossing voor het stikstofprobleem. We zouden dan ook graag zien dat die 70/30-regel veranderd wordt naar de 50/50-regel. 50% reductie van de stikstofuitstoot. We willen het College dan ook vragen om een toezegging hierover dat die 70/30-regel bij het extern salderen geschrapt gaat worden. Punt twee, de latente ruimte. In het geval van intern salderen is het nog steeds mogelijk om de latente ruimte te salderen. Dat kan natuurlijk nooit de bedoeling zijn. We berekenen op die manier immers geen daling van de stikstofuitstoot. We vragen het College dan ook het handelen met latente ruimte in het geval van intern salderen af te schaffen en die boodschap bij het Rijk ook blijvend over te brengen. Evenals de onwenselijke situatie dat het salderen, intern salderen, niet vergunningsplichtig is. En punt drie, ik kom tot een afronding voorzitter. Punt drie, mijn laatste punt maar zeker niet de minst belangrijke. College, ga aan de slag. Ik wil u dan ook oproepen om uw bevoegdheden voor de volle 100% in te zetten, de stikstofuitstoot aan te pakken en de natuur weer veerkrachtig te laten zijn. Stel grenzen aan de groei. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Er zijn twee kandidaten voor vragen. De heer Vincken, aan u het woord.

De heer Vincken (SVL): Misschien gaan die vraagstellers wel hetzelfde vragen, je weet maar nooit. Voorzitter, toen mevrouw Mertens zei 'grenzen aan de groei', daar begon ze haar verhaal mee en de laatste

woorden waren ook 'grenzen aan de groei', moest ik toch eventjes rechtop gaan zitten. Ik denk ja, GroenLinks grenzen aan de groei, dat gaat de goede kant op. Ik heb mevrouw Mertens een tijdje laten uitpraten en ik had eigenlijk gewacht op het moment dat mevrouw Mertens wat meer, via u voorzitter, wat meer helicopterview zou hebben. Grenzen aan de groei. In de wereld, in Nederland. Ik had verwacht dat u iets zou zeggen over de groeiende wereldbevolking en ook de groeiende bevolking in Nederland. Iedere maatregel waar we allemaal zo vurig voor aan het pleiten zijn, verbetering van de vermindering van de stikstofemissie en dat geldt ook voor het hele CO₂-verhaal, iedere maatregel in Nederland wordt volkomen tenietgedaan door de voortdurende toename van de bevolking. En u weet ook zelf wat de oorzaken zijn van de bevolkingstoename in Nederland. Dus ik zou graag via u aan mevrouw Mertens willen vragen waarom ze dat heel belangrijke, naar mijn smaak zeer belangrijke punt van de bevolkingsgroei met name in Nederland volkomen verwaarloost.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja voorzitter dat is heel simpel. Omdat het totaal buiten de orde van dit voorstel is. Dit heeft niets te maken stikstofuitstoot. Dat heeft te maken met een volledig ander standpunt dat aan de andere kant van de politieke arena, hoe moet ik het zeggen, andere spectrum van de politiek staat.

De heer Vincken (SVL): Voorzitter mag ik daarop reageren.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Voorzitter ik kan mijn antwoord kort of lang maken maar dat is waar het op neerkomt. Het heeft niets te maken met het Statenvoorstel Stikstof.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): We zijn nu op een postzegeltje allerlei maatregelen aan het bespreken, terwijl een feit dat ik zonet genoemd heb al die maatregelen volkomen van de kaart veegt. Het is toch eigenlijk bizar dat je, wat u blijkaar wil, nu strak alleen maar over stikstof praat terwijl die andere oorzaken veel belangrijker zijn. Dus ik ben echt heel erg verbaasd over dat standpunt.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja als de heer Vincken het heeft over een integrale inpak van de gehele milieuproblematiek dan sta ik daar volledig achter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Voorzitter, mevrouw Mertens. U heeft het over natuur. Heeft u het verhaal van mijnheer Vincken goed gehoord over wat natuur is volgens het voorstel wat nu voor ons ligt? Het wordt bepaald door Natura 2000 en de verschillende grassen, plantjes en beestjes die daar rondlopen. Wat is volgens u natuur? Is dat wat in de boeken staat? Ik bedoel: er zitten heel grote verschillen in die natuurgebieden Natura 2000.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja voorzitter.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Wat verstaat u onder natuur?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Mijn antwoord kan kort zijn. Het gaat er niet zozeer om wat we verstaan onder natuur, het gaat erom dat we natuur hebben. Die <onverstaanbaar> bestaan uit ecosystemen. Dat die

ecosystemen complexe systemen zijn die niet alleen maar kunnen bestaan uit brandnetels en bramen. Brandnetels en bramen en berken kunnen er niet voor zorgen dat alle essentiële functies voor ons leven geregeld worden in de natuur.

De voorzitter: De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Voorzitter. Bent u al eens een keer in het Leudal geweest? In het bos? Natura 2000-gebied?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, nee.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Dat staat helemaal vol met bomen en andere diversiteit.

De voorzitter: Het woord is aan de heer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Die gaan niet dood.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Die staan er langer dan u, maar goed. Dat is ook natuur en dat bos heeft, als ik naar de informatie kijk die is toegestuurd, geen problemen met de stikstof.

De voorzitter: En uw vraag?

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Wij hebben allerlei Natura 2000-gebieden waarbij de ene inderdaad wat gevoeliger is voor stikstof en andere niet. Op basis van dezelfde uitspraak die de heer Vincken ook maakte. Mijn vraag is nog steeds wat u natuur vindt? Ik bedoel, het zijn meerdere natuurgebieden, is dat wat stikstofgevoelig is of niet stikstofgevoelig.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja voorzitter, dat heb ik in mijn betoog ook aangestipt. Wat ons betreft wordt niet alleen maar gekeken naar de Natura 2000-gebieden maar wordt er ook gewerkt aan verbetering van de kwaliteit van de gehele natuur. De rest van de natuur. Daar moet ook natuurlijk naar gekeken worden. We moeten de stikstofdeken aanpakken.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Dank u wel voorzitter. Ja ik vond het een beetje een opmerkelijk moment dat u aan de Gedeputeerde vroeg om via een toezegging een leidend principe te schrappen. Ik denk als u dat van plan bent, dat u dan wel een amendement moet indienen en dat het denk ik niet gaat werken via een toezegging van de Gedeputeerde. Dus dat vond ik wel opmerkelijk. Voor de rest nog een vraag, u stelt meer natuur. Hoeveel natuur hebben we in Limburg?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): O ja, excuseer voorzitter. Volgens mij als ik me niet vergis 22% natuur, 54% areaal is landbouw. Dan heeft u dat cijfer er ook gelijk bij.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Nee, de WUR-getallen zeggen dat we 36% natuur hebben in Limburg. Dat wil zeggen van de 220.000 hectare, de grootte van Limburg, is 80.000 hectare in de vorm van natuur. Dus als u zegt er moet meer natuur bij, dan is onze volgende vraag hoeveel zou dat dan nog moeten zijn volgens GroenLinks?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja voorzitter, ik kan er geen percentages op plakken. Kijk dat zijn het soort berekeningen die ik graag aan degenen die de kennis hebben daarover zou willen overlaten. Ook bijvoorbeeld waar dat dan zou moeten zijn. Wat ik daar nog over wou zeggen is, kijk wat natuurlijk ook een oplossing is wat ik ook al zei, we moeten naar een extensieve vorm van landbouw en natuurinclusieve landbouw. Dan wil het natuurlijk niet zeggen dat natuurinclusieve landbouw gelijk natuur is, maar dat is wel landbouw die rekening houdt met de natuur en die dus op die manier wel een buffer kan vormen voor de bescherming van de Natura 2000-gebieden.

De voorzitter: Dank u wel en dank voor uw betoog. Geef ik nu het woord aan mevrouw Schuurung namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Ik wil even heel kort beginnen, wij zijn blij met het proces dat doorlopen is om tot dit stuk te komen en ook blij met dit voorstel. Wij kunnen ons goed vinden in de principes en zijn ook erg blij dat er concrete doelen zijn genoemd en ook al op zo'n korte termijn. De Partij van de Arbeid ziet wel het stikstofprobleem. We hebben hier in Limburg unieke stukjes natuur als je kijkt naar Nederland en wij hebben die meer laten verzwakken dan de landen om ons heen en dat is de reden dat wij een stikstofcrisis hebben en Duitsland en België veel minder. We zijn al decennialang papieren constructies aan het optuigen om er maar minder aan te hoeven doen. Om de landbouw- en veehouderijsector maar uit te laten breiden, om de hoeveelheid mest maar op te laten lopen, zodat we daar niets aan hoeven te doen. En nu er nog maar zo weinig over is gebleven van die stukjes natuur zeggen we, ja we hebben ze toch eigenlijk ook niet nodig. Je kunt wel zeggen dat we nog heel veel natuur hebben, maar een paar bomen of een beschermd natuurgebied hebben een andere ecologische waarde en moet je dus ook anders behandelen. Punt.

De heer Vincken (SVL): Voorzitter, ben ik weer.

De voorzitter: Mijnheer Vincken.

De heer Vincken (SVL): U spreekt maar de halve waarheid als ik dat via u mag zeggen.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Is dat zo?

De voorzitter: Gaat u verder mijnheer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Ik weet niet precies hoe u dat geformuleerd heeft, maar u heeft het erover dat wij door ons handelen de natuur verwaarloosd of verslechterd hebben en dat we daardoor een stikstofcrisis hebben. Dat is maar de halve waarheid. Een ander belangrijk stuk van de waarheid is dat wij ten opzichte van het buitenland veel strengere grenswaarden en kritische depositiewaarden hebben. Als je de norm lager legt, dan ben je al heel snel boven die norm. Doordat de normen in Duitsland bijvoorbeeld 30 of 40 keer zo hoog zijn, komen ze natuurlijk niet boven die waarden ook al stoten ze evenveel ammoniak uit. Dat is de andere helft van de waarheid. Dat wou ik even opmerken.

De voorzitter: Mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ik wil daar wel kort even op reageren. De wettelijke verplichting is een gunstige staat van instandhouding van de Natura 2000-gebieden op basis van wetten die zijn aangenomen. Als er veel grotere natuurgebieden zijn, die veel sterker zijn, kunnen zij ook een hogere depositiewaarde aan en toch nog die gunstige staat van instandhouding bereiken. Omdat wij in Nederland zeldzame natuur, zoals bijvoorbeeld het hoogveen in de Peel, verder overal hebben laten verdwijnen en nu nog maar zo'n klein stukje over hebben, is dat gebied ook kwetsbaarder en zijn daarom dus ook die waarden lager.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): De kritische depositiewaarde is niet afhankelijk van de grootte van een bepaald natuurgebied. Daar vergist u zich ongetwijfeld in. Dank u wel.

De voorzitter: Ik heb niet echt een vraag gehoord.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Waarvan akte. Oké.

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

De heer Vincken (SVL): Voorzitter? Ja, je kunt wel vragen blijven stellen pro forma. Ik kan overal een vraag van maken, maar ik hoor hier zoveel wetenschappelijke onjuistheden dat ik wel moet reageren. Neemt u mij niet kwalijk.

De voorzitter: Ik neem het u niet kwalijk. Ik ben daar niet de scheidsrechter van. Mevrouw Schuurin gaat u verder.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Nou ja goed voorzitter ik heb ook in die zin niet de illusie dat de heer Vincken en ik het eens gaan worden op dit onderwerp, maar ik kom even terug bij mijn betoog. Het doel is die gunstige staat van instandhouding van kwetsbare natuurgebieden en ik zie in dit stuk dat wij enorm ons best doen, alleen de vraag blijft natuurlijk: gaat het straks wel echt beter? Want we werken al zo lang aan deze problemen. En dan gaat het niet alleen over de inzet die wij doen maar ook echt over het effect dat erbuiten is. De voorwaarde daarvan is dat de situatie op papier en de realiteit goed op elkaar aansluiten. Ik denk ook, als ik naar de voorgaande sprekers luister, dat dat ongeveer is waar iedereen zich zorgen over maakt. Dat is ook terug te zien in het rapport Tauw. We zijn blij dat het in kaart gebracht wordt maar als je al naar de grootste uitstoters kijkt, dan zie je bij de Clauscentrale dat ze eigenlijk wat hebben moeten zoeken naar cijfers want die staat niet altijd aan. De ENCI staat er nog volop in, terwijl die nu niet meer draait. Voor ons is het wel een belangrijke vraag hoe we daarmee omgaan, want als de uitstoot van de ENCI nu verkocht gaat worden aan andere bedrijven hier in de regio, dan krijg je in feit een verslechtering van de bestaande situatie. Wij hebben ook het krantenartikel gelezen van begin deze week dat ook ging over de handel in stikstofruimte en dat ook in Limburg overwogen wordt om wellicht te stoppen met het verlenen van vergunningen op basis daarvan omdat het juridisch wellicht niet houdbaar is. Misschien dat de Gedeputeerde dat nog iets kan toelichten, ik ben ook heel benieuwd naar waar we nu in zitten. En dezelfde zorgen is eigenlijk ook waarom wij twee moties mee indienen. Die door GroenLinks was aangekondigd en door D66. Maar ik zie ook in de moties van het CDA en in de motie van SVL eigenlijk dezelfde vraag. Hoe kunnen wij nou grip houden op die cijfers? Niet alleen maar gebruikmaken van modellen en berekeningen, maar echt weten hoe het zit en dat we die verbetering aan het bereiken zijn. Daar wil ik het in eerste termijn even bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Schuurin. Geef ik nu het woord aan mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Voorzitter, bijna drie jaar na de PAS-uitspraak van de Raad van State draait de machinerie ruimte scheppen voor economische ontwikkelingen op volle toeren. Stikstofhandel, interne saldering, vrijstelling voor de bouw, depositiebanken, het loopt allemaal als een trein. Dat zijn dan zoals het heet oplossingen, maar die feitelijk tot stijging van deposities kunnen leiden en dat ook doen. Terwijl het terugdringen van deposities in feite nog moet beginnen. Daar is nauwelijks iets aan gedaan. Het is dus mondjesmaat dweilen, maar tegelijk met de kraan op volle kracht open. Er wordt ook een begin gemaakt met natuurherstel. Goed dat het gebeurt, maar dat is ook symptoombestrijding, want wat is de houdbaarheid ervan als de deposities te hoog blijven? En hoe lang kun je doorgaan met kortetermijningrepen als afgraven en afvoeren? Is dat niet ook schadelijk voor de natuur? Daarop krijgen we geen antwoord in het Statenvoorstel. De machinerie voor de echte oplossing, het terugdringen van deposities, komt nog maar hoogstens hortend en stotend op gang terwijl de eiken sterven in Nationaal Park De Maasduinen en vele jonge vogels hun leven mogen beginnen met misvormde pootjes door het calciumgebrek. Terug naar het dweilen met de kraan open. Onderdeel daarvan is de stikstofhandel. Het overnemen van vaak papieren deposities van andere bronnen. In het jargon externe saldering genoemd. Er zijn nu volgens berichtgeving in de NRC en De Limburger een aantal provincies die inzien dat dit niet langer kan. En ook omdat de rechter het niet meer goedkeurt. In deze persartikelen komt ook de heer Gabriëls aan het woord. In de commissie had hij het nog over een onderzoek naar het innemen van latente ruimte. Maar voorzitter, dat horen wij al jaren in dit huis. Ook van de heer Mackus, zijn voorganger. Die onderzoekers zijn kennelijk erg traag, terwijl het onderzoek niet nodig is want de provincie Overijssel en de provincie Flevoland treden dus al handelend op. Ze stoppen met die stikstofhandel. En waar wachten wij nog op? Waarom volgen we niet het voorbeeld van de Provincie? Graag een reactie van de Gedeputeerde. En zoals ik al zei, deposities daadwerkelijk terugdringen, het is de allerhoogste tijd. In 2030 moeten de reductiedoelen bereikt zijn, zegt de wet Stikstofreductie. Wat betreft provinciale bronmaatregelen kan er dan ook geen taboe zijn. Dus als onze Omgevingsverordening pas in 2030 emissiereductie van bestaande stallen verplicht stelt, terwijl Noord-Brabant dat al in 2024 doet, hebben we een probleem. Want hoe kan je als provincie, die dan ook met heel veel intensieve veehouderij te maken heeft, de nu wettelijk verplichte omgevingswaarde per 2030 halen. De tabel op pagina 36, dat Limburg zogenaamd met zijn verordening nu al vooroploopt, overtuigt niet. Die maakt geen onderscheid naar sectoren, loopt maar tot 2017 en gaat niet over deposities. Wij verwachten daarom op zijn minst een analyse van de mogelijke versnelling van die verplichting. Ook voor de bestaande stallen. Naar analogie van Brabant maar het hoeft natuurlijk niet op precies dezelfde manier. Hierover willen we graag een toezegging. En hoe kan de datum van 2030 voor alle stallen naar voren worden gehaald? En als er dan ondersteunende maatregelen om te kunnen omschakelen voor nodig zijn, zoals die ook in Brabant worden gegeven, hoe kunnen we die financiën krijgen van het Rijk? Dat zou logisch zijn want de verplichting om die omgevingswaarden uit de Wet stikstofreductie te halen is een Rijksverplichting. Overigens verwachten wij net als de rechter en een reeks uitspraken zeker niet alle heil van technische maatregelen. Het zal vooral moeten gaan om een andere manier van landbouw: natuurinclusief, sluiten van kringlopen, biologisch, diervriendelijk. De stikstofaanpak moet niet geïsoleerd worden aangepakt met name, maar niet alleen, in de randgebieden rondom de Natura 2000 maar betrek ook hydrologie erbij, de fijnstofpreventie van dierziekten, dierenwelzijn. Zal daarvoor aandacht zijn in het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied? We willen graag een reactie van de Gedeputeerde.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Plusquin. Ja, als u er zo om smeekt.

Mevrouw Jenneskens (D66): Sorry.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter ik had een vraag. De Partij voor de Dieren en mevrouw Plusquin dienen een motie in over de ...

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Over het opschorten van de externe saldering.

Mevrouw Jenneskens (D66): Misschien kan mevrouw Plusquin mijn vraag beantwoorden en anders via haar aan de Gedeputeerde. Wat betekent dit voor vergunningen voor woningbouw, want wij staan heel sympathiek ten aanzien van uw motie maar op het moment dat het betekent dat het aannemen van deze motie een nog grotere klem gaat leggen op de bestaande initiatieven die al heel moeilijk tot stand komen voor woningbouw gaan wij niet voor stemmen. Dus heeft u daar een antwoord op?

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, wij zullen eerst de beantwoording van de Gedeputeerde afwachten en dan kom ik erop terug in de tweede termijn als dat nodig is.

De voorzitter: Dank u wel en dank u wel mevrouw Plusquin. Dan geef ik nu het woord aan de heer Megens van de fractie van de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja dank u wel voorzitter. De PVV kan het niet vaak genoeg zeggen, er is geen stikstofprobleem. Het stikstofprobleem is ons opgelegd door absurde Europese regelgeving en er is geen man die hier tegenin gaat. Ondernemers, boeren en inwoners ondervinden hiervan alleen maar tegenwerking. Wat wel een probleem is, is dat Limburg op slot staat door deze wetgeving. Bijvoorbeeld bouwers mogen niet meer bouwen, boeren kunnen niet meer boeren en bedrijven kunnen niet meer uitbreiden en onveilige verkeerssituaties worden niet meer opgelost. Limburg gaat in het nieuwe voorstel meer inzetten op natuurverbetering. Is de natuur nu echt zo slecht in Limburg? Geven we nog meer geld uit aan geldverslindend natuurherstel? De PVV deelt die mening in elk geval niet. De natuur herstelt zichzelf. Soms groeit de ene plant wat meer en soms verdwijnt een andere plant. De PVV wil in elk geval geen nieuwe natuur erbij creëren. Wij voorzien alleen maar beperkende maatregelen in de toekomst. Nu zijn het de Natura 2000-gebieden en straks is het alle natuur waarop de stikstofdepositie moet worden ingeperkt en waardoor projecten nog meer vertraging met alle gevolgen van dien hebben. Voorzitter, ik zei het net al, Limburg staat nog steeds op slot. Welke projecten vinden er nog steeds geen doorgang of worden er op dit moment vertraagd? Wat is de status ondertussen van deze projecten? En wat is er nodig om deze projecten zo snel mogelijk doorgang te laten vinden? Is er nu daadwerkelijk nog geen stikstofruimte gecreëerd? De PVV diende de afgelopen week al schriftelijke vragen in over één specifiek project, de rotonde op de N271 in Well. Maar dit is niet het enige project. Daarom vraagt de PVV of het College de toezegging wil doen om de Staten een overzicht te verstrekken van alle door de stikstof vertraagde Limburgse projecten met de status ervan. En deze periodiek aan te vullen en aan de Staten te rapporteren. Om ruimte te creëren schroomt het College niet om in de toekomst over te gaan tot onteigening om doelmaatregelen te behalen. De PVV is tegen onteigening om stikstofruimte te creëren. Enkel en alleen op vrijwillige basis zal wat betreft ons op deze manier ruimte gecreëerd mogen worden. De PVV diende eerder al een motie in om zo creatief mogelijk om te gaan met de stikstofruimte. Deze motie haalde een meerderheid hier in de Staten. Daarom vraagt de PVV hoe het College hier uitvoering aan gaat geven? En kan het College hier voorbeelden van noemen. Tot slot, voorzitter. De PVV heeft al vaker gevraagd: hoe wordt daadwerkelijk de stikstofdepositie gemeten in Limburg? Vaak zijn het rekenkundige modellen of op basis van waarnemingen in deze gebieden. Waarom maakt Limburg geen gebruik van daadwerkelijk gemeten stikstofdepositie met nauwkeurige apparatuur? Voor de PVV is het duidelijk. Wij stellen het economisch belang en de veiligheid van de Limburgers boven het belang van natuurverbetering. Laten wij als Limburg een krachtig signaal afgeven in het IPO en in de richting van Den Haag zodat onze ondernemers weer kunnen ondernemen, boeren weer kunnen boeren en inwoners weer verder kunnen werken aan ons Limburg. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Megens. Dan geef ik nu het woord aan de heer Westhoff namens Forum voor Democratie.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Het zal u niet verbazen als Forum voor Democratie aangeeft dit Statenvoorstel niet te steunen. Onze bezwaren zijn meermaals in de commissievergaderingen naar voren gebracht. Forum is van mening dat het Statenvoorstel weggegooid geld is, ook al is het geen provinciaal geld. € 5 miljard wordt ervoor uitgetrokken. € 25 miljard volgt als ik de plannen van Rutte-IV goed interpreteer. Echt geld, dat wordt uitgegeven om een imaginair probleem op te lossen. Een zelf gecreëerd probleem, omdat er natuurdoelen worden gesteld die ten opzichte van het buitenland absurd hoog liggen. Kort door de bocht: burgers laten betalen voor het verdwijnen van een paar grassoorten en vogels in onze uit de kluiten gewassen overheidstuinen, de Natura 2000-gebieden. Begin jaren negentig hebben lobbyisten de toenmalige bestuurders in de EU zover gekregen dat Natura 2000-gebieden moesten worden aangegeven. Nederland, natuurlijk weer het beste jongetje van de klas, deed er een extra schep bovenop. Met als gevolg dat 30 jaar later, onder invloed van de door overheid gesubsidieerde milieuclubs, de Raad van State een uitspraak moest doen waardoor het land op slot werd gezet, de boeren uit Nederland worden verjaagd en onze burgers nog maximaal 100 kilometer op de autoweg mogen rijden. De collega's links van mij kijken genoegzaam toe. De veestapel zal met 50% worden gereduceerd, de auto wordt aan banden gelegd, in 2030 mogen alleen nog maar elektrische auto's worden verkocht en de natuur met de grote letter N wordt beschermd tegen de boze krachten van de industrie en de duivelse boeren. Het buitenland kijkt naar ons alsof we gek zijn geworden. We voeren massaal harakiri uit op onze voedselvoorziening, bouw en industrie. Alles ligt immers stil. Met veel kunst- en vliegwerk worden binnen de beperkingen van de uitspraak van de Raad van State oplossingen gezocht om net dat beetje imaginaire ruimte te creëren dat er mag worden gebouwd. Geschuif met intern en extern salderen moet ook de ruimte bieden. En verder worden de boeren verplicht om te innoveren terwijl de manier waarop volstrekt onduidelijk is. Wie verzint deze onzin? Als je echt wat aan de natuur wilt doen, besteed het geld dan aan het opkopen van een stuk Borneo en niet aan onze natuurpostzegels. Dat houdt alleen maar het marginaal ecologengelden, aanverwante ondersteuning en de subsidieslurpende terreinbeheerorganisaties op de been. Een miljoenenbusiness met het adagium werk hebben en werk houden. Terwijl aan de andere kant van het spectrum de ouderen in de kou komen te staan, het AOW-dossier, omdat er zogenaamd geen geld voor is. Stel eens goede prioriteiten. Limburg bestaat al voor 36% uit natuur en waarom moet er nog meer bij? Bij dit dossier stelt FvD andere prioriteiten. We hoeven onze natuur niet te verkwanselen, goed rentmeesterschap, maar de overdreven aandacht en het micromanagement van de natuurpostzegels blijft een bron van irritatie. We laten ons niet in de luren leggen door het computermodel AERIUS dat aan de basis ligt van alle ellende. We laten ons niet de les lezen door de meesters van het RIVM die de richting en uitkomst bepalen en ons naar hun pijpen laten dansen. Komt het niet bekend voor, voor degenen die recent het licht hebben gezien met betrekking tot corona? Gezond verstand, financiële terughoudendheid, goed rentmeesterschap, lokale voedselvoorziening en de analyse van meetgegevens in combinatie met realistische natuurwaarden moet het doel zijn. Niet het voorstel dat voor ons ligt, dat met eufemistische woorden als bronmaatregelen, het opkopen en op termijn verjagen van boeren of natuurherstel, met bulldozers de toplaag verwijderen, afplaggen genaamd, en bomenkap om door de ecologen gedroomde natuur met de grote letter N te herstellen. Zoals ik al eerder heb gezegd, tuinieren op grote schaal voor die mensen die hun eigen tuin niet groot genoeg vinden. Nee, dit Statenvoorstel zullen wij niet omarmen. De bullshitmeter slaat wat ons betreft veel te ver door. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Westhoff. Daarmee komt er een einde aan de eerste termijn van uw Staten. De Gedeputeerde kan meteen antwoorden. Aan u het woord.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, dank u wel voorzitter. Omdat er een kleine 50-tal vragen en opmerkingen geplaatst zijn, alvast excuus als ze ik niet allemaal in een keer probeer te beantwoorden. Of wel probeer te beantwoorden maar dat het mij niet gaat lukken, maar dan hoor ik het vast in tweede termijn. Ik begin eigenlijk op volgorde van hoe de sprekers gesproken hebben en dan begin ik bij mevrouw Palmen. Zij stelt eigenlijk meteen echt de hoofdvraag. Wat gebeurt er als we dit voorstel niet vaststellen? Wat gebeurt er als we niets doen? Dat is echt de kern, want zoals ik in de commissie al vaak heb uitgelegd is er een spagaat. Er zijn drie groepen aanwezig in de Staten met drie meningen. Laten we zeggen een groep die het bestaan van de stikstofcrisis niet erkent of zegt van: het probleem bestaat niet. Een andere groep die zegt, we

moeten zo snel mogelijk iets doen aan de stikstofcrisis waardoor we de natuur kunnen verbeteren. En er is een groep die zegt, wij moeten iets doen aan de stikstofcrisis vanwege natuurverbetering maar ook om weer vergunningen te kunnen verstrekken zodat de economie op gang kan komen. Dat is natuurlijk een spagaat. De spagaat is ook van wat gebeurt er als we niets doen? Want bijvoorbeeld de heer Megens geeft aan dat er een rotonde in Well is of er zijn andere projecten die geen doorgang kunnen vinden omdat er geen stikstofruimte is. Maar als we dus niets doen, dan kunnen dat soort projecten dus niet doorgaan. Dat is de spagaat. Als we doen wat u zegt, dan kan dat project dus niet gerealiseerd worden. Dat is ook de spagaat waar u dan ook waarschijnlijk in zit en daarom begrijp ik uw bijdrage daarin. Maar mevrouw Palmen stelt dus de vraag: wat gebeurt er als we niets doen. Dan verslechtert de natuur. Dan houden vergunningen geen stand. Dan kunnen we heel moeilijk nieuwe vergunningen verstrekken. Dan vallen projecten stop. Dan krijgen we intrekkingsverzoeken die we juridisch bijna niet meer kunnen onderbouwen. En dan ontstaat er dus de patstelling die we nu hebben. Dit voorstel bestaat uit verschillende leidende principes op basis waarvan we straks ook handelingsperspectieven kunnen bieden en ook echte acties kunnen gaan ondernemen. En die acties gaan pijn doen. Die doen nu al pijn, dus niets doen doet ook pijn, maar die gaan ook pijn doen want we krijgen intrekkingsverzoeken. We hebben PAS-melders die op dit moment niet legaal zijn, maar wel te goeder trouw gehandeld hebben. We hebben te maken met extern salderen dat door de rechter ook weer ter discussie gesteld is. Het is elke week rechtszaak na rechtszaak na rechtszaak. Er komen telkens nieuwe uitspraken. En dat doet dus pijn want overal zitten juristen en vergunningverleners, toezicht, handhaving noem maar op in de drukte in de patstelling. Dus uw vraag raakt de kern. Wat gebeurt er als we niets doen? Wat gebeurt als we dit niet vaststellen? Dan hebben we geen basis om vervolgens handelingsperspectieven te gaan voorstellen aan uw Staten en dan blijven we dus met zijn allen langer in die patstelling zitten. Die u allemaal overigens ook voelt. Welke groep u nou ook toebehoort. U voelt die patstelling allemaal.

Sommigen hebben gesproken over moties en amendementen en hebben ze nog niet ingediend. Ik zal het dan soms wel of niet over een motie of amendement in mijn beantwoording hebben. Mevrouw Palmen heeft een motie over groen gas aangekondigd. Ook in de commissie erover gesproken. Groen gas is een mestverwerkingsoptie en er komt nog een notitie daarover naar de Staten. Het is geen bronmaatregel. Dus het is niet zo dat we meteen zeggen we hebben de crisis opgelost als we met groen gas starten. Dus ik wil u voorstellen om dat te gaan bespreken op het moment dat de notitie over mestverwerking aan de orde komt. Het is gewoon geen concrete bronmaatregel. Dus die motie zouden we willen ontraden.

De voorzitter: Mevrouw Palmen gaat uw gang.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Het is geen motie maar een amendement. Bedoelt de Gedeputeerde dat ik het amendement dat ik het moet aanhouden?

Gedeputeerde Gabriëls: Nou ik zeg dat als er een notie over mestverwerking komt, dat we dan de discussie daarover kunnen starten maar het heeft met dit stuk weinig van doen. De mest wordt gecreëerd. Er komt ammoniak vrij. Er komt stikstof vrij en in de verwerking daarvan zijn allerlei opties: compost, groen gas wat u zelf voorstelt. Pardon ...

De voorzitter: Dat is het overzicht van de moties en amendementen. Ze zijn inmiddels allemaal ingediend.

Gedeputeerde Gabriëls: O ja oké. Prima. Ik wist niet waar dat over ging. Dus ik zou u willen aanraden om het uit te stellen tot dat gesprek. Dus als die notitie komt, agenderen en er dan over spreken want u heeft daar vaker een punt van gemaakt. U vindt groen gas belangrijk maar in het kader van deze discussie leidt het niet tot een oplossing in de stikstofcrisis.

De voorzitter: Gaat uw gang.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, dank u wel voorzitter. Daar wil ik toch graag even wat op zeggen want u heeft natuurlijk gelijk als u zegt van er ontstaat wel evengoed stikstof. Dat begrijp ik. Dan kun je discussiëren over of het nu wel of geen bronmaatregel is. Maar feit blijft wel dat door de mest direct af te voeren en wat er resteert uit het groen gas, het digestaat, is de vervluchting op de boerderij weg en stikstof is per definitie natuurlijk niet slecht. Er zijn heel veel plekken in Nederland of op de wereld die er echt wel op staan te wachten. Dus als ik even met gezond verstand denk, het reduceert wel stikstof op die plekken waar we het niet willen hebben. Is de Gedeputeerde het daar wel mee eens?

Gedeputeerde Gabriëls: Nee, omdat mest is gevormd en daarna is het een mestverwerkingsoptie die misschien bij uitrijden op het land net voor iets minder stikstof zorgt maar geen bronmaatregel is. In uw amendement staat het is een bronmaatregel die we willen opnemen. Ja, dat is het dus niet. Het leidt niet tot een reductie van stikstof. Fietsen, meer fietsen zou een bronmaatregel kunnen zijn. Dus we kunnen over heel veel dingen met elkaar spreken, maar direct iets doen met groen gas is niet een maatregel die tot reductie van stikstof leidt.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met de beantwoording.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel.

Gedeputeerde Gabriëls: Dan dient mevrouw Palmen ook een motie in over het verdelen van de pijn. Die willen we graag ontraden omdat in de overwegingen geen correcte informatie staat. Het wordt ook al genoemd in een van de leidende principes, principe numero 5, waarin staat dat we alle sectoren daarin gaan meenemen. Dus niet alleen de agrarische sector maar alle sectoren, dus die ontraden wij ook.

De voorzitter: Even voor de correctie Gedeputeerde het is een amendement.

Gedeputeerde Gabriëls: Een amendement ook? Nou dan ontraden we dat amendement. Mevrouw Claessens vraagt of ik wil reflecteren op de biodiversiteit en wat wij doen aan natuurherstel en biodiversiteit. Stikstof kent verschillende sporen. Een bronmaatregelspoor, daar hebben we het zojuist over gehad, en een natuurherstelspoor. We zijn al bezig in het kader van de SPUK-maatregelen om aan natuurherstel te doen. Ook de Ontwikkelopgave Natuur, de 2.600 hectare die wij met het Rijk hebben afgesproken, voldoen aan het tweede spoor namelijk natuurherstel. Daar zijn we nu eigenlijk continu mee bezig met Rijkssubsidies maar ook met de gelden die wij jaarlijks krijgen van het Rijk voor de Ontwikkelopgave Natuur. Daar krijgt u als het goed is op 18 maart nog een veel uitgebreidere discussie en informatie over. Dat is dan het natuurspoor. En waar we het nu ook hier vooral over hebben is het vergunningenspoor en het bronmaatregelspoor want we willen bronmaatregelen treffen.

Mevrouw Jenneskens van D66 stipt twee zaken aan die eigenlijk de kern ook omvatten van wat er gaat gebeuren en ook concreet zijn. Namelijk enerzijds VTH, het handhaven, toezicht op bedrijven die de best beschikbare technieken moeten gebruiken. Latente ruimte, breng het eens in kaart. Waar zit die latente ruimte. En als ze die niet wegpakken, dan blijft de uitstoot maar stijgen. Dan ben je niet eens met reductie bezig. En het tweede wat zij zegt gaat over: heeft u wel voldoende capaciteit, en niet alleen wij maar misschien ook natuurorganisaties maar ook gemeenten, om überhaupt de hele uitvoering van de gebiedsgerichte aanpak, gebiedsplannen, zijn er voldoende ecologen, zijn er überhaupt voldoende mensen die in het veld in natuurgebieden dat kunnen doen, is er genoeg handhavingscapaciteit, daar kan ik nu van zeggen dat ik denk dat dat een groot probleem gaat worden. Niet alleen bij de Provincie, ook bij gemeenten en ook bij uitvoerende instanties. Dat probleem hebben wij nu nog niet maar zodra dat er is zullen wij dat melden en zullen wij daar bij u met dat punt komen. Want de uitvoeringsvraag, we zitten nu in de fase dat we moeten gaan uitvoeren anders blijft die patstelling gewoon nog langer bestaan, maar we hebben nog geen concrete tekorten.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Is dat een toezegging voorzitter via u?

Gedeputeerde Gabriëls: Ja een toezegging is dat op het moment dat wij tekorten constateren in deze belangrijke kwestie die toch veel vergunningen betreft om dan bij u te komen als wij daarvoor iets nodig hebben. Ja.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Gabriëls: En bij de Staten bedoel ik daar, niet specifiek bij mevrouw Jenneskens. Dan heeft mevrouw Jenneskens het ook over toezicht en handhaving. Het is niet bekend waar alle latente ruimte zit. Het is niet bekend of alle bedrijven zich houden aan het gebruik van de best beschikbare technieken. Daarvoor moet er een uitvoeringsplan handhaving en toezicht komen. Dat heb ik in de commissie toegezegd dat dat voor de zomer omstreeks tweede kwartaal gaat komen met daarin ook van welke plekken is welke latente ruimte. Hoeveel gaat dat kosten überhaupt? Welke rechten zijn daaraan verbonden? Je kunt niet zomaar latente ruimte wegpakken zonder daarmee de rechten van de eigenaar te ontzien. Dus je kunt dat niet zomaar doen, maar je moet er wel wat mee. Want op het moment dat je er niets mee doet, dan blijft het eerst groeien in plaats van dat we de crisis aanpakken. Dus dat uitvoeringsplan en dat handavingsplan komt eraan. Dan zijn er twee moties. Eentje door GroenLinks en eentje door D66 die stellen: richt dan vooral op bedrijven of richt het heel breed. Wij willen graag in dat uitvoerings- en handavingsplan komen met de meest efficiënte. Dus daar waar het meeste te halen is, dus misschien niet bij de 2% van industrie maar wel bij een ander, op de plek waar het meest te halen is daar dan vooral ook op inzetten. Dus we gaan niet mee in die bullets in die beide moties maar we gaan wel mee met de strekking.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Ik zou graag willen vragen wanneer we de uitkomsten naar dat onderzoek van de latente ruimte tegemoet kunnen zien. We hebben er namelijk in de vorige Statenperiode ook al heel veel over gesproken en zijn er onderzoeken gedaan. Kunnen we afspreken dat het binnen twee Statenvergaderingen gebeurt?

Gedeputeerde Gabriëls: Ik heb volgens mij net gezegd: rond de zomer tweede kwartaal omdat het een heel uitvoeringsprogramma betreft met betrekking tot toezicht en handhaving. Dus waar, hoeveel kosten zijn ermee gemoeid, waar zit de latente ruimte? En er is ook voor de zomer door het Rijk aan IPO toegezegd om dat dan samen ... Ja, dat komt dan naar buiten van hoe gaan we die latente ruimte aanpakken want ook dat is weer een probleem van de, voorzitter, mevrouw, van het platteland. Namelijk hoe ga je om met bestaande rechten die je op een gegeven moment gaat afpakken.

De voorzitter: Voldoende beantwoord mevrouw Plusquin? Dank u wel. Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja voorzitter, dank voor de reactie op de motie en op de vragen. U zegt eigenlijk twee dingen. De strekkingen en het plan komen er, maar we nemen niet alles over. Wat is nu wijs met die motie? Zullen we hem indienen of zegt u: houd hem aan? Of zegt u: met deze kanttekening nemen we hem over? Daar zit nog een specifiek puntje dat wij heel erg belangrijk vinden. Dat is ook in gesprek te gaan met enerzijds gemeenten over hun rol in die vergunningverlenende taak en het RUD. En liefst samen met gemeenten en de RUD om dat samen te doen. Graag uw reactie.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Op alle vlakken kunnen we het overnemen, behalve het vlak dat toeziet op breed inzetten, want dan zouden we ook de bakker op hoek bij wijze van spreken, dus die niet. Dus dat zou er dan

uit kunnen, maar op alle andere vlakken kunnen we overnemen wat we al toegezegd hebben. Dat we met zo'n plan gaan komen, wat mevrouw Plusquin ook gevraagd had.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik had dezelfde vraag als mijn voorganger, want u zegt wij kunnen een aantal streepjes omarmen maar ik wil weten wat ik met mijn motie kan doen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Sorry voorzitter. Ja, het vierde punt van de, vierde bullet van uw motie stelt dat we alleen naar de industrie zouden moeten kijken, terwijl dat wij in ons plan breder willen kijken naar waar kun je de meeste efficiëntie behalen. Want je kunt maar een keer je toezicht en handhaving inzetten. Dus die dan niet. En vervolgens is het ook gewoon oordeel Staten. Wij willen graag ook kijken waar qua efficiëntie, qua toezicht en handhaving ook bij de industrie het meeste haalbaar is. Dus dat is dan ook oordeel Staten, maar we staan er niet negatief tegenover.

De voorzitter: Helder. Dank u wel mevrouw Mertens. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, dan kom ik bij de heer Geraats, die verschillende vragen stelt. Dat is ook een heikel punt. En dat heikel punt hebben verschillende fracties genoemd. Onteigening.

De voorzitter: Op het vorige punt dan nog?

De heer Megens (PVV): Het vorige punt inderdaad.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Megens (PVV): U heeft net toezeggingen gedaan. Wij hebben de motie toch graag in stemming als PVV zijnde.

Gedeputeerde Gabriëls: Dat kan.

De voorzitter: Zeker. Gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: De onteigeningsdiscussie. Het is qua onteigening, het is natuurlijk niet fijn. Het is niet prettig. Dat erkennen we allemaal. We hebben ook telkens gezegd dat het de laatste mogelijkheid is om te doen. Als we dat niet doen, dan zetten we ook alle gebiedsprocessen op slot. Dus alle gebiedsplannen die gaan komen, worden op slot gezet als er geen mogelijkheid is tot. En dat doen we bijvoorbeeld met mobiliteit, dat doen we met andere zaken. Dus het is ook een ruimtelijke planning. Het is ook een ruimtelijke ordening. Onteigening nu volledig schrappen zet het gebiedsplan dat er nog gaat komen, dus alles wat het Rijk zegt, transitie landelijk gebied op slot. We hebben dat instrument nodig om deze crisis aan te gaan. Ik weet wat de heer Geraats gaat zeggen, maar ik wil daar nog een ding over zeggen.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: Op moment dat wij niet onteigenen kunnen mensen misschien ook door middel van intrekingsverzoeken hun vergunning verliezen. Dat is ook heel erg.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja voorzitter, ik heb er moeite mee dat hier een beetje wordt gechargeerd net alsof onteigening zeg maar in een keer het hele probleem oplost bij stikstof. Dat is niet zo. Bij andere kwesties is het juist wel dat je bij onteigening ... Daar ligt een spoorlijn, daar ligt een woning, daar ligt een weg ...

De voorzitter: Moment. Sorry, de heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): En vervolgens bij stikstof weten we dat in die AERIUS-modellen misschien wel honderd bedrijven achter zitten die de deken van stikstof veroorzaken. En daar maken wij het punt bij de CDA-fractie bij stikstof. Het opkopen van één bedrijf lost niet het probleem op van dat natuurgebied.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, maar op sommige plekken liggen piekbelasters in Natura 2000-gebieden waar je soms dat instrument als aller-, aller-, allerlaatste optie moet kunnen inzetten. Het is ook niet onze voorkeur. Dat hebben we volgens mij al tien keer toegezegd. We gaan niet onteigenen. We gaan onteigenen als het hele proces in het hele gebiedsplan, dus daar verschillen wij dan waarschijnlijk van mening. Maar het zet alles op slot. Het zet het hele gebiedsproces op slot.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja, wij denken juist de omgedraaide, voorzitter. Als je onteigening in de gereedschapskist laat, dan zullen eerder de nekharen bij iedereen overeind laten staan waar je eigenlijk mee aan tafel moet om tot een goed gesprek te komen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: We hebben laten zien dat we alles vrijwillig gedaan hebben. Nu ook met de opkoopregeling. In het gebiedsproces is dit nodig om in de instrumentenkoffer te hebben maar we gaan het niet vaak inzetten.

De voorzitter: Gaat u verder met de beantwoording. Nadat de heer Van der Linden nog een vraag heeft gesteld.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, want ik hoor net tussendoor van in de Natura 2000-gebieden. Dus om het even scherp te stellen, is onteigening dan alleen van toepassing in de Natura 2000-gebieden of gebruik je het als breed instrument.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Als voorbeeldje, stel er is een piekbelaster in gebied in een gebiedsgerichte aanpak nabij een Natura 2000-gebied met grote stikstofvracht op het Natura 2000-gebied. De persoon wil niet bewegen. Er wordt mee gesproken. Goede regelingen, landelijk geld. Dan is het soms noodzakelijk om dat instrument te gaan gebruiken maar we gaan ervan uit dat dat niet nodig is omdat wij ervan uitgaan dat in een gebiedsgerichte aanpak en in de gesprekken zowel met de LTB als met natuurorganisaties bedrijven zelf ook bewegen omdat ze weten dat ze nabij een gebied zitten. Dat is ook duidelijkheid hè, waarin ook alle intrekkingsverzoeken zijn, allerlei juridische aantijgingen van groeperingen. Dus die intrekkingsverzoeken liggen er en dan is onteigening na alle gesprekken het laatste, laatste, laatste middel. Maar om nu op voorhand te zeggen we doen het niet, zet alles op slot.

De voorzitter: De heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Maar heel scherp: het heeft alleen dan betrekking op Natura 2000-gebieden?

Gedeputeerde Gabriëls: Op de vracht van dat bedrijf op Natura 2000-gebieden. Ja.

De voorzitter: Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Gabriëls: Dan gaan we naar de opmerking van de heer Geraats die stelt of we naar de Staten gaan als wij de gelden van Wells Meer willen gaan inzetten. Of we dan naar de Staten gaan? Dan gaan we naar de Staten want er is dus € 3 miljoen. Als we met dat handavingsplan komen, toezicht- en handavingsplan, dan gaan we daar een financieel plaatje aan koppelen en dat komt dan naar de Staten, ja. Dan mijn uitspraak in de NRC over het innemen van latente ruimte. Als we niets doen met latente ruimte, wordt het probleem alleen maar groter. In dat kader moet u die uitspraak zien. Doen wij niets met latente ruimte, dan wordt het probleem groter. Natuurlijk moeten wij rekening houden met bestaande rechten. Natuurlijk moeten wij in kaart brengen waar die latente ruimte zit. Natuurlijk moeten we in kaart brengen wat voor gevolgen het heeft en dat doen wij dus samen met het Rijk en met IPO. Maar nogmaals, we moeten eerst uitspreken dat op het moment dat we niets doen met latente ruimte, dus ruimte die vergund is maar niet gebruikt wordt, het probleem alleen maar toeneemt. Als je daar niet start, dan kun je niet eens over reductie gaan spreken want dan wordt het eerst groter voordat je kunt reduceren en dat zal het probleem niet helpen. Dus in dat kader is die uitspraak gedaan.

Dan stelt u de vraag of er in het kader van de opkoopregeling ... Die € 60 miljoen gaan we niet allemaal uitgeven, we zitten nu in de taxatiefase. Dus er is niet duidelijk hoeveel van de bedrijven ook daadwerkelijk zullen gaan deelnemen, maar dat wordt nu wel getaxeerd. En als die € 60 miljoen dus niet op is, dan proberen we nu nog een keer communicatief zoveel mogelijk agrariërs te benaderen zodat die groep, nu is het rond de 22, misschien groter wordt. Vrijwillig, dus de mensen die zich vrijwillig gemeld hebben. Dat gaan we nu doen. Dus een soort tweede tranche binnen de eerste tranche maar als we dat niet op krijgen, dan vloeit het terug. Dus we kunnen het niet uitgeven aan andere zaken zoals bijvoorbeeld aan het handavingsplan of toezichtsplan dat we net besproken hebben. Helaas, was het maar zo want dan hadden we daar armslag. Het zijn namelijk ook partijen die stellen er mag geen cent bij vanuit Provinciale Staten naar stikstof. Dat houdt het probleem ook in stand.

U heeft een motie om boeren, agrariërs eigen verantwoordelijkheid te geven op verschillende plekken, op twee plekken, om zelf te bepalen hoe we gaan reduceren. Ik zou u graag willen vragen om die motie aan te houden omdat wij graag met een notitie willen komen wat de gevolgen daarvan zouden kunnen zijn.

Eventueel kunnen we die in dezelfde vergadering behandelen als dat handavings- en toezichtplan want dan kunnen we er kosten aan koppelen, dan kunnen we er meer inzicht in bieden. Het is echt een ingewikkelde kwestie. Het is niet zo, Rav-factoren, landelijke regels daaromtrent. We willen het heel graag bespreken, maar dan wel echt met alle informatie op tafel. Dus dat wil ik u graag vragen.

Dan stelt LIMBURG-LOKAAL, er staat ergens in de notitie dat we ook koppelkansen en extra doelen willen realiseren. Dat heeft te maken met de opkoopregeling. Als in die inopopregeling agrariërs bijvoorbeeld ook meteen de stallen willen laten slopen of als ze bijvoorbeeld in de natuurherstelmaatregelen van de SPUK-regeling extra zaken kunnen realiseren die goed zijn voor het gebied, dan nemen we dat mee. Dus dat is alleen werk met werk maken. Zo is het bedoeld.

Dan stelt u dat we 3.400 hectare Ontwikkelopgave hebben. Dat is niet zo. We hebben 3.400 hectare in te richten. We hebben een Ontwikkelopgave van 2.600 hectare. Mevrouw Fischer van 50PLUS vraagt of wij eigenlijk nog wel extern mogen salderen. En wij salderen extern vanwege ...

De voorzitter: Over dat vorige punt is nog even een vraag van de heer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, want of het nu 3.400 of 2.600 hectare is, de kern van verhaal was dat die hectares worden toch niet aangeduid als Natura 2000-gebieden. Dus ik wil daar toch graag een antwoord op.

Gedeputeerde Gabriëls: Het is de afspraak in het kader van het Natuurpact in 2013 bij de decentralisatie van de Natuuropgaven. Toen heeft de Provincie Limburg 2.600 hectare natuur als opdracht gekregen en dat is het Natuurnetwerk. Dat is niet allemaal Natura 2000.

De voorzitter: Gaat u verder mijnheer Van der Linden.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Daar zit nou net de kneep, want het Natuurnetwerk is in de Omgevingswet opnieuw benoemd en daar zitten de Natura 2000-gebieden in. Dus voor hetzelfde geld kun je zeggen, als het onder Natuurnetwerk valt, valt het ook onder het Natura 2000-regime. En daar maak je een aantal ernstige bezwaren tegen. Want het andere was goudgroene natuur en daar gaat het nu om, valt het onder het regime van de oude goudgroene natuur of onder Natura 2000? Want die twee zijn ondergebracht onder het Natuurnetwerk.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Onder het Natuurnetwerk goudgroene natuur is daarom het antwoord.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Oude goudgroene natuur.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, maar ook goudgroene natuur heeft last van stikstof.

De voorzitter: Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Gabriëls: Mevrouw Fischer stelt: mogen wij wel extern salderen. Dat mag. Maar extern salderen, zoals mevrouw Plusquin ook zegt, kan gezien worden als pleister want we reduceren daar niet mee. Dus je hebt stikstofruimte in gebied A, dat neem je weg en je kunt het in gebied B inzetten. Het doet niets aan reductie. Het is het op gang blijven houden van vergunningszaken. Dat is ook meteen het antwoord op datgene wat de heer Megens stelt. In de motie die destijds door de PVV is ingediend: u moet maximaal faciliteren in vergunningen. Ja, dat is ook de reden dat wij niet stoppen met extern salderen omdat u gezegd heeft u moet vergunningen maximaal faciliteren. Wat wel zo is, is dat het door de rechter steeds verder ter discussie gesteld wordt. Omdat in een uitspraak in Zwolle gezegd is: u mag niet zomaar extern salderen. Of u mag dat wel, maar u moet dat beter onderbouwen. En die onderbouwing gaat in sommige provincies en in sommige cases mank. Dus wij moeten als de wiedeweerga met zijn allen ervoor zorgen dat de juridische onderbouwing verbetert en dus ook ervoor zorgen dat wij concrete projecten aangaan om ook daadwerkelijk in die reductie te gaan voorzien. Dat is, zoals mevrouw Plusquin stelt, gewoon heel moeilijk. Er zijn een paar concrete voorstellen die een paar Statenleden hier gedaan hebben. Een ervan is van mevrouw Mertens die zegt: 50/50 als regel, want dan vervalt er meer naar de natuur. Mevrouw Plusquin zegt: we stoppen met extern salderen dus geen vergunningverlening. Dat is ook een concrete actie. Mevrouw Jenneskens zegt: we doen iets met handhaving en toezicht of we doen iets met de uitvoeringscapaciteit. Dat zijn concrete acties, maar meer hebben we nog niet.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter?

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter, dan hoop ik dat nu wel het moment is gekomen dat die concrete acties omgezet worden in een toezegging door de Gedeputeerde. Dus wij wachten eigenlijk nog op concrete acties van het College. Kunt u daar wat concrete toezeggingen doen naar aanleiding van de moties van mevrouw Mertens en mijzelf.

Gedeputeerde Gabriëls: Het punt is dat ik dat niet kan doen, want dat is precies de reden dat, ik weet niet wie dat net zei, als we 50/50 gaan hanteren bij extern salderen dan moeten de Staten daar iets van vinden. Kijk wij zeggen, we laten het bij 70/30 omdat dat gelijk speelveld is afgesproken in IPO. Maar als de Staten van Limburg zeggen, ja maar bij 50/50 vervalt er meer tot natuur, dan is dat oordeel Staten. Dat kan ik niet toezeggen.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, maar u komt ...

Gedeputeerde Gabriëls: Als u zelf voorstellen heeft, concrete voorstellen om te reduceren die hier een meerderheid krijgen, dan zeggen wij ja.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, het is een heel complex dossier en zo'n voorstel kan een meerderheid krijgen als u zich daar ook achter schaaft. Als u het afschuift door te zeggen: oordeel Staten, klinkt dat niet echt motiverend voor partijen die twijfelen om daarin mee te gaan. Het wordt toch tijd dat we hier uit het slop komen en dat we gewoon met concrete acties verder komen. Ik heb nu het idee dat we na dit debat nog geen stap verder zijn gekomen. Mijn verzoek aan u: is pak dan iets concreets uit die moties en ga ervoor staan.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, dat is echt aan u nu om in debat met uw mede-Statenleden echt te zeggen. Want wat wij doen is op dit moment dus deze basis neerleggen, de leidende principes neerleggen. In IPO ook echt aandringen, en ook bij het Rijk, van kom met bronmaatregelen. Bijvoorbeeld door het legaliseren van de PAS-melders. Kom met bronmaatregelen voor bijvoorbeeld het AERIUS-model boven de 25 kilometer om daar aan reductiemaatregelen te doen. Maar heel veel reductiemaatregelen, de meerderheid van deze Staten heeft gezegd geen cent voor het stikstofdossier. We moeten roeien met de riemen die we hebben. Wij willen zo concreet mogelijk zijn om iets te doen en dat is op dit moment de opkoopregeling en natuurherstel en dus het handavingsplan. Dus we gaan kijken naar vergunningen latente ruimte. Andere concrete zaken zijn er nog niet.

De voorzitter: Gaat u verder met de beantwoording.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja ik vind het ...

De voorzitter: Het is twee keer sorry. Dat heb ik bij iedereen gedaan.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja voorzitter, de Gedeputeerde stelt geen extra cent voor de stikstofopgave. We hebben € 3 miljoen van Wells Meer opzijgezet voor stikstofreducerende maatregelen. Dat is toch € 3 miljoen. Ik hoor u zeggen om ons amendement aan te houden maar ik wil u ook vragen, hebben wij ook gevraagd in eerste termijn, om een financieel overzicht waar zowel de microdepositiebank uit betaald moet worden, eventueel handhaving, en er zou dan iets over die pilot moeten. Dus als u toezegt dat u dat meeneemt in dat verhaal, dan kunnen we het amendement aanhouden. **Voor de rest willen we sowieso het financieel overzicht.** En ik had nog geen antwoord gehad wat die microdepositiebank zou moeten doen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: De toezegging kan ik doen. Dat is gewoon een overzichtsvraag dus dat kunnen we gewoon leveren. Op de microdepositiebank moet ik straks in tweede termijn terugkomen. Ja.

De voorzitter: Even voor de helderheid ook richting de heer Geraats. Moties kunnen we aanhouden, amendementen natuurlijk niet. Gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, zoals u ziet is dit gewoon moeilijk want als we de oplossing hadden dit zijn die en die en die concrete maatregelen die we zouden kunnen nemen waardoor we eigenlijk juridisch alle zaken makkelijker kunnen winnen, het verweer heel sterk wordt, dan hadden we dat gedaan. In Gelderland bijvoorbeeld zijn tientallen miljoenen besteed van eigen provinciale middelen, dus niet de € 3 miljoen voor procesmiddelen, maar tientallen miljoenen voor het opkopen van kalverhouderijen, waardoor daar het juridisch verweer sterker is en zij met extern salderen geen probleem hebben. En met intrekkingverzoeken ook niet. Niet of minder.

Mevrouw Mertens stelt dat de 70/30-regel eigenlijk maar een pleister is en de 50/50 daarvan maken zou een concrete maatregel zijn. Daar heeft zij gelijk in. Een 50/50-maatregel zou meer doen vervallen tot de natuur. Het is aan uw Staten om daar iets van te vinden en dat kan niet via een toezegging gedaan worden. Het is wel zo dat op dat moment je wel vergunningen kunt verlenen en er vervalt iets naar natuur. Dus het zou een en/en-oplossing kunnen zijn, maar wij gaan daar nu vooralsnog niet in mee. Dan ook weer de latente ruimte. Over die latente ruimte heb ik denk ik voldoende over gezegd. Aan de slag, ga ervoor. Dat is wat ook mevrouw Plusquin en mevrouw Jenneskens zeggen: ga ervoor en ga aan de slag. Ook mevrouw Koopman van de VVD zegt dat. Dat willen wij heel graag, alleen het is niet makkelijk zoals ik net al zei. Eens even kijken. Ja, de grip op cijfers. We hebben AERIUS. Het is niet de bedoeling, en het kan ook niet het is hartstikke duur, om zelf een eigen meetsysteem op te starten. AERIUS is het beste model dat we hebben. Het is een landelijk model. Het is een gelijk speelveld. Wij gaan niet mee in de motie die daarover ingediend is door de heer Vincken maar we snappen wel dat er best wel wat vraagtekens zijn bij de meetsystematieken. AERIUS heeft allerlei bronbestanden die daarin gaan en daar komt een depositiemaatregel uit of een berekening komt daaruit en vervolgens wordt dat ook nog gevalideerd door een meetnet in Nederland, door het RIVM. Het zelf moeten gaan bekostigen stellen wij niet voor. Dat zouden we willen ontraden.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Dank u wel voorzitter. In dit verband zal ik u toch even wijzen op het rapport van de commissie-Hordijk uit 2020 dat heel duidelijk stelt dat die rekentool AERIUS ongeschikt is voor vergunningverlening. Dan kun je wel zeggen: we hebben niets beters, maar dat zegt wel genoeg over de kwaliteit van de normering en de relatie tot vergunningverlening.

Gedeputeerde Gabriëls: Het is het systeem waar wij in Nederland mee werken. Stelt u zich voor, als we nu morgen zeggen we stoppen met AERIUS, dan kan er geen enkele vergunning meer aangevraagd worden. Dat is geen alternatief.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Dan zouden we kunnen gaan meten. Veel meer meten. Ik heb mijn motie nog niet toegelicht, voorzitter. Dat hebben we in eerste termijn zo geregeld. Maar in mijn motie wordt ook duidelijk voorgesteld om veel meer te meten en veel minder te schatten.

De voorzitter: We hebben dadelijk nog een tweede termijn en daar heeft u al aangekondigd dat u hem daar nog zult toelichten.

De heer Vincken (SVL): Nou goed, maar dit was wel ...

De voorzitter: Dan zal de Gedeputeerde er in tweede termijn op reageren lijkt mij.

Gedeputeerde Gabriëls: Wat ik zou kunnen doen is dat ik wel blijf aandringen in IPO-verband bijvoorbeeld om zo goed mogelijke meetsystemen te gebruiken, maar niet een meetsysteem starten naast het landelijk meetsysteem dat er is. Ik beantwoord de vraag vooral op basis van wat mevrouw Schuuring zei. Zij stelde: hoe zit het nu met al die berekeningen en de werkelijkheid? Nou dit is daarop mijn antwoord en dat heb ik gecombineerd met uw motie.

De heer Vincken (SVL): Nou ja, misschien komen we er dan in tweede termijn nog even op terug.

Gedeputeerde Gabriëls: Daar kom ik straks op terug in de tweede termijn. We gaan hem ontraden. Met klem overigens.

De voorzitter: De heer Vincken had inderdaad aangekondigd om in tweede termijn de toelichting te doen. Wellicht kunt u er dan ook in tweede termijn nog een keer op reageren.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, in tweede termijn ontraden we die dan ook met klem, maar prima.

De heer Vincken (SVL): Twee keer ontraden. Oké, dank u.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: Kijk, en dat zeg ik dan ook omdat de energie niet moet gaan over het ter discussie stellen van het meetsysteem of de cijfers, maar de energie moet gaan in de zeer moeilijke oplossing die mevrouw Plusquin ook heel graag wil. En met haar nog vele anderen.

Dan kom ik bij de Partij voor de Dieren, dweilen met de kraan open. Het is natuurlijk zo dat het hele systeem van belang is. Dat je niet alleen een Natura 2000-gebied kunt redden door alleen Natura 2000-maatregelen te treffen en daarom dat ook in de SPUK-regeling het hele systeem aangepakt wordt en dat ook rondom Natura 2000-gebieden hydrologische maatregelen en natuurherstelmaatregelen kunnen plaatsvinden. Zij heeft deels een punt door te zeggen van we gaan in Natura 2000-gebieden zaken aanpakken. Moeten we doen, maar ja het totale systeem met stikstof blijft het gebied verslechteren. Dus dat klopt. Dan stelt zij ook dat Overijssel en Flevoland stoppen met het extern salderen. Wij zijn niet gestopt met extern salderen. Het is wel moeilijk, en dat is een spagaat, om dat in stand te blijven houden. Juridisch is ons verweer laag. En Overijssel is ook bezig met het haar verweer te versterken. Zij zeggen in de tussentijd gooien we de vergunningverlening extern salderen op slot. Wij zullen de vergunningverlening ook conform een motie die door de Staten is aangenomen blijven vervolgen, maar in de tussentijd moeten we wel zeker werk maken van het versterken van ons verweer. Dat kan door met maatregelen te komen maar ook door gewoon al goed te noteren wat we al doen. Ons verweer moet beter worden, want anders ligt extern salderen juridisch ook onder vuur.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (Partij van de Arbeid): Ja, ook even om te voorkomen dat de heer Gabriëls hier straks nog een keer op terug moet komen. In het krantenartikel in De Limburger stond deze week dat de Provincie Limburg wel overweegt om te stoppen met het verlenen van vergunningen op basis van stikstofhandel. Dat klinkt wat anders dan zoals u het nu zegt. Misschien kunt u dat nog expliciet even toelichten.

Gedeputeerde Gabriëls: We overwegen het niet, maar we moeten wel echt iets doen om het verweer van externe saldering te versterken. Want anders houdt het geen stand bij de rechter en dan gebeurt er hier ook wat er in Zwolle en Overijssel gebeurd is. Namelijk dat de rechter zegt: uw verweer in extern salderen of een intrekkingsverzoek is niet voldoende. Dus wij zien het nu stoppen met extern salderen niet als optie om het grote probleem aan te pakken. Bovendien is er ook een level playing field van alle provincies, twaalf

provincies, waarin we dat hebben afgesproken. We gaan extern salderen. Ook op basis van de motie van de PVV, tenzij u nu met zijn allen zegt: Limburg moet dat ook doen, stop ermee. Dat is niet de keuze van het College.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (Partij van de Arbeid): Nee. Eén vervolgvraag. Op basis van de maatregelen die in dit plan staan, verwacht u dus niet dat wij in eenzelfde positie terechtkomen als de provincie Overijssel, of zegt u: eigenlijk is het wachten totdat de aanklacht binnenkomt en dan hebben we toch pech.

Gedeputeerde Gabriëls: Het zou kunnen gebeuren, maar dat kan ik nu niet zeggen want we wachten allemaal met smart op alle rechtszaken die nog staan te komen. Maar u maakt een punt. Wij moeten ons verweer versterken. Dat kan met beter omschrijven maar ook gewoon maatregelen treffen, ja concrete acties.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Gabriëls: Eens even kijken, waar ben ik. De datum van 2030 naar voren halen. Dat is niet mogelijk. Overigens Limburg en Brabant zijn de enige twee provincies die zo'n regeling hebben ten aanzien van het gebruik van stalsystemen om daar veel reductie toe te passen. We hebben dat alleen in de agrarische sector nu gedaan. Alle andere provincies doen dat niet en Brabant en Limburg benoemen in IPO vaak dat ook andere provincies moeten die maatregelen in de agrarische sector nemen die Brabant al in 2024 heeft en Limburg in 2030. Het naar voren halen daarvan zou u kunnen voorstellen in de Omgevingsverordening die aan het einde van dit jaar vastgesteld wordt want het is een Omgevingsverordening. Het is aan de Staten om dat te doen. Ik denk dat het juridisch heel moeilijk is, omdat we al met agrariërs hebben afgesproken dat dat voor 2030 moet gebeuren. Als we dan plotseling gaan zeggen dat het 2024 moet worden, dan levert dat ook weer juridische problemen op. Het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied is vooral gericht op de maatregelen van de SPUK-regeling en op natuurherstel en niet direct een landbouwtransformatie. Dat neem ik met mevrouw Roefs wel als koppelkans mee in de gebiedsgerichte aanpak rondom de Peelvenen bijvoorbeeld, maar ook in de gebiedsplannen en in de gebiedsgerichte aanpak, maar het is niet direct in het Uitvoeringsprogramma Landelijk Gebied het hoofdpunt. Het hoofdpunt is de SPUK-gelden, de € 60 miljoen die we gekregen hebben en de SKNL-regeling en alle gelden die we gekregen hebben wegzetten. Dan komen we bij het punt van de uitvoeringscapaciteit. Dat moeten we eerst nog maar eens realiseren. We moeten eerst nog maar eens aan de slag met het gewoon uitvoeren met die gelden. Of de maatregelen uitvoeren waar we subsidie voor gekregen hebben, bedoel ik.

Dan gaan we naar de PVV. Is het zo slecht met de natuur? Ja, biodiversiteit neemt meetbaar af. **Kunnen wij een overzicht krijgen van alle vertraagde projecten, een inzicht? Ja dat kan ik toezeggen.** Dat is gewoon waar u recht op heeft natuurlijk. Een daarvan heeft u net zelf genoemd. Dat is de rotonde in Well bijvoorbeeld, waarin u zegt dat de verkeersveiligheid in het gedrang komt.

De voorzitter: Kunt u aangeven op welke termijn deze toezegging is?

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, ik zou het niet weten. Hoelang hebben we daarvoor nodig om dat inzichtelijk te maken? **Volgende vergadering.**

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik kom nog heel even terug op de vorige vraag en dat gaat over het extern salderen. U zegt dat we moeten wachten op een rechtszaak hier in Limburg. Tot die tijd blijven we extern salderen met het risico dat op een gegeven moment de uitspraak komt dat extern

salderen ook niet kan. Maar we kunnen wel verdergaan op het moment dat er maatregelen genomen zijn die de stikstof omlaag brengen. Is het zo? Want u noemde het in uw omschrijving vaag, maar ik wil graag helder horen wat u daar precies mee bedoelde.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: De uitspraak van de rechtbank in Zwolle zag niet toe op het verbieden van extern salderen, maar op het beter onderbouwen van überhaupt de casus. Wij moeten dat dus beter gaan onderbouwen. Wat doen we al allemaal? De SPUK-regeling, de SKNL-regeling, natuurherstel. Dat is een zet. Dat doen we al, beter onderbouwen. Het zou natuurlijk heel erg helpen voor zo'n uitspraak als we bijvoorbeeld zouden kunnen aantonen dat we, net als Gelderland bijvoorbeeld, met kalverhouderijen, dat soort maatregelen treffen die echt op reductie toezien. Want extern salderen is geen reductie. Extern salderen is het verplaatsen van reductie van uitstoot van A naar B. Daar heeft de rechter van gezegd: u reduceert niet, u moet aantonen dat u reduceert. Heeft u concreet zicht op reductie? Dat hebben wij in zekere mate wel en in andere mate ook weer niet. Dat is de spagaat waar we met zijn allen hierin zitten. Het kan helpen als u als Staten één uitspraak doet, namelijk: ga voor reductie.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Er kleven dus een hele hoop risico's aan het in stand houden van het extern salderen.

Gedeputeerde Gabriëls: Juridische risico's, maar het kan nog wel.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Excuseer voorzitter. Ook voor bedrijven die dus nu vergunningen hebben gekregen, vergunningen gaan krijgen.

Gedeputeerde Gabriëls: Intrekkingsverzoeken ...

De voorzitter: En uw vraag is?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Wat zijn die risico's? Ik denk dat dat wel belangrijk is om te weten voor de Staten, of zij voor of tegen deze motie zouden moeten stemmen.

De voorzitter: Ja. Helder. De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Intrekkingsverzoeken zijn aan de orde van de dag, en die weigeren wij nu nog, maar de vraag is als ze doorgaan naar de Raad van State wat de Raad van State met die intrekkingsverzoeken doet. Dus hetzelfde antwoord als wat ik bij mevrouw Schuurman gaf. Je verweer wordt beter en beter naarmate je concrete maatregelen treft. Dat is het eigenlijk. Punt.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met de beantwoording.

Gedeputeerde Gabriëls: Volgens mij heb ik bijna alle punten gehad want ik ben geïndigd bij de heer Megens van de PVV met het overzicht van alle vertraagde projecten en hoe het College uitvoering geeft aan de motie om zoveel mogelijk met die vergunningen te doen. Dat heb ik betrokken in mijn antwoord op mevrouw Palmen. Dus dat was het. En ik vond het woord overheidstuin wel interessant. Dat heb ik nog niet eerder gehoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dat was de eerste termijn van GS. Dan gaan we over naar de tweede termijn van uw Staten. Ik zou u ook willen vragen als u aan het woord bent om nog even aan te geven of er iets

verandert aan uw motie of amendement. Of is gevraagd om die wel of niet in te trekken of aan te houden. Het zou fijn zijn ook voor de Griffie dat het voor ons duidelijk is wat er met uw voorstel gebeurt. Dan geef ik wederom als eerste het woord aan mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Ik wil nog heel even kort ingaan op het amendement dat ik heb ingediend, want ik had net geen interrupties meer dus ik kon daar niet ... Ik heb hem zojuist iets laten wijzigen. Ik weet niet of de Gedeputeerde daar zo meteen nog een keer op wil ingaan, maar het zou wel fijn zijn. Vooral de vraag of het juridisch niet haalbaar is. We kunnen nog heel lang blijven discussiëren natuurlijk. Ik snap wat de Gedeputeerde zegt. Natuurlijk, er ontstaat stikstof, daar heeft u gelijk in. Dus daarmee verandert er aan de bron niets maar door het in de vorm van digestaat af te voeren, vindt er wel degelijk direct op het Natura 2000-gebied een reductie plaats dus vandaaruit zou het wel helpen. Dus ik kan er nog even niets over zeggen of ik hem ga aanhouden of intrekken. Aanhouden kan trouwens niet hoorde ik net. 130 is dat. Als het juridisch niet kan, dan moet ik hem intrekken, dan moet ik hem intrekken want wat niet kan, dat kan niet. Mocht het juridisch wel kunnen, dan breng ik hem toch graag in stemming. Het is denk ik ook goed dat ik de overige moties en amendementen even doorloop?

De voorzitter: Het is aan u om dat wel of niet te doen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, volgens mij is het goed gebruik om dat even te doen dan weet iedereen ook een beetje waar die af en aan is.

De voorzitter: Het is overigens niet altijd gebruikelijk hoor. Het hoeft niet, maar het is aan u.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Nee, maar het is volgens mij goed gebruik dus ik zal het even snel doen. 128 stem ik voor. 129, o ja sorry, ik stond net, mea culpa, even te overleggen, dus ik heb de uitleg van de Gedeputeerde daarop gemist waarom dat amendement niet zou kunnen. Dus misschien zou hij dat zo meteen nog even opnieuw kunnen duiden, want dan weet ik ook daarvan of ik hem moet intrekken of niet. 130 is van mijzelf. 131 zal ik ook voor stemmen, mocht die doorgaan. Motie 2823 tegen. Motie 2824 voor. Motie 2825 tegen. Motie 2826 voor. En motie 2827 tegen. Motie 2828 ook tegen. En dat was het voor mij. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Vincken van SVL. Wellicht nog even ter verduidelijking. Het is goed om over de eigen motie of amendement wel iets te spreken. U heeft eerder ook aangegeven juist niet te willen dat we allemaal over alle moties iets gaan zeggen. Ik herinner u gewoon aan uw eigen afspraak, dus graag alleen op uw eigen moties of amendement ingaan. De heer Vincken, aan u het woord.

De heer Vincken (SVL): Dank u voorzitter. Ik ben blij dat u oproept tot haast want ik moet al zeer binnenkort vertrekken om weer op tijd thuis te zijn bij mijn pc om te stemmen. We hadden afgesproken dat ik mijn motie zou toelichten in de tweede termijn. Het gaat over motie 2824. Hij is gelukkig al uitgedeeld. Wij denken dat meten en meer bodemonderzoek, minder rekenen en eventueel daardoor schatten, bij zal dragen aan het lokaliseren van de echte pijnpunten. Daarom dienen we deze motie in die daar nader op ingaat. De essentie van deze motie is het feit dat we constateren dat er veel Natura 2000-gebieden zijn waar de depositie lager is dan de waarde waar we nu van uitgaan. Dat gebeurt doordat er te weinig metingen zijn, omdat er gewerkt wordt met een slechte rekentool. Daar hebben we het zonet over gehad. Dat leidt eigenlijk tot nauwelijks wetenschappelijk verantwoorde conclusies zullen we maar zeggen. Het zijn dan meer schattingen die er dan uitrollen. Daardoor komen dus veel activiteiten in de bouw en in de agrarische sector waarschijnlijk nodeloos in de knel. De voorstellen in deze motie kunnen dat probleem verkleinen. Er is ook nog een motie die er een beetje op lijkt, van mijnheer Geraats, 2826. Als ik misschien globaal de relatie tussen die twee moties kan aangeven, onze motie is eigenlijk wat globaler en je zou kunnen zeggen dat de wensen in de motie van

mijnheer Geraats, 2826, daar min of meer in detail op ingaan. Dus misschien is dat nuttig om vast te stellen hoe u gaat stemmen.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, heel even een vraag aan de heer Vincken. Ik snap heel erg het idee achter deze motie. We hebben, ondanks dat u de toelichting eigenlijk nu geeft, net al een aantal opmerkingen van de Gedeputeerde erover gehoord, die eigenlijk aangeeft: op dit moment hebben we geen alternatief voor AERIUS, dus daar zullen we mee moeten werken en een eigen systeem optuigen kost te veel geld, wat er op dit moment niet is. Hoe ziet u dat in relatie tot de oproepen die u doet in deze motie?

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Ik denk dat ik daar gewoon een technisch antwoord op moet geven. Als je echt meet, dan heb je AERIUS niet nodig. Dan kun je echt constateren wat de depositie of misschien de emissie is en AERIUS gaat in feite uit van voor een deel geschatte gegevens, voor een deel bepaalde meetgegevens die dan als het ware geëxtrapoleerd worden. Dus als je meer meet, heb je AERIUS niet nodig.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik snap de opmerking van de heer Vincken, alleen tegelijkertijd kunnen wij in Limburg niet zelfstandig bepalen of wij AERIUS afschaffen of niet. U roept ook in de motie op om samen te werken met instanties als het RIVM die die metingen doen. Is het een idee om inderdaad via het Rijk of via het IPO op te roepen om ervoor te zorgen dat in het systeem dat we nu hebben zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van metingen om te zorgen dat de situatie aansluit op de werkelijkheid zonder dat we een nieuw systeem proberen te creëren waar we eigenlijk de mogelijkheden niet toe hebben?

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Ik denk niet dat we echt een nieuw systeem gaan opzetten. In mijn motie is het IPO eigenlijk ook al genoemd om de resultaten te gaan delen en op te nemen in de emissiereductieopgave. Voor een deel wordt in de motie al voldaan aan datgene wat u vertelt en wat u voorstelt. Ik val in herhaling, we zetten geen nieuw systeem op, we gaan gewoon meten en daar trekken we rechtstreeks onze conclusies uit.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met uw betoog.

De heer Vincken (SVL): Eigenlijk ben ik ver genoeg voorzitter, dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Vincken. Dan ga ik door naar mevrouw Claessens van de SP-fractie.

Mevrouw Claessens-Schepers (SP): Voorzitter, dank u wel. Ik kan het kort houden. Deze behandeling en bespreking van het stuk heeft helaas niet de helderheid gegeven die we allemaal zouden willen denk ik. Dat komt ook door de verdeeldheid hier in dit huis. Dat maakt het voor de Gedeputeerde natuurlijk allemaal niet makkelijker, maar ik kan hem alvast toezeggen dat wij het Statenvoorstel gaan steunen, als steuntje in de rug. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Claessens. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Jenneskens van D66.

Mevrouw Jenneskens (D66): Ja voorzitter, dank aan het College voor de uitgebreide beantwoording en de toelichting in de eerste termijn. Even denken, er waren twee dingen. Motie 2825 hebben we aangepast, dus ik hoor graag van de Gedeputeerde in tweede termijn of hij hem op deze manier kan overnemen. Motie 2828 van mevrouw Plusquin willen wij, na aanpassing met de uitzondering voor woningbouw, graag mee indienen. Het Statenvoorstel zullen wij steunen.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Jenneskens. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Koopman namens de VVD. Geen behoefte aan een tweede termijn? Dank u wel. Dan de heer Geraats van het CDA.

De heer Geraats (CDA): Dank u wel voorzitter. In het algemeen een reactie op de eerste termijn. We willen vragen of de Gedeputeerde wil terugkomen op hoe hij de microdepositiebank ziet werken. Dat vinden wij wel belangrijk, omdat daar ook de financiële component aan hangt. Verder heeft hij ons gevraagd de motie aan te houden. Ik heb begrepen dat u een toezegging doet om daar financiële ruimte voor aan te houden. Als dat zo is, dan zijn we ermee akkoord om die aan te houden. Voor het overige, door een aantal partijen wordt er gezegd: meer natuur. Wij zijn duidelijk van de lijn dat de rechter heeft uitgesproken dat de kwaliteit van de natuur naar boven moet. Daar zijn wij van, want daar zijn wij voor. Meer natuur, ik heb aangegeven dat meer dan een derde van de provincie natuur is, het gaat er vooral om dat de kwaliteit naar boven gaat en daar maatregelen aan te hangen. Dan een reactie op de moties en amendementen die zijn ingebracht. Over de online databank gaan we in de fractie overleggen. Wij vinden het een sympathieke motie, dus daar komen we even op terug. Over de VDH-motie 2825, daar missen wij de financiële component, zeg maar. We wachten ook liever de notitie af van de Gedeputeerde die van de zomer komt, waarbij waarschijnlijk ook zicht is op de latente ruimte. Verder motie 2826 van onszelf is aangehouden. 2827 stikstofreductie integraal, dat is ook een beetje hetzelfde, daar missen we een financiële component, wat het gaat kosten. Het is toch wel goed gebruik om daar ook wel financieel iets van te vinden of er iets over te zeggen. Dat is niet te overzien wat het gaat kosten voorzitter. Dan de amendementen, 131, onteigening, gaan we in stemming brengen, voorzitter. Dan, over het groene gas zullen we in de fractie nog even beraad plegen. Dan heb ik geloof ik alles wel gehad, voor zover.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Geraats. Dan geef ik nu het woord aan de heer Van der Linden namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Van der Linden (LOKAAL-LIMBURG): Dank u voorzitter. Voorzitter, ik was er in eerste termijn niet meer aan toegekomen, maar dat was het verhaal of er nog alternatieven zijn om stikstof terug te dringen. Dat vond voor mij dan ook zijn weerslag in het amendement over het groen gas. Ik hoorde dat de Gedeputeerde die ontraadde, maar ik vind het toch een waardevol amendement en wij zullen dat ook steunen. Voor de rest hebben wij als partij niets ingediend en u vroeg om daarop te reflecteren. Dus dat hoeft ik dan niet te doen. Hoe we met de overige omgaan zullen wij per stemming bekendmaken hoe wij daarover denken. Dat was het.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van der Linden. Dan geeft ik het woord aan mevrouw Fischer namens de fractie van 50PLUS.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel voorzitter. Straks blijkt wel hoe we over verschillende dingen denken in de moties die we mee-ingediend hebben. Ik maak het kort. Wij steunen in ieder geval wel het Statenvoorstel.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Fischer. Dan geef ik het woord aan mevrouw Mertens namens GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel voorzitter. Ik kan het kort houden. Wij zullen natuurlijk het Statenvoorstel steunen. Ik onderschrijf ook hetgeen mijn collega Claessens van de SP zei, het is moeilijk om

hier tot een mooi compromis te komen dat de natuur voorthelpt. Ik heb wel nog een vraag aan de Gedeputeerde over de motie die wij ingebracht hebben. U zegt dat het aan de Staten is, mijn vraag is of u de drie eerste bullets in het dictum kunt meenemen in het VTH-plan dat u van plan bent om op te stellen? Dan zou u ons al heel goed tegemoetkomen. Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Mertens. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Schuuring namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Wij hebben nog een aantal vragen naar aanleiding van de beantwoording en die hebben ook grotendeels te maken met de moties en amendementen die zijn ingediend. Om even te beginnen, het punt waar we het net ook al over hadden rondom die latente ruimte en stikstofhandel. Als ik naar het antwoord van de Gedeputeerde luister, dan lijkt het erop dat wij nu de vergunningverlening beter moeten onderbouwen als de saldering gebruikt wordt en dat dat ook inhoudt dat wij meer maatregelen moeten nemen, omdat we anders een zeer grote kans hebben dat deze vergunningen via de rechtbank geblokkeerd worden. Dat betekent eigenlijk dat wij al vermoeden dat wij juridisch onhoudbare vergunningen aan het uitgeven zijn en het dan een beetje af laten hangen van de MOB of wij ons aan de wet houden of niet. Dat vind ik een vreemde situatie. U geeft aan dat het zou helpen als de Staten een uitspraak doet. Nu op basis daarvan zijn we dan ook zeker geneigd om bijvoorbeeld voor de motie van de Partij voor de Dieren te stemmen, maar is het niet beter als u met een plan komt dat juridisch sterk genoeg is, zodat wij zeker weten dat wij houdbare vergunningen aan het afgeven zijn. Want dat is uiteindelijk natuurlijk wel de situatie waar wij naartoe willen. Dan nog even kort over de overige amendementen en moties. Amendement 129 van mevrouw Palmen, daar zijn we op tegen. Het gaat over de 70/30-regeling. De 70/30-regeling is natuurlijk gebaseerd op het feit dat er 30% van de gemiddelde latente ruimte is in een vergunning. Dus dat gaat puur over het feit dat we de situatie niet willen verslechteren. Op amendement 130 zijn wij ook tegen. Groen gas, het klinkt heel mooi maar het vergisten van meer mest is niet echt iets dat wij als een positieve ontwikkeling zien. Op amendement 131 zijn wij ook tegen. Niemand is voor rücksichtslos opkopen, ook wij niet. Alleen als dat inderdaad voor een piekbelaster nodig is voor de oplossing voor een bepaald gebied, vinden wij wel dat het op tafel moet blijven liggen. Dan de moties. De motie van de heer Vincken vinden wij erg sympathiek omdat wij wel snappen dat je natuurlijk wil dat een model zo goed mogelijk aansluit bij de werking. Ik snap ook wel de opmerking van de Gedeputeerde dat wij geen eigen systeem moeten gaan optuigen. Daar hebben wij ook helemaal het geld niet voor. Maar misschien is het wel een optie dat u ook via het IPO bijvoorbeeld aan kunt dringen via een samenwerking met het RIVM dat het model wel zoveel mogelijk metingen meeneemt en zo dicht mogelijk bij de werkelijkheid blijft. Motie 2825 dienen wij mee in. De motie van de heer Geraats wordt aangehouden, begrijp ik? O sorry, ik word onderbroken.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, ik moest heel even nadenken, dus excuus ik kwam iets later. Maar ik wil nog even terugkomen op wat u zei over amendement 130 over groen gas. Dat u niet achter mestvergisting en vergassing staat. Maar moet ik dan daaruit concluderen dat u ook tegen een circulaire landbouw bent? Want dat is daar toch onderdeel van.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ten eerste, dat kan ook zonder, zou mijn reactie zijn. Ik zeg niet dat ik alle mestvergisting per direct wil verbieden. Ik denk alleen dat het probleem in Limburg eerder opgelost moet worden met ervoor zorgen dat we minder mest hebben dan dat we meer verwerkingsopties voor mest geven. Dus in dezen even mijn reactie.

De voorzitter: Mevrouw Palmen, een vervolgvraag.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Maar de mest die er nu is, is er. Is het dan niet beter om dat om te zetten in groen gas en het digestaat vervolgens naar een plek te brengen waar het zeer gewenst is, want die zijn er wereldwijd wel, dan nu te blijven zitten met waar we mee zitten?

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ik denk dat de balans tussen vraag en aanbod die dan gecreëerd wordt er ook voor zorgt dat er meer mest geproduceerd blijft en dat wij dus eerder aan de aanbodkant van mest naar oplossingen willen zoeken dan aan de vraagkant.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Vincken had ook nog een vraag.

De heer Vincken (SVL): Als reactie op u, de opmerking over, tegelijkertijd rekening houdend met het feit dat u deze motie al twee keer ontraden hebt zelfs, wil ik eigenlijk uw suggestie overnemen. Laat het IPO, stikstof en natuur de derde bullet van motie 2824, als u me daar een klein beetje in gerust kunt stellen via een toezegging bijvoorbeeld. Zal ik hem voorlezen?

De voorzitter: En uw vraag is?

De heer Vincken (SVL): Het is geen concrete vraag, wel een vraag ...

De voorzitter: Maar u heeft eigenlijk een vraag aan mevrouw Schuuring en nog niet aan de Gedeputeerde. Die komt straks aan de beurt.

De heer Vincken (SVL): Dat is een argument dat belangrijk is in te gaan op de suggesties ...

Mevrouw Schuuring (PvdA): Zijn we het een keer eens dan mag het ook wel benoemd worden.

De heer Vincken (SVL): Ja, ja, ja. Dus dat maakt het allemaal wat eenvoudiger. Als u kunt toezeggen dat u de laatste, de derde bullet via u, via u, via u, gaat toepassen dan ...

De voorzitter: Het zou zomaar zo kunnen zijn dat de Gedeputeerde er wellicht op terugkomt in tweede termijn. Uw vraag is nu wel duidelijk.

De heer Vincken (SVL): Dan heb ik toch nog een orde vraag. Gaat de stemming om vijf uur beginnen?

De voorzitter: Ik kom er dadelijk op terug, dat is een goed punt. Ik zal zo even aangeven, na dit debat, hoe ik het ongeveer verwacht.

De heer Vincken (SVL): Er zijn mensen die wel een flink stuk moeten rijden.

De voorzitter: Precies, ik kom er dadelijk even op terug.

De heer Vincken (SVL): Dank u wel.

De voorzitter: U was nog bezig.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Misschien om het even scherp te maken, mijn vraag ging niet heel expliciet over de derde bullet en de motie van de heer Vincken, maar meer over het toevoegen van metingen en zorgen dat het model dat gebruikt wordt zo veel mogelijk aansluit bij de werkelijke situatie. Het was net iets

anders geformuleerd. Dan de overige moties. Volgens mij is de motie van de heer Geraats voorlopig aangehouden. Voor motie 2827 wachten we even de reactie van de Gedeputeerde af.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Plusquin van de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel voorzitter. Limburg loopt een risico wat betreft de externe saldering dat we juridisch onhoudbare besluiten gaan nemen en de depositie laten stijgen. Wij zijn erg teleurgesteld over het niet naar voren halen van de emissiereductie in de bestaande stallen en het verbaast ons dat de heer Gabriëls het nu al zo wegzet want het is ook al een concrete maatregel, net als bijvoorbeeld die 50/50 bij het salderen. Bij deze nogmaals het verzoek, wilt u daarnaar kijken? Dat is alles wat wij vragen. Waarom is het een taboe. We vragen alleen: kijk ernaar, maak een analyse wat het qua stikstof oplevert. Wat betekent het voor de sector? En zeker omdat we € 25 miljard uit het regeerakkoord krijgen, waarmee we het ook een extra zet kunnen geven. Dus nogmaals het verzoek kijk er alsjeblieft naar. Het opschorten van het extern salderen, het level playing field, dat is er nu dus niet meer. Wij dienen onze gewijzigde motie 2828 in samen met D66. Dank u wel. En we stemmen voor het voorstel, omdat het te grote risico's geeft maar we zijn niet blij met de inhoud.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord nu aan de heer Megens namens de PVV.

De heer Megens (PVV): Ja, dank u wel voorzitter. We zijn allereerst blij met de toezegging voor het overzicht van de projecten die op dit moment vertraagd worden of stilliggen. We hoorden net dat de biodiversiteit vooral het probleem is van de slechte natuur. Wellicht is de Gedeputeerde ook op de hoogte van het artikel dat afgelopen week op nu.nl stond, waarin ecologen waarschuwen, en met name in Noord-Limburg, voor een verkeerde aanpak van het natuurherstel en dat dit de natuur in gevaar brengt. Met name de kokervisie die we hier hebben, draagt niet bij aan dit natuurherstel. Nu is eigenlijk de vraag die wij hierop hebben van: hoe staat het College hierin? En onderschrijft hij ook de uitspraak van deze ecologen? Dank u wel voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Megens. Dan geef ik tot slot in de tweede termijn het woord aan de heer Westhoff. Niet? Daarmee is er een einde aan de tweede termijn van de Staten. Het College heeft even verzocht om een schorsing zodat ze de gewijzigde moties en amendementen even kunnen bespreken. Tussen tien minuten en een kwartier. Ik hoop dat het in een minuut of tien gaat lukken. Ik kan u gelijk even meegeven dat we daarna nog zeven moties Vreemd aan de orde van de dag hebben. Dus die zullen nog allemaal hier behandeld worden. Nadat de laatste is behandeld, heeft de Griffie drie kwartier nodig om alles op orde te maken om digitaal te kunnen stemmen. Hoelang u over de zeven moties doet, durf ik niet te zeggen. Maar dan heeft u een beetje de planning. Vijf uur halen we in ieder geval zeker niet. Mevrouw Plusquin, als u dat via de microfoon doet dan ... Ik neem aan dat het over het punt van orde ging.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, het zou namelijk enorm helpen als die moties in het systeem stonden of als die uitgedeeld werden. Dan kunnen we daar alvast naar kijken. Ik heb alleen mijn eigen motie, voor de rest heb ik geen moties gezien.

De voorzitter: Oké. We zorgen ervoor dat in de schorsing alle moties op papier uitgedeeld worden. Mevrouw Palmen had nog een vraag over de orde.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dank u wel voorzitter. Kunt u een tijdstip geven waarop de stemming wel doorgaat? Of kunnen we daar nu iets over vaststellen? Want dan kunnen we ook een beetje bepalen of ik het hier of vanuit thuis moet doen.

De voorzitter: Het ligt eraan hoelang u over de beraadslaging van die zeven moties gaat doen. Als we daarmee klaar zijn, heeft de Griffie drie kwartier nodig. Dus na hamerslag van de laatste motie Vreemd, drie

kwartier later begint de digitale stemming.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja oké, dus niet meer? Dat was eigenlijk mijn vraag of misschien daarna nog iets meer.

De voorzitter: Drie kwartier daarna begint de digitale stemming.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Dan is dat helder, dank u wel.

De voorzitter: Dan schors ik nu de vergadering voor ongeveer tien tot vijftien minuten.

[schorsing]

De voorzitter: Mag ik u vragen uw plaatsen in te nemen, dan gaan wij weer over tot de tweede termijn van Gedeputeerde Staten. Ik heropen de vergadering en ik geef het woord aan de Gedeputeerde. Gaat uw gang.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik zal dan eerst even de amendementen doorlopen en de moties doorlopen. En dan ook nog terugkomen op één belangrijke. Dat zal ik bij die amendementen dan wel doen. We beginnen bij amendement 129, De Pijn Verdelen. Die willen wij graag ontraden, het staat letterlijk ook als principe nummer 5 in het voorstel dat we aan alle sectoren een evenredige bijdrage moeten leveren. Maar de overweging waarin u noemt dat de 70/30 alleen maar opgaat voor de agrarische sector klopt niet. Dus daarom denken we: ja, het is overbodig en ontraden dan ook, want het staat al in de notitie. Uw strekking is duidelijk, alle sectoren moeten een evenredige bijdrage leveren, en dat staat ook letterlijk in de nota. Dus daarom ontraden we die, maar niet omdat die inhoudelijk nergens op zou slaan.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, dank u wel voorzitter. Misschien nog een kleine toelichting, want ik heb er eigenlijk ook iets anders mee beoogd. Want dat hoor ik net een beetje in de wandelgangen als ik met mensen praat. Ik wil hem sowieso intrekken omdat ik dat niet helemaal goed heb omschreven, dat is duidelijk. Ik weet niet of jullie ook 130 behandelen, want dan blijf ik even staan.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, blijf maar staan, blijf maar staan.

De voorzitter: Ik constateer alleen even voor de goede orde voor iedereen: amendement 129 is ingetrokken.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, en amendement 130 daar blijven we bij dat deze het beste besproken kan worden als we de mestverwerkingsnotie gaan bespreken, dus alles over mest, omdat het met betrekking tot ... Het kan best zo zijn dat als er mest geproduceerd wordt, dat groen gas vervolgens in het digestaat wat uitgereden wordt kan leiden tot net iets minder uitstoot. Het is alleen niet zo dat het een bronmaatregel is die alle problemen ten opzichte van vergunningsverlening en stikstofruimte creëert. Dus ik snap dat u zegt ik wil circulair werken, ik wil groen gas, dat vinden we daarin belangrijk. Die discussie kan het beste plaatsvinden, denk ik, als we het hebben over de notitie die nog komt over mestverwerking.

De voorzitter: Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): En er zijn juridisch geen belemmeringen om het zo in te dienen?

Gedeputeerde Gabriëls: Nee, er zijn juridisch geen belemmeringen, maar dat leidt ook waarschijnlijk tot niets. Want als u dat opschrijft als extra leidend principe, dan kunnen wij daar verder niets mee, want dit is

geen bronmaatregel. Latente ruimte, of salderen, of opkopen leidt ook echt tot een van de twee sporen, maar het gevolg van het produceren van mest en daar iets mee doen, dat zou hetzelfde zijn als we zouden zeggen: een motie indienen om op te roepen ouders voortaan kinderen met de fiets naar school te brengen. Dat levert minder autobeweging op, is ook een stikstofreductie. Dat schrijven we hier ook niet op, maar het is wel goed voor gezondheid en voor minder auto's bij de school.

De voorzitter: Helder. Mevrouw Palmen.

Mevrouw Palmen (Fractie Palmen): Ja, dank u wel voorzitter. Ik ben het er niet helemaal mee eens, maar ik zal hem voor nu intrekken en op een ander moment op een andere manier indienen.

Gedeputeerde Gabriëls: En dan gaan we het er goed over hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee is ook voor eenieder helder dat het gewijzigd amendement 130 is ingetrokken.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, en dan komen we bij een belangrijk amendement. **Een belangrijk amendement omdat hier met dit amendement gesteld wordt dat we bij voorbaat onteigening nooit, en ook niet eens op tafel, niets daarmee, terwijl dat we hebben toegezegd: dat komt sowieso altijd terug naar de Staten.** Dus de GS gaat er niet over, PS gaat erover. **En we hebben toegezegd om het gewoon als aller-, aller-, allerlaatste optie in ogenschouw te nemen, maar om vooraf aan een enorm landelijk proces wat een dan al te stellen en dan al bepaalde kaderende randvoorwaarden te stellen, die willen we echt met klem ontraden, omdat wij dat gewoon niet vooraf al op slot willen zetten.** En hetzelfde heb ik in mijn eerste termijn al gezegd. En het is gewoon echt relevant om dat niet vooraf te doen, het komt hoe dan ook terug naar de Staten.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja voorzitter, ik heb er moeite mee met de manier waarop dit wordt beantwoord, want dat is feitelijk niet juist dat daardoor alles op slot zou gaan. Juist bij stikstof is het zo - ik noem maar een voorbeeld, het Meinweggebied – dat die depositie en daar zijn misschien wel 500 bedrijven voor verantwoordelijk, en dan gaat het erom, is dat ene bedrijf daar ergens zou liggen, en die zou niet kunnen worden aangekocht om welke reden dan ook.

Gedeputeerde Gabriëls: Nee maar we hebben ...

De heer Geraats (CDA): Je hebt al die ... Mag ik even uitpraten?

De voorzitter: De heer Geraats heeft het woord.

De heer Geraats (CDA): En die heeft alles uit de kast gehaald om hem te overreden, om hem te kopen. Dan zal dat ene bedrijf wat daar dan wel zou blijven liggen nooit het probleem van de depositie op dat natuurgebied oplossen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: De heer Geraats, het gaat niet over dat ene bedrijf, we hebben 24 Natura 2000-gebieden met daaromheen allerlei bedrijven. Dus het is nooit dat ene bedrijf, het gaat om meerdere bedrijven. Als u voorafgaand aan het omvangrijkste proces in het land, namelijk de Ruimtelijke Ordening en Transitie Landelijk Gebied, waar € 25 miljard voor gereserveerd is, in Limburg, als CDA aangeeft we gaan

hoe dan ook nooit tot onteigening over, dan zet u daarmee bepaalde flexibiliteit en ook flexibiliteit in het totaalproces op slot.

De voorzitter: De heer Geraats.

De heer Geraats (CDA): Ja voorzitter, ik hou niet zo van die dreigende taal.

Gedeputeerde Gabriëls: Dit is geen dreigende taal.

De voorzitter: Nee, de heer Geraats heeft even het woord.

De heer Geraats (CDA): Dat is in dit geval helemaal niet nodig, om, zoals we al zeggen, dat er mogelijkheden genoeg overblijven, u heeft genoeg spullen in uw gereedschapskist om die bedrijven te overreden om mee te doen, en dat is alleen maar eigenlijk feitelijk een steun in uw rug om uw mensen die aan tafel gaan met die bedrijven, om die op te kopen, dat u op een goede manier daar aan tafel zit, en probeert daar tot consensus te komen. Daar is het voor bedoeld.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Gabriëls: Mag ik daarop reageren?

De voorzitter: Ja, u mag er zeker op reageren.

Gedeputeerde Gabriëls: Er is één verschil. U zegt vooraf dat u het niet wilt, en wij willen in een gebiedsproces afwachten. En mocht het nodig zijn, dan naar de Staten komen. Dan kunt u alsnog nee zeggen. Dat is het verschil. En wij roepen dus op om dat niet vooraf te doen, maar om ons gewoon die flexibiliteit te bieden in de stikstofaanpak. En als Staten gaat u daar dan over, u kunt alsnog daar dan iets van vinden. Maar nogmaals, wij ontraden dit met klem, wij verschillen daar van mening.

De voorzitter: Ik geef u nog één gelegenheid. Gaat uw gang.

De heer Geraats (CDA): Nee maar dat is juist wat hij nou zegt, dat middel zit dan in de tas. En dat is juist het punt, die dreiging, die daarvan uitgaat. En daarvoor vinden wij juist dat u dan op een andere manier daarmee om moet gaan. Dat is juist de boodschap.

De voorzitter: Ik concludeer in ieder geval dat dit amendement gewoon in stemming wordt gebracht. Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dank u wel. Ik moet zeggen dat de wethouder mij wel overtuigd heeft met datgene wat hij zei. In mijn eerste overwegingen thuis had ik ook zoiets van onteigenen dat doe je niet, dat doe je niemand aan. En als wij hier, en dat staat al op papier denk ik, als uiterste, uiterste, uiterste noodzaak onteigeningen het woord in de mond nemen, dan wil ik nu even aangeven dat ik het vooralsnog nu niet steun. Sorry meneer Geraats.

Gedeputeerde Gabriëls: Ik vind dat verstandig.

De voorzitter: Dat betekent dat mevrouw Fischer haar steun voor dit amendement intrekt, dus moeten we even kijken dat voor de stemming dat nog gewijzigd wordt. Heb ik u zo goed begrepen? Ja. Gedeputeerde, gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: Motie 28-24 over de transparante online databank Stikstofdepositie, daarmee heb ik in de eerste termijn aangegeven dat het niet de bedoeling is om naast het AERIUS-systeem nog een duur ander meetsysteem op te starten. Er is gewoon een landelijk systeem, dat wordt gevalideerd, daar zitten, en dat heeft u ook aangegeven, wat haken en ogen aan, maar het wordt wel elk jaar geactualiseerd. Met allerlei bronbestanden, maar ook met allerlei validerende meetnetten in heel Nederland. Ook droge depositie valt daaronder, op verschillende plekken in Nederland wordt dat gemeten. Dat komt ook allemaal in dat AERIUS-model terug. Wij stellen voor om niet een duur Limburgs meetsysteem op te starten naast het landelijk systeem wat er al is, dus ontraden ook deze motie.

De voorzitter: Dat levert een vraag voor u op. Meneer Vincken, gaat uw gang.

De heer Vincken (SVL): Dank u voorzitter. Meneer Gabriëls, dat vragen we eigenlijk ook niet bij de derde bullet. We vragen alleen maar om de droge depositiemetingen die waarschijnlijk sowieso gedaan worden en als Limburgse natuurgebieden, hopelijk zijn dat er wat meer in de toekomst, mee te nemen in het voornemen aangaande het vormen van een regionale emissiereductieopgave. Uiteindelijk leidt dat tot een betere gebiedsgerichte aanpak, denk ik.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Volgens mij worden op drie plekken in Nederland die droge depositiemetingen gedaan, nog niet in de Limburgse natuur. Maar het is ook geen reductieopgave, het is dan een meting van depositie in het veld. Dus het is een meetsysteemdiscussie, en geen oplossingsdiscussie. Dus wij blijven hem ontraden.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Het is geen meetsysteem. Ik vraag niet om een ander systeem, ik vraag om het bestaande systeem intensiever toe te passen, zodat op een gegeven moment kan blijken dat er lagere waarden zijn dan de KDW zodat je in dat gebied veel meer vrijheid kunt geven aan de boeren, of misschien aan de bewoners.

Gedeputeerde Gabriëls: Die begrijp ik. Dus dan vraagt u mij om in IPO te vragen, of bij het Rijk te vragen, om het aantal meetpunten die er nu zijn bijvoorbeeld voor droge depositie, of die driehonderd die er zijn met betrekking tot metingen in Natura 2000-gebieden, uit te breiden. En als het antwoord daarop nee is dan is het antwoord nee, maar dan... U wilt meer metingen vanuit het Rijk.

De heer Vincken (SVL): Ja.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, dat zal ik bij de elf andere Provincies moeten vragen.

De heer Vincken (SVL): Maar bent u het er dan niet mee eens dat dat zou kunnen leiden tot plaatselijk verlichting voor de problemen die er zijn?

Gedeputeerde Gabriëls: Dat ligt eraan wat er uit die metingen komt.

De heer Vincken (SVL): Ja, precies.

Gedeputeerde Gabriëls: Het kan beide kanten op.

De voorzitter: We gaan er geen <onverstaanbaar> van maken, het is even nu voor de helderheid van de motie.

Gedeputeerde Gabriëls: Echt ontraden. Het is erg duur.

De heer Vincken (SVL): Oké.

Gedeputeerde Gabriëls: Het is heel duur.

De voorzitter: U zult het niet helemaal met elkaar eens worden, maar ik moet toch een keer een eind aan deze discussie maken.

Gedeputeerde Gabriëls: Dit gaat heel veel geld kosten, dus realiseert u zich dat dit veel geld gaat kosten?

De voorzitter: De motie blijft gewoon in stemming, en hij is ontraden. Gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: Dan is dit de aangepaste motie van D66. In de eerste termijn heb ik die overgenomen. Hij wordt wel in stemming gebracht, heb ik vernomen.

De voorzitter: Omdat we geen quorum hebben is het gewoon dat ... Het advies is overnemen, maar we kunnen hier niet tot besluitvorming overgaan, dus komt deze op de stemmingslijst. Dat was dezelfde discussie als mijn eerste vergadering, en ook al de discussie daarvoor. Hij zal straks niet meer gelden als wij weer compleet in de Statenzaal zitten. Gaat u verder.

Gedeputeerde Gabriëls: En hetzelfde geldt ook voor ... Nee, dan komen we bij, sorry, motie 28-26.

De voorzitter: Die is aangehouden.

Gedeputeerde Gabriëls: Die is aangehouden, dus dan hebben we het over 28-27 van GroenLinks, daar vervolg je al hetzelfde, dat die toch in stemming gebracht wordt, maar dat wij daar een positief oordeel over hebben, met de opmerking daarbij die ik in de eerste termijn genoemd heb. En dan komen we bij motie 28-28, en die gaat over het opschorten van extern salderen, en die ontraden wij met dezelfde argumenten die we in de eerste termijn genoemd hebben. Waarvan we wel moeten zeggen, en dat wil ik dan ook echt aan de totale Staten melden: Als wij altijd alle concrete zaken die stikstofruimte opleveren gaan wegstemmen, wordt de juridische onderbouwing van intrekverzoeken of voor nieuwe vergunningen of salderen slechter, en gaan we op een andere manier de boot in. Dus nogmaals de spagaat: we ontraden deze motie, maar als u als Staten telkens alle maatregelen die ruimte oplevert, of reductie oplevert, wegstemt, krijgen we op een andere manier een probleem. Die discussie en die spagaat heb ik volgens mij duidelijk, zowel in het eerste termijn als in het tweede termijn, benoemd.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, dank u wel voorzitter. Ik begrijp de beargumentering rondom het ontraden van de motie. U geeft aan: er komt wel een probleem aan. Komt u dan zelf ook met de mogelijke oplossing daarvoor?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Ook. Dus ook met een oplossing. Maar alle zaken die wij qua oplossing aan gaan dragen zijn Statenbevoegdheden. Dus daar is geld mee gemoeid, dat zijn Statenbevoegdheden. Dus stel nou dat we opkoopregelingen, Statenbevoegdheid, 50-50 met extern salderen: Statenbevoegdheid. Een uitspraak over extern salderen: Statenbevoegdheid. Het is nu aan u.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ik begrijp dat het uiteindelijk een ... Voorzitter, als ik mag.

De voorzitter: Terecht, gaat uw gang.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dat het in stemming gebracht moet worden in de Staten, maar dat betekent toch niet dat wij ook met de concrete voorstellen moeten komen? Want u kunt ook een voorstel doen waar wij over kunnen stemmen.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dus dat is eigenlijk mijn oproep aan u, om dan met een aantal mogelijkheden te komen waar wij over kunnen gaan stemmen.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, duidelijk.

De voorzitter: Maar uiteraard heeft u die bevoegdheid wel.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Ja, dat ontken ik niet.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Ja, ik mis ook, net zoals de voorgaande spreker, ieder concreet voorstel hierin. Ik vind het echt verschrikkelijk. U geeft aan dit is een bevoegdheid van de Staten, maar tegelijkertijd ontraadt u de motie. Kunt u nog een keer heel duidelijk uitleggen waarom wij dat risico lopen dat wij juridisch onhoudbare besluiten nemen? Waarom u voor die weg kiest.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Nee, ik kies niet voor die weg. Daar ligt een motie, aangenomen door de Staten, van de PVV waarin staat: we gaan vergunningen maximaal faciliteren. Die motie ligt er. Dus we gaan vergunningen maximaal faciliteren. Gooien wij extern salderen op slot, dan kan er niets meer. Geen biologische boerderij, geen Cabooter in Venlo, waarin 180.000 vrachtwagens van de weg afgenomen worden. Dus als extern salderen stopgezet wordt, dan komt er geen veiligheidsproject in. Dus als we dat doen, dan ontstaan er allerlei problemen. Dat is de reden. Dus er ligt een Statenuitspraak: maximaal faciliteren van vergunningen. Dit hoort daarbij. Als u nu als Staten zegt dat willen wij niet meer, en ik heb volgens mij heel concreet de spagaat uitgelegd. Die spagaat is als volgt, onze juridische onderbouwing wordt slechter, maar we gaan ook niet alles op slot zetten. Dat is een uitspraak van de Staten, dus daarom hebben wij als College gezegd: we gaan niet stoppen met extern salderen.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, maar als er dan een voorstel komt die die uitspraak van de Staten kan overrulen door voortschrijdend inzicht, dan gaat u die ontraden. Ik begrijp het gewoon echt niet.

Gedeputeerde Gabriëls: Het is een afspraak ook met de twaalf provincies. En het extern salderen, u kunt nu zeggen: draagt het College op om te stoppen met extern salderen? Dat doet u. Maar ik kan niet een Statenuitspraak naast me neerleggen. Maar u kunt een meerderheid krijgen voor deze motie.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dat wordt moeilijker als hij ontraden wordt door het College.

Gedeputeerde Gabriëls: Ja, maar ik heb de spagaat zo duidelijk uitgelegd dat het aan elk individueel Statenlid is om zich te laten overtuigen door het een of het ander.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Maar we missen concrete actie van de zijde van het College.

De voorzitter: Dank u wel.

Gedeputeerde Gabriëls: Ik wil daar toch een keer op reageren. Het is heel moeilijk om met concrete actiepunten te komen als we nog aan de vooravond staan van een gebiedsproces waarin we met opkopen en waar een gebiedsproces gaat komen. Op dit moment zijn de concrete acties landelijk enkel geweest van 120, 100 rijden op snelwegen, er is een opkoopregeling, we doen iets met voer. Dat zijn de enige concrete maatregelen. Kunt u er nu vijf opnoemen die dan ook bij wijze van spreken leiden tot reductie? Dan moeten we daar met zijn allen iets van vinden. En dat is de spagaat ook.

De voorzitter: Helder.

Gedeputeerde Gabriëls: En er moet wat gebeuren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ik had aangesproken.

De voorzitter: Ja, u had aangesproken. U krijgt de gelegenheid om daar één keer op te reageren.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dank u wel. De Gedeputeerde noemde een aantal doekjes voor het bloeden, maar dan kijk ik wel nog even naar Overijssel en Flevoland die wel gewoon doorgepakt hebben, en die hebben gezegd van wij gaan dat gewoon opschorten. Het is niet dat er nooit meer iets kan. Nee, we gaan dat even opschorten. En die daadkracht, die mis ik bij het huidige College.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Gabriëls: Nee, wat zij doen is we schorten het op, en we gaan in de tussentijd op papier onze juridische onderbouwing van het probleem van de rechtbank van Zwolle, wat door de rechter daar is aangekaart, versterken. Zij hebben allemaal, elke provincie, te maken met dit probleem. En er is een provincie, bijvoorbeeld Gelderland, die wel € 20 miljoen voor stikstof, een kalverhouderij hebben opgekocht, die met concrete maatregelen zijn gekomen. En ook die zitten nog in de problemen, maar die hebben wel in ieder geval een bank. Dat is het punt. We kunnen niet concreet zeggen: binnen nu en twee maanden hebben wij zoveel ruimte gecreëerd waardoor we die rechtszaken wel gaan winnen. Het nu nee zeggen tegen extern salderen zet heel veel op slot van zaken die u wel wilt. We moeten daarnaast met andere dingen komen.

10 Moties vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee komen we aan het eind van de bespreking van dit agendapunt. De stemming over het amendement, het voorstel en de moties vindt straks plaats bij de digitale stemming. Komen we nu bij het agendapunt moties vreemd aan de orde van de dag. Er stond er nog één die de vorige keer was blijven staan omdat de stemming staakte. De was de motie 28-18 van Voncken inzake bezien ENCI-gebied. Ik kan mij voorstellen dat daar voldoende over gesproken is de vorige keer, en dat deze gewoon op de stemmingslijst komt. Mocht hij dan weer onbeslist zijn, dan is de motie verworpen. Ik zie geen beweging. Dan ga ik naar de motie 28-29. Dat is de motie van de heer Vincken inzake afstandsnormen voor windmolens op land. Ik geef het woord aan de heer Vincken, en daarna aan de Gedeputeerde.

De heer Vincken (SVL): Dank u voorzitter. Afstandsnormen voor windmolens. Op 28 januari hebben we een infosessie gehad over de laagfrequente tonen die windturbines veroorzaken, en daardoor de negatieve gevolgen voor de gezondheid van bewoners in hun nabijheid. Deze infosessie ligt nog vers in het geheugen van een deel van onze Statenleden. Het aanpassen van de afstandsnormen werd door de deskundigen in die sessie als zeer gewenst gezien. In het regeerakkoord is aangekondigd dat eind van dit jaar een onderzoek naar nieuwe afstandsnormen afgerond zal worden, en dan vervolgens aan de Tweede Kamer zal worden voorgelegd. De vergunningsverlening voor windturbines wat betreft afstand tot woningen is nu gebaseerd op veel te kleine molens. Die zijn veel kleiner dan de molens die op het ogenblik gerealiseerd worden en vergund. Het lijkt ons zeer gewenst dat er een pas op de plaats gemaakt wordt totdat de nieuwe normen bekend zijn. De Provincie heeft invloed op de vergunningverlening via het Inpassingsplan, en is bevoegd gezag voor de Omgevingsvergunning voor windparken met een vermogen tussen de 5 en 100 megawatt. Maar zelfs in de gevallen dat de gemeente de beslissing moet nemen, dus zonder invloed van de Provincie, dan kan de Provincie toch een signaal afgeven in de zin van deze motie. Op diverse plaatsen in onze provincie maken burgers zich zorgen over de plaatsing van windmolens op korte afstand van woningen. Deze mensen kunnen onze steun goed gebruiken. En ze zijn natuurlijk ook geïnteresseerd in het stemgedrag met betrekking tot deze motie van de fracties in dit parlement. Verder spreekt de motie voor zich, denk ik. Dank u, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Roefs.

Gedeputeerde Roefs: Dank u wel, voorzitter. Ja, wij ontraden deze motie, en er is eigenlijk een groot aantal redenen voor. De insteek van GS tot nu toe is altijd geweest om de planologische en de vergunningsbevoegdheid voor het mogelijk maken van windturbineparken met een vermogen tussen 5 en 100 megawatt bij de gemeente te leggen. Voor losse windturbineparken of windturbines/windparken met een gezamenlijk vermogen van minder dan 5 megawatt, daar is de gemeente sowieso het bevoegd gezag. Het actief stopzetten van nieuwe ontwikkelingen in de sfeer van het juridisch onmogelijk maken van nieuwe windparken en turbines kan dus eigenlijk alleen waar GS ook een juridische bevoegdheid heeft. En bij kleinere windinitiatieven is dat dus sowieso niet het geval. Op dit moment staan er trouwens geen grote provinciale windparken gepland. Het aannemen van de motie heeft dus op dat punt ook geen feitelijk effect. Het stoppen met de bevoegdheidstoedeling van de gemeente, aan de gemeente, dat betekent dat we ook een breuk inrichten met de bestemde praktijk van GS om de gemeente lokaal maatwerk te laten leveren. En dat is eigenlijk toch een aanpak die steeds meer in goede samenspraak tussen Provincie en gemeente is gevolgd. Nu even over het landelijk verhaal. Ten behoeve van de nieuwe landelijke windturbinebepalingen wordt op dit moment een plan MER voorbereid. We zijn bezig met de Nota Reikwijdte en Detailniveau. Daar worden allerlei alternatieven en varianten onderzocht. Ook onderzoek naar effecten van de verschillende afstandsnormen voor windturbines op gezondheid en leefkwaliteit. En daarbij worden ook de voor- en nadelen van minimale afstandsnormen tot woningen in beeld gebracht. En de uitkomsten van dit onderzoek zijn op dit moment dus nog niet bekend, maar kunnen, indien relevant, worden meegenomen als varianten binnen het plan MER. Dus landelijk is men ermee bezig, en dit is ook de manier waarop ze landelijk uitvoering geven aan de opmerking in het coalitieakkoord over afstandsnormen. Dus de effecten en de voor- en nadelen van het werken met afstandsnormen worden onderzocht, maar daarmee is dus ook nog niet gezegd dat ze uit oogpunt van bescherming van mens en milieu en als grondslag voor nieuwe windturbinebepalingen ook het meest positief gaan scoren in de MER. Want misschien staat er bijvoorbeeld wel in dat je beter geluidsnormen kan maken in plaats van afstandsnormen. Dus ja, we lopen er een beetje op vooruit als wij op deze manier nu gaan zeggen we houden op, of er moeten per se afstandsnormen komen. We hebben natuurlijk al vaker richting de Staten gezegd: Er moeten ook andere zaken geregeld worden rondom lichtschaduw bijvoorbeeld. En zo zijn er meerdere dingen die we al eerder genoemd hebben. Maar dat geluidsniveau is misschien wel veel belangrijker dan die afstandsnorm. Ik heb ook al eerder tegen LOKAAL-LIMBURG gezegd misschien kunnen we onze inwoners wel op een betere manier beschermen dan alleen met afstandsnormen. En laten we, wat ons betreft, het onderzoek afwachten.

De voorzitter: Dank u wel. Een vraag van de heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, dank u wel. Begrijp ik het nou goed dat vóórdát het onderzoek klaar is, er eigenlijk geen concrete projecten zijn, in deze provincie, die door deze motie geraakt worden?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roefs: Ik heb gezegd dat er geen hele grote zijn. Want pas tussen 5 en 100 megawatt laten wij op zich aan de gemeente over, en dan gaat het dus over projecten van meer dan 100 megawatt.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja, maar die ...

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Sorry, voorzitter. Die hele kleine, daar gaan we sowieso niet over. Dat zei u net toch? Ja, maar die hele grote daar gaan we over en daarvan is het beleid dat laten we over aan de gemeente. Maar daar kunnen we met zijn allen over discussiëren of we dat willen. Maar het gaat er even over of voordat dat onderzoek klaar is en duidelijk is wat nou de beste manier is om de problemen aan te pakken, komen er geen projecten meer waarbij onomkeerbare stappen worden genomen. Dat is even de vraag.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roefs: Als tot aan de 100 megawatt, en dat is op zich nog best wel groot, of dat is heel groot zelfs, is aan de gemeente, maar als een gemeente dus iets wil komt het wel eerst langs bij de Provincie. En ja, ik kan de casus Venlo naar voren brengen, u kunt natuurlijk altijd nog als een gemeente het wel toestaat en de Provincie wil het niet, kunnen we met een zienswijze gaan komen.

De voorzitter: Dank u wel. U had twee keer ...

De heer Van Caldenberg (SP): Ja dat is waar, maar ik zou eigenlijk aan de indiener willen vragen om de motie aan te houden.

De voorzitter: De heer Vincken staat volgens mij achter u.

De heer Van Caldenberg (SP): Dan ga ik dat dat doen.

De voorzitter: De heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Het wordt weer te technisch. Ik weet niet of u bij die sessie was op 28 januari, maar daar bleek toch heel duidelijk uit dat er gezondheidsschade optreedt. Tenminste, als ik die twee deskundigen mag geloven. Verder zegt u dat we misschien beter naar geluidsnormen kunnen kijken dan naar afstandsnormen, en dat is volgens mij gewoon hetzelfde. Dus hoe groter de afstand, hoe minder geluid. Dus dat loopt eigenlijk allemaal in elkaar over. En ja, u hebt het ook weer over juridische kanten. Moeten we nou weer opnieuw horen dat het juridisch niet kan of dat de wetten zo ... Burgers zijn bang voor die dingen, en de normen nu zijn niet goed. De windmolens zijn veel te hoog voor de normen die nu gelden. Kunt u nog niet eens op een andere manier tegen dit soort dingen aankijken? Ik bedoel, ik heb het gevoel dat u mij maar lastig vindt met die motie. Ik bedoel, de burgers van Limburg moeten beschermd worden, en het is volgens mij helemaal niet zo moeilijk om te zeggen stop er mee totdat die nieuwe normen bekend zijn.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roefs: Het is niet zo, ik heb overigens geluisterd naar de uiteenzetting van de wetenschappers die bij de commissie waren. Het wordt nu onderzocht. In die tussentijd kunnen wij maatwerk leveren. Doen we ook. En dat ook, ook al is <onverstaanbaar> al aangenomen. Laten we nou gewoon dat maatwerk doen, en ondertussen wordt er landelijk gezorgd voor de nieuwe afstandsnormen, rekening houdend met de gezondheid. En ik heb net al gezegd: echt grote projecten zijn niet aan de orde op dit moment, maar het is natuurlijk wel zo dat er afspraken zijn gemaakt rondom de RES. En op het moment dat wij zeggen van laat het maar even anderhalf jaar, twee jaar versloffen, dan worden er ook geen plannen meer gemaakt. Dus dat lijkt niet goed voor datgene wat de opgave is wat betreft de energie.

De voorzitter: Tot slot de heer Vincken.

De heer Vincken (SVL): Er is toch ook sprake van voortschrijdend inzicht langzamerhand? Ik bedoel, laat de Limburgse burgers nou maar eens kijken naar wat de Provincie doet en wat de fracties in deze Staten doen. Dat is voor mij voorlopig voldoende. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Vincken. Vervolgens heb ik even een huishoudelijke mededeling. Ook vanwege de tijd, maar in het Statenrestaurant staan wat warme snacks klaar. Dat is overigens geen reden om de vergadering te schorsen, ik ga gewoon door met de vergadering. Maar dan weet u dat in ieder geval. Meneer Westhoff, u had nog een vraag?

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Nee, nee, nee. Voorzitter, u heeft net gezegd: Grote projecten. Dat zijn 100 plus? Ik bedoel, dat is even om de vraag duidelijk te krijgen. We praten over de projecten van 5 tot 100 megawatt waar op dit moment nog niks in de pijpleiding zit bij gemeentes of bij Provincie?

Gedeputeerde Roefs: Boven de 100.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Boven de 100. Welke projecten staan er op dit moment in de pijpleiding van 5 tot 100 megawatt waar wij uiteindelijk ook iets over mogen zeggen? Want dat heb ik begrepen in uw uitspraak. Klopt dat?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Roefs: Daar gaan de gemeenten over, tussen 5 en 100, dat is een goede afspraak tussen GS en gemeente, of tussen Provincie en gemeente. Maar dat wil niet zeggen dat wij helemaal niks daarmee kunnen, maar wel altijd in tweede instantie. En we laten de gemeente eerst het maatwerk leveren.

De voorzitter: De heer Westhoff.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Wat zijn dan 'wij niks mee kunnen'? Ik probeer even duidelijk te krijgen wat PS, of GS daarover mag doen. Mogen wij dit tegenhouden?

Gedeputeerde Roefs: U kent de Casus Venlo.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Ja.

Gedeputeerde Roefs: Ja? Venlo zegt wij willen het niet, de Provincie zegt wij vinden het heel erg belangrijk dat het toch gebeurt, en dan kan er dus een PIP ontworpen worden. Of straks bij de Omgevingswet een projectbesluit.

De voorzitter: Helder.

De heer Westhoff (Forum voor Democratie): Duidelijk.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee is deze motie voldoende besproken. Wordt straks in stemming gebracht. Gaan we over naar de motie 28-30 van de heer Van Wageningen inzake leg ook MAA optie kleine luchthaven ter besluitvorming voor. De heer Van Wageningen, aan u het woord.

De heer van Wageningen (D66): Waar gaat die motie eigenlijk over?

De voorzitter: Ik zeg je heel eerlijk: ik wilde even mijn bril niet opzetten.

De heer van Wageningen (D66): Oké. Ik doe het ook met, ik doe het ook met, meneer de voorzitter. We werken toe, medeStatenleden, we werken toe naar een besluit over de toekomst van Maastricht Aachen Airport. We gaan als Staten, als vertegenwoordigers van de Limburgers, kiezen wat het beste is voor Limburg. Dan is het belangrijk dat alle toekomstopties inderdaad ter besluitvorming voorliggen. De kleine luchthavenoptie is vanaf het begin als een van de toekomstscenario's voor Maastricht Aachen Airport gepresenteerd. Deze optie staat in de nota van uitgangspunten van de maatschappelijke kosten- en batenanalyse. Het is dus geenszins een scenario waar we nu ineens mee op de proppen komen. En dat zou dan niet van een motie, en zeker niet van een stemming moeten afhangen of die optie inderdaad wordt uitgewerkt. U heeft immers al een aanwijzing dat daar behoefte aan is. In de commissie van vorige week vrijdag bleek daar een meerderheid voor te zijn. Ik doe dan ook een beroep op het College om deze motie over te nemen, want daarmee voorkomt u wat ons betreft ook een stemming erover. Wat ons betreft voorkomt u daarmee een stemming, en wat ons betreft voorkomt u daarmee controverses hierover. Want bedenkt hoe fnuikend het zou zijn voor het draagvlak onder Maastricht Aachen Airport als de kleine luchthavenoptie niet eens in beschouwing zou worden genomen. Laten we het College dat besparen. Laten we zo meteen voor die motie stemmen als het tot een stemming komt. Ik roep jullie dan op als volksvertegenwoordigers om hem te steunen. De uitkomst van de stemming is niet meer dan een oproep aan het College om alle beloofde opties uit te werken. Nou kunnen we op grond van feiten debatteren en vervolgens op grond van feiten kiezen hoe Maastricht Aachen Airport gaat bijdragen aan de welvaart en het welzijn van de Limburgers. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Satijn.

Gedeputeerde Satijn: Dank u wel, voorzitter. En we hebben inderdaad, zoals de heer Van Wageningen terecht zegt, natuurlijk in de commissie daar al uitgebreid bij stilgestaan, en daar heeft het College ook inderdaad verzocht om die motie toch voor te leggen. En de appreciatie van het College legt ook uit waarom dat is, want dat is namelijk aan uw Staten zelf, voorzitter, om te beoordelen of dit scenario of beleidsalternatief aan u voorgelegd dient te worden of niet. U gaat er als Staten zelf over. En voor de goede orde, deze alternatieve variant zal sowieso worden doorgerekend in de definitieve MKBA, conform de nota van uitgangspunten. De heer Van Wageningen gaf dat zelf ook al aan in zijn toelichting. U kunt dus te allen tijde kennisnemen van de maatschappelijke en financiële effecten van dit beleidsalternatief. En in de voorbereiding tot nu toe, voorzitter, want u bent meegenomen via een viertal technische briefings, is uitgegaan van vier realistische en onderscheidende scenario's. Er is niet voor gekozen om dit als vijfde scenario op te nemen, en daarvoor hebben wij een aantal inhoudelijke overwegingen. Als eerste, met de kleinverkeersvariant wordt afscheid genomen van het groothandelsverkeer, waarmee ook de nationale betekenis voor het Rijk niet langer aan de orde is. De vracht en passagierssamenwerking tussen luchthavens vervalt dan eveneens, een ander aspect van nationale betekenis. Dat betekent concreet dat drie van de vier criteria van nationale betekenis niet langer aan de orde zullen zijn, en het moeilijk wordt om aanspraak te maken op eventuele Rijksgelden en verdere Rijkscommitment zou dit de keuze worden.

Tevens komt in dit scenario ook de noodzaak voor de aanwezigheid van de luchtverkeersleiding onder druk te staan, omdat zij slechts nog voor 70 tot 80 vluchten per jaar hun operatie moeten draaien. Dat zouden de vluchten zijn voor Maas en Samco in uw voorstel. En uiteindelijk is dat een afweging uiteraard niet aan ons maar van het Ministerie van I&W om de kosteneffectiviteit daarvan te beoordelen. We zullen dan ook het ministerie nadrukkelijk om reactie vragen als dit een alternatief is wat verder wordt uitgewerkt. Daar heeft u ook recht op, op die informatie, om dat uiteindelijk in het definitieve Statenvoorstel te beoordelen. Dus we zullen hier om reactie vragen van het Ministerie om LVNL, aan wederzijde noodzakelijk, voor begeleiding van de vliegbeweging van voor de MRO-bedrijven te laten zijn. En het Rijk zou vanuit kosten oogpunt kunnen oordelen dat dan de luchtverkeersleiding onvoldoende rendeert, met als gevolg dat ook coördinatie van vluchten voor Samco en Maas niet langer mogelijk zijn.

De voorzitter: Bent u klaar met de beantwoording?

Gedeputeerde Satijn: Nee maar ik zie dat de heer ...

De voorzitter: De interruptie doen we na het betoog.

Gedeputeerde Satijn: Oké prima, dan ga ik even verder. Ik heb straks 28 pagina's, meneer Van Wageningen. Maar in de uitwerkingen van de scenario's waaruit uw Staten uiteindelijk kunnen kiezen vinden we het eveneens belangrijk dat deze scenario's ook realistisch en haalbaar zijn. En kleinverkeersscenario achten wij aanzienlijk minder realistisch en haalbaar vanwege de hoge kosten en investeringen die nodig zijn voor een beperkte scope van de vliegoperatie, en de zeer lage opbrengsten voor de exploitatie als gevolg van het wegvallen van, dat heb ik zojuist toegelicht. De baanrenovatie zal toch gedaan moeten worden, vanwege de vluchten die zullen moeten landen en opstijgen voor MRO-bedrijven Samco en Maas. Het gaat dan om jaarlijks ongeveer 70 à 80 vluchten, dat zei ik zojuist ook al voorzitter. En dat zijn 140 tot 160 vliegbewegingen van grootverkeer. En deze vliegtuigen zijn nog steeds relatief zware vluchten. We hebben ze zien staan in de hangar, het zijn 737's en airbussen, en vergen vanuit veiligheidsoogpunt een volledige baaninnovatie. Als vierde, de NEDAB-kosten, niet-economische diensten van algemeen belang. Voor brandweerveiligheid en security zal dat zeker ook nodig zijn, en evenals zal er voor 80% van het MAA-personeel een sociaal plan moeten worden opgesteld. Dit zijn even heel droog de consequenties van een keuze, en ook de onderbouwing, waarom wij dit scenario niet hebben toegevoegd aan de huidige scenario's. En om bovenstaande redenen, voorzitter, ontraden wij dit vijfde scenario. Mocht u er wel toe besluiten, omdat ik denk dat ik dat ook even mag schetsen, dan gaan we uiteraard ons best doen om het ambtelijke team in staat te stellen om het scenario zo volwaardig mogelijk te duiden en ook aan u voor te leggen. Het zal lastig worden, kan ik u alvast zeggen, om dat in de sonderende notities te laten doen, dus we zullen dat dat doen in het uiteindelijke Statenvoorstel wat we aan uw Staten zullen voorleggen als gevolg van het sonderende gesprek. Dus daar vragen wij wel nadrukkelijk uw begrip voor van uw Staten, en <onverstaanbaar> dan wel in het definitieve Statenvoorstel alle consequenties op te kunnen nemen. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. De heer van Wageningen. Hij staat al aan.

De heer van Wageningen (D66): Ja, inderdaad. U noemt een groot aantal, vier of vijf, eigenschappen van de kleine luchthaven, en daarbij blijkt eigenlijk dat u al vrij ver bent met het uitwerken van dat scenario. Voor ons is het nu voor het eerst, en eigenlijk is dit niet het punt om er een debat over te voeren. Is het niet beter om het gewoon dan inderdaad gewoon volledig uit te werken en aan de Staten voor te leggen zodat de Staten het op een fatsoenlijke manier kunnen betrekken bij hun besluitvorming?

De voorzitter: De gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, uit de beantwoording bleek al dat de informatie, daar zijn we het over eens, dat weten we van elkaar, die informatie die staat al in de MKBA die wordt doorgerekend. Alleen het criterium voor het team en voor GS om deze niet aan u voor te leggen is dat wij willen uitgaan van realistische en haalbare scenario's. En wij vinden het op dit moment ...

De voorzitter: Ogenblikje. Gaat u verder.

De heer van Wageningen (D66): U komt met informatie uit de Staten al in het MKBA. Het scenario waar we het hier over hebben, de kleine luchthaven, is niet in de concepten MKBA uitgewerkt. Dus u komt echt nu met nieuwe informatie op een moment dat het voor ons niet echt geschikt is, dat wij er niet echt goed over kunnen debatteren. En een debat, met name een debat gebaseerd op feiten, dat is wel iets waar we naar op zoek zijn, en daarom kunt u het niet over uw hart verkrijgen om het gewoon als open kwestie aan de Staten te laten of ze dit inderdaad willen.

De voorzitter: Nog behoefte aan reactie, Gedeputeerde?

Gedeputeerde Satijn: Nee voorzitter, de heer Van Wageningen herhaalt waar ik mee begonnen ben: het is aan uw Staten.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Heldens. Als u hem even aanzet en aanlaat, graag.

De heer Heldens (VVD): Ik blijf ervan af, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Heldens (VVD): Voorzitter, een vraag aan de Gedeputeerde. Ik ben vorige week ambtelijk bijgepraat over dit dossier, en ik schrok nogal van de ambtelijke inzet die er nu al is voor het doorrekenen van de realistische scenario's. Twaalf ambtenaren, heb ik gehoord, zijn hiermee aan de slag. Mijn vraag is: klopt dat? En mijn tweede vraag is: hoeveel extra capaciteit verwacht de Gedeputeerde nodig te hebben als we ook dit onrealistische scenario door gaan rekenen? En als die ambtelijke capaciteit er is, waar halen we die dan weg?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, ik moet u heel bekennen ik heb geen koppen geteld, maar ik ga ervan uit als de heer Heldens die informatie heeft gekregen dat die juist is. Dus als hij aan mij vraagt om dat verifiëren doe ik dat met veel plezier, maar ik heb die kennis hier nu niet. Ik heb u ook aangegeven dat stel dat uw Staten straks bij de stemming besluiten we maken hier een realistisch scenario van, heb ik daarvoor de consequenties wel feitelijk in mijn beantwoording meegenomen. Dat wordt in ieder geval lastig voor ons om dat als voorwaardig scenario, als een van de vijf dan, mee te nemen in het sonderende stuk, maar we zullen alles aan het werk stellen, voorzitter, om dat bij het definitieve Statenvoorstel in te brengen wat medio april naar uw Staten wordt toegestuurd. Dus dat is de inzet die wij plegen, omdat we juist, en ik ben het daar helemaal met de heer Van Wageningen over eens, uw Staten moeten kunnen oordelen over alle feiten. Tot zover.

De heer van Wageningen (D66): Dank u.

De voorzitter: Mevrouw Fischer, aan u het woord.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dat is fijn dat ik een beetje voorrang krijg, dank u wel. Ik zou aan de Gedeputeerde willen vragen, hij zegt dat alles in het MKBA staat. Ja, dat staat er dan uiteindelijk in. Is het

heel erg veel werk, of is het misschien minder werk, om voor ons die punten van die kleine luchthaven uit dat MKBA te halen en dat eigenlijk een beetje te ordenen zodat ook ik weet waar het precies over gaat? Ik bedoel, de ambtenaren hebben er veel werk eraan gehad, en nog, en ze proberen het ook zo goed en zo fijn, en zo gemakkelijk mogelijk te maken. En ik denk wat dat betreft: petje af. Dan nog even over die luchtverkeersleiding, dat is Euro Control toch? Dat is toch niet alleen voor Limburg?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Nee, hij was nog nee aan het schudden, geloof ik.

De voorzitter: Sorry.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Maar als dat inderdaad zo is, dan hebben ze ook meer werk dan alleen de Limburgse luchthaven. En is het dan zoveel minder werk als Limburg er op een andere manier bijzit?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, dank u wel. Goede vragen van u, dank u wel daarvoor. En ik ben het overigens helemaal eens met het petje af voor de ambtenaren. Dat geef ik heel graag aan hen door, geen misverstand daarover. Als we het hier hebben over de inzet van de luchtverkeersleiding regeert er nu de operatie om Maastricht Aachen Airport, daar moeten we wel even duidelijk in zijn. Maar dat kan natuurlijk wel betekenen dat het ministerie, daar gaan wij niet over, maar stel dat u die variant zou kiezen, dat het ministerie dan wel een overweging gaat maken of dat dan nog wel zinvol is om dat te doen. Kostenefficiënt heet dat dan. Dus daar moeten zij zelf een besluit over nemen. En wat dat zal zijn dat weten wij op dit moment niet, maar dat zou een consequentie kunnen hebben. Dus wat betreft uw vraag van kunnen we de informatie inzichtelijk krijgen: die zit uiteindelijk in de definitieve MKBA-berekening. En als u aan mij vraagt, en ik weet niet of u hetzelfde bedoelde als de heer Van Wageningen, is het een kleine moeite om dat tot een volwaardig scenario te maken? Dan zeg ik: dat kan, als u daarover besluit als Staten, dan voeren we dat uit. Heeft wel even de consequenties in het proces naar de sonderende notitie toe, daar wil ik heel eerlijk over zijn naar u, dat dat daar waarschijnlijk niet helemaal goed uitgewerkt tot zijn recht zou kunnen komen. Maar waar het ons om te doen is, is natuurlijk uiteindelijk dat in het definitieve Statenvoorstel uw Staten alle informatie tot de beschikking moeten krijgen om een gedragen besluit te kunnen nemen op basis van alle feiten, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Fischer.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Dat zou heel fijn zijn, want stel het is wel de moeite waard en we zouden het niet ingezien hebben, dan zou ik het heel erg jammer vinden. Heeft iemand mijn hond gezien? Die ligt hier.

Mevrouw Fischer-Otten (50PLUS): Oh, hij was helemaal uit zijn hok gekropen, en dat verwachtte ik niet. Sorry.

De voorzitter: De Gedeputeerde nog behoefte aan een reactie?

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, alle informatie staat dus uiteindelijk in de uitgewerkte MKBA, dat zijn acht deelvarianten. En zoals ik al zojuist in de toelichtingen heb aangegeven naar de heer Van Wageningen heeft het team, en uiteindelijk ook het College, ervoor gekozen om de meest realistische en haalbare scenario's voor te leggen via de definitieve scenario's. Maar die informatie zit er sowieso bij.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, het gaat over die meest realistische scenario's. Er was ooit een tijd dat het College zei: het doorrekenen van de sluiting dat doen we niet, want dat is geen realistisch scenario. En vorige week, toen hoorden we zelfs de VVD-fractie in de commissie vertellen dat het mogelijk sluiten van de luchthaven wel een optie voor de VVD zelfs was op het moment dat Den Haag niet over de brug zou komen met Schiphol. Dat was een jaar geleden geen realistisch scenario. Dat gaat veel verder dan het scenario van de heer Van Wageningen. Veel verder. En dan zou ik eigenlijk aan de Gedeputeerde willen vragen waarom hij zelfstandig, niet in opdracht van de Staten, besluit om een scenario waar we wel om gevraagd hebben niet door te rekenen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja voorzitter, wij hebben dit gewoon in vier technische briefings met elkaar verhandeld, en daar heeft u kennis kunnen nemen van het proces, en daarin zijn we stap voor stap door alles heengelopen. Nogmaals, als u op het einde van deze wat winderige dag besluit om het alsnog te doen en de motie van de heer Van Wageningen te honoreren dan rekenen we dat gewoon uit, en dan maken we daar een scenario van. Maar het staat al in de MKBA's in kwestie dat daar de informatie dus niet in staat. Het staat er uiteindelijk wel in, alleen niet als hoofdsenario.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, dan kan wel prima zijn, maar als wij als Staten besluiten om een scenario door te rekenen dan gaan we ervan uit dat het College dat uit zichzelf doet, en niet dat we dat vervolgens nog een keer per motie moeten gaan regelen; dat vind ik al heel vreemd. En vervolgens zegt de Gedeputeerde ook ja maar dan komt dat niet in het sonderende voorstel, maar pas daarna. En dan vraagt hij daar begrip voor. Kan de Gedeputeerde zich voorstellen dat als wij het College een opdracht geven en ze voeren hem niet uit zoals we hem gegeven hebben, dat we daar dan wat minder begrip voor opbrengen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, in essentie kan ik daar begrip voor opbrengen, alleen ik probeer u wel heel eerlijk aan de voorkant mee te geven wat de mogelijke consequenties kunnen zijn. En dan is het natuurlijk uiteindelijk aan u als Staten om dat mee te wegen en vervolgens ook een plek te geven in de besluitvorming.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja voorzitter, de vraag die ik heb ligt heel erg in het verlengde van de vragen van de heer Van Caldenberg. Ik hoor de Gedeputeerde hier een heleboel redenen noemen waarom we niet voor die kleine variant moeten kiezen. Maar dat is niet de vraag. De vraag van de heer Van Caldenberg is: reken het door. En ik zou graag argumenten van u horen waarom u het onverstandig vindt om dat door te rekenen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Voorzitter, dan heb ik mij niet goed uitgedrukt als dat de conclusie is van mevrouw Berghorst, die ik zeer hoog schat als het gaat om analytisch vermogen. Wij hebben hier niet willen aangeven dat we niet wilden doorrekenen, we hebben aangegeven wat onze redenen zijn geweest om de vier scenario's aan u voor te leggen. Wilt u daarvan afwijken, dan honoreert u het verzoek van de heer Van Wageningen, en dan rekenen we het voor u uit. Dus er zit ook geen enkele sturing op van ons. Willen we ook helemaal niet zoals u weet, want we hebben als College geen opinie over welke variant dan ook. We willen u zo goed mogelijk in positie brengen om uiteindelijk het beste besluit te nemen voor Limburg, en daar gaan we zoals u weet keihard aan werken richting 3 juni.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Maar er is dus, en dan concludeer ik even, geen enkele reden om het niet door te rekenen? Want dan zou ik zeggen doorrekenen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Ja, daar zat een vraag bij. Nee, daar is niks wat ons tegenhoudt anders dan dat we een aanvullende capaciteit moeten vragen van het ambtelijk apparaat richting de sonderende notitie, en ik heb daarvan gezegd wat ik ervan gezegd heb, voorzitter.

De voorzitter: U was helder. De heer Van Wageningen.

De heer van Wageningen (D66): Ja, prima conclusie, die laatste. Ondertussen is het scenario waar we het over hebben ook al twee keer, een keer door de Gedeputeerde en een keer door de heer Heldens als onrealistisch bestempeld. Ja, ik geef in overweging dat er in de wereld dergelijke luchthavens in handen van de overheid bestaan, en ook zelfs eentje in Nederland. Dus ja, hoe reflecteert u daarop? Waarom is iets onrealistisch wat er in feite gewoon is?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Satijn: Dat heeft te maken met een aantal van de consequenties die ik u probeerde aan te geven. Dat kan een aantal deelgevolgen hebben waardoor in ieder geval de exploitatie van de luchthaven in gevaar kan komen, maar ook de functie. En ik snap heel goed wat u beoogt, ook met de maintenance-bedrijven, daar is geen misverstand over, maar stel dat uiteindelijk daar een situatie uitkomt dat, noem ik het maar even de kosten, hoger worden dan de baten, dan wordt daar een besluit over genomen. En dan zou het ook zo kunnen zijn, voorzitter, en ik moet nog zeggen met enige omslachtige formuleringen omdat we natuurlijk de doorrekening nog niet hebben, zou het zo kunnen zijn dat die kosten hoger worden dan de baten.

De heer van Wageningen (D66): Dat is juist wat we graag doorgerekend zouden willen zien, dat willen we graag zien.

De voorzitter: Helder. Dank u wel. Daarmee zijn we aan het eind gekomen van de beraadslaging over deze motie. Komen we bij motie 28-31 van de heer Bastiaans inzake Kappen nu. De heer Bastiaans, aan u het woord.

De heer Bastiaans (VVD): Dank u wel voorzitter, ik zou bijna zeggen kappen nu met deze Statenvergadering, maar dan zou ik mevrouw Berghorst weer te kort doen want zij heeft nog de laatste motie vreemd.

De voorzitter: Het is ook niet aan mij.

De heer Bastiaans (VVD): En dank voor het hartige hapje even in de tussentijd, want ik was er wel aan toe. Ja, Kappen Nu. En dan bedoel ik niet kappen met kappen, maar echt starten met kappen. En dat zou eigenlijk een motie zijn die iedereen zou moeten aanspreken in dit parlement gezien het feit dat niet alleen ik mij zorgen maak over de tijdige oplevering van die elektrificatie bij de Maaslijn, maar ook ProRail zijn zorgen uit op hun site om die oplevering te halen. Er moeten nog heel wat gronden onteigend worden. Daar is men wel voortvarend mee bezig, maar laat ons ook starten met de voorbereidende werkzaamheden voor een tijdige oplevering van die Maaslijn. Start daar waar mogelijk al met kappen van bomen, want voor je het weet

is er weer een of ander bosuultje wat de Maaslijn gaat vertragen, of boomklevers die de Maaslijn gaan vertragen. En ik vraag het ook echt nadrukkelijk, ook richting de groengezinde partijen. Het is niet alleen geld wat we ons hiermee besparen, maar natuurlijk ook de uitstoot van dieseltreinen die dan zo snel mogelijk vervangen kunnen worden door elektrische treinen. Dus vandaar mijn oproep aan de Gedeputeerde, aan het College, om zo snel mogelijk te starten, net als deze motie.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Bastiaans. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, ik interpreteer de motie van de heer Bastiaans als een oproep om alles erop in te richten dat de tijdige oplevering van de Maaslijn voor elkaar komt. En die titel zie ik dan als heel catchy, goed gevonden, maar bij mij is tijdigheid en zorgvuldigheid natuurlijk de crux. Dat betekent dat we goed moeten gaan aanbesteden, goed moeten contracteren, de grond verwerven, en ook het kappen en compenseren van bomen. Dat is daarbij essentieel. In feite is dat een onderstreping van de inzet die het College al heeft. Ten tijde van het PIP is er zorgvuldig al in kaart gebracht hoeveel bomen, welke bomen, mogelijkerwijs gekapt moeten worden als gevolg van de elektrificatie en de verdubbeling. Uit dat onderzoek komt naar voren dat het gaat over zo'n 800 bomen die moeten gaan wijken voor de verbreding, en 840 bomen op naastgelegen percelen die een gevaar kunnen vormen voor de bovenleiding. Samen zijn er dus ruim 1600 bomen. De Maaslijn is zo'n 90 kilometer lang, dus dat betekent dat we zo'n 18 bomen per kilometer moeten gaan aanpakken. Voor het kappen van de bomen is uiteraard een kapvergunning vereist door de gemeente, en de planning is dat in de tweede helft van dit jaar door de in de zomer te selecteren aannemer alle vereiste stappen gezet kunnen worden om na goede inventarisatie af te stemmen met de gemeente en vergunningen mogelijk te maken. Dat zal zorgvuldig in de uitvoeringsplannen moeten worden geïntegreerd. We moeten goed kijken naar het broedseizoen, ecologische waarden, alternatieven, een betere Maaslijn, werklocaties, en we moeten ook de compensatie erbij betrekken. Voorzitter, de realisatieverantwoordelijkheid hiervoor ligt bij ProRail. Vanaf juni hopen we dus een aannemer te hebben, en met een achterliggend doel daar ik me in vinden in die motie, ik zie dat ook als een steuntje in de rug. En ik zal ProRail, indien de motie ook vandaag wordt aangenomen, vandaag nog informeren over die motie en verzoeken naar alles dat nodig is om de tijdige oplevering van de Maaslijn te realiseren.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja. Voorzitter, dank u wel. We hebben in dit huis niet altijd even goede ervaringen met volksvertegenwoordigers die zich op projectmanagementniveau met dossiers bemoeien, zeker als het gaat om mobiliteit. En het feit dat u positief tegenover deze motie staat dat begrijp ik wel vanuit de gedachte dat de Maaslijn enorm vertraagd is, maar ik vraag me wel af of u dit een goed voorbeeld vindt voor in de toekomst op andere mobiliteitsdossiers. Want ik zie ook nog wel een paar risico's. Als wij ons op dit niveau met het projectmanagement van projecten gaan bemoeien dan moeten we misschien projectmanagers worden en geen volksvertegenwoordigers, denk ik dan.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Voorzitter, we weten allemaal hier in dit huis dat in het verleden, toen we ervoor gekozen hebben om dit proces, dit project, op deze manier in te richten, dat we het met de kennis van nu in de toekomst niet nog een keer zouden doen. En toen bleek uit de gatereview dat de Maaslijn mogelijk zou gaan vertragen hebben we alle risico's in beeld gebracht. U heeft mij ook verzocht om maximaal het stuur in de handen te nemen, ProRail bij te sturen, druk uit te oefenen, alles te doen om in het werk te stellen wat mogelijk is. Het kappen van bomen is daar een onderdeel van, net zoals het intern mitigeren van risico's. Dat is niet ons probleem, dat is een probleem van ProRail, en wij zijn opdrachtgever van ProRail. En ik vind in het kader van goed opdrachtgeverschap dat je ook maximaal stuurt dat zij dat allemaal gaan doen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja. Dat snap ik, maar mijn vraag was in het bredere perspectief van mobiliteitsdossiers, waarin we ook provinciale wegen aanleggen, waarin ProRail geen partner is, en nog zo wat andere voorbeelden. Deze motie gaat heel erg op projectmanagementniveau, en het risico daarvan is dat als we dat gedrag kopiëren naar andere projecten, dat je hier dadelijk weer moties krijgt waarin Statenleden zeggen: ik wil op die rotonde liever andere steentjes, of blokjes, of broodjes. Nou, u snapt het voorbeeld. En mijn vraag aan u is: vindt u het met het eigenlijk toejuichen van deze motie, niet dat u een precedent schept en ons allemaal toejuicht om weer van dat soort moties in te gaan dienen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat ben ik niet helemaal eens met mevrouw Berghorst. Ik denk dat, nogmaals, in het kader van een goed projectmanagement, opdrachtgeverschap, zitten we bij die diverse mobiliteitsprojecten ook in de stuurgroep. Daar signaleren we ook risico's, en we bespreken met elkaar hoe we die risico's kunnen mitigeren dan wel kunnen beheersen. En dat is in feite dus niks anders dan wat we in dit project doen, dat is in feite gewoon de standaard orde. En ik heb uiteraard niet de intentie om mij tot op detailniveau met de uitvoering van het project te gaan bemoeien.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja. Voorzitter, misschien heb ik die intentie wel in de toekomst, dat gaan we zien. Maar op een ander project, spoorverdubbeling tussen Heerlen en de Duitse grens, vergunde de gemeente Landgraaf aan de aannemer de ruimte om 96 bomen te kappen, en vervolgens toen ze gingen van hoeveel zijn er eigenlijk echt nodig om te kunnen kappen, waarvoor hebben we dat nodig, bleken dat maar 19 bomen te zijn. En het verschil dus tussen die werkelijkheid zoals we die hier vaststellen en dat wat in de praktijk eigenlijk nodig is was iets van 79 bomen, die uiteindelijk zijn blijven staan dankzij inzet van de buurt en van de wijk, die de gemeente wel heeft vergund. En ik vraag me nu een beetje af, of als wij deze motie van de heer Bastiaans, waar we destijds overigens met de VVD samen in optrokken, nu gaan aannemen, of dat niet vrijblijvend is voor alle projectontwikkelaars, ga maar gewoon kappen, je hoeft niet echt heel nauwkeurig te kijken, overal waar je plaats hebt haal de bomen maar weg. Ik ben er niet voor om die Maaslijn te verkleinen of te vertragen, maar ik ben er ook niet voor om onnodig bomen te gaan kappen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Nee, ik denk dat wij elkaar ook daar vinden, en daar is ook geenszins sprake van in dit project. We hebben het PIP vastgelegd, en in de aanloop naar het PIP is duidelijk geïdentificeerd tot op boomniveau welke gekapt zou moeten worden of in ieder geval voor de realisatie van dit project. Dat is heel zorgvuldig tot stand gekomen, dus de parallel die u trekt met het andere project is in ieder geval niet van toepassing op het project Maaslijn. Dat is uiterst zorgvuldig gebeurd, en uiteraard is het niemands intentie om onnodig bomen te kappen.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de behandeling van deze motie, en geef ik nu inzake motie 28-32 inzake de eerlijke tarieven warmtenetten, een motie van mevrouw Berghorst. Het woord aan mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Vorige week was ik op werkbezoek in de wijk Hoogveld in Sittard-Geleen. Daar zijn ongeveer 1100 huishoudens, en die mensen hebben dit jaar een verhoging van de warmtetarieven gehad van 89%, terwijl ze aangesloten zijn op een warmtenet die volledig, of eigenlijk voor 99% gevoed wordt door een kleinschalige biomassa die gestookt wordt op snoeihout uit de omgeving.

Super duurzaam, zijn we allemaal heel blij mee. En maar voor 1% op gas. En toch zijn die warmtetarieven gestegen. En hoe komt dat? Omdat die gekoppeld zijn aan de gasprijs. Voor deze mensen voelt dat als enorm oneerlijk. En ik weet dat we daar in dit huis niet over gaan, zeg ik maar alvast. Maar waar wij wel over gaan is over hoe wij naar Den Haag gaan. En in Den Haag gaan ze er wel over, en daarom dien ik vandaag een motie in. Die motie is niets meer en niets minder om de Gedeputeerde te vragen om in Den Haag te benadrukken hoe belangrijk het is dat de aangekondigde ont koppeling van de gasprijs aan de warmtetarieven snel wordt vormgegeven dat de invoering van dat nieuwe warmtesysteem niet tot 2030 moet duren, maar dat de ACM daar voortgang mee boekt, en daarnaast wil ik de Gedeputeerde vriendelijk vragen of hij ook in gesprek wil met de warmteleveranciers in Limburg om te kijken of we er de komende jaren in ieder geval voor kunnen zorgen dat die warmteleveranciers niet maximaal gebruikmaken van de mogelijkheden die ze hebben om de tarieven te laten stijgen. En waarom niet? Omdat het het draagvlak voor de verduurzaming en de energietransitie ondergraaft bij de bevolking, en dat kunnen we niet hebben.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is eerst het woord aan de Gedeputeerde Van Gaans. Ja, de heer Bastiaans, dit zijn uw eigen afspraken in het reglement van orde, meneer Bastiaans. U bent daarna als eerste aan de beurt.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. De wens van mevrouw Berghorst om de warmtetarieven los te koppelen van de gasprijs staat bij iedereen op het netvlies, zeker na de exorbitante prijsstijgingen van afgelopen januari. En dat is een onbedoeld neveneffect van de huidige wetgeving, waarmee in ieder geval beoogd werd dat mensen op het warmtenet niet meer zouden gaan betalen dan mensen op aardgas. Dat is ook nadrukkelijk op heel veel plekken in het land aan de orde gesteld, en de minister voor Klimaat en Energie heeft dat ook gezien en heeft dat tot zijn absolute prioriteit bestempeld. Ik ken hem, en u kunt van mij aannemen, als dat zijn prioriteit heeft, dat hij daar dan ook snel mee aan de slag gaat. Het probleem zit hem in de Wet collectieve warmtevoorziening. Daar is de kostprijsplus-methode opgenomen waarbij voor elk warmtenet de prijs bepaald wordt door de werkelijke kosten die gemaakt worden. Ja, die motie die we nu dus hebben roept eigenlijk om alles op alles te zetten om het met deze methodiek versneld in het werk te zetten. En ik snap wel de strekking daarvan, maar dit heel erg versneld te gaan doen zou onnodige haast met zich kunnen meebrengen en onzorgvuldigheid tot gevolg kunnen hebben. Dus de onderliggende aannahme van, althans, ik interpreteer het zo, van de motie is dat de prijs naar beneden zal gaan, maar dat is dus geen zekerheid. Duurzame warmte is niet per definitie goedkoop. Veel warmtenetten zijn direct of indirect afhankelijk nog van de gasprijs vanwege de koppeling aan de SDE++ subsidie. Dus die nieuwe methodiek die voorgesteld wordt, het zou zomaar kunnen zijn dat de minister daar ook op uitkomt, kan ook nog ongewenste en onbedoelde effecten hebben op de tarieven. Dus het is niet per definitie een eerlijke prijs. Als mevrouw Berghorst mij vraagt om alles in het werk te stellen om de minister daartoe op te roepen om zo snel als mogelijk maar wel zorgvuldig hiernaar te kijken, dan kan ik u zeggen dat ik dat al doe. Daarom zou die motie ook overbodig zijn. Ik laat geen mogelijkheid onbenut om dit thema onder de aandacht te brengen bij de minister. Dus samenvattend, voorzitter, het probleem van de hoge warmtetarieven is niet per definitie opgelost met de voorgestelde methodiek. Een versnelde invoering leidt onherroepelijk tot meer onbedoelde neveneffecten, en de huidige wetgeving bevat ook waarborg om te voorkomen dat de warmteleveranciers grote winsten maken. En de ACM gaat er ook dit jaar extra op controleren, en als Provincie zullen we doen wat we kunnen voor een eerlijke prijs in de projecten waar we betrokken zijn. Maar dat ligt, zoals u ook al concludeerde mevrouw Berghorst, niet in onze macht.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bastiaans.

De heer Bastiaans (VVD): Ja, dank u wel voorzitter. Ik moest hem even anders proberen te formuleren, maar meneer Van Gaans kopt hem gelukkig goed in. De prijs van zo'n warmtenet is natuurlijk niet alleen afhankelijk van die gasprijs. Met name die aanleg van zo'n warmtenet is een ontzettend dure transitie. Daar zit een ontzettend hoge onrendabele top in. En ik vraag mij af, als wij ons met die prijs gaan bemoeien, of wij

het stimuleren dat er nog leveranciers zijn die zo'n warmtenet überhaupt wel willen aanleggen. Hoe u daar tegenaan kijkt.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: De heer Bastiaans heeft helemaal gelijk. Er zit een ontzettend hoge onrendabele top op de aanleg op dit moment voor warmtenetten. Dat is ook de reden dat het Klimaatfonds van € 25 miljard wordt opgericht, en dat zal zich hier met name op gaan richten. Je hebt wel verschillende gradaties in warmtenetten. Het Groene Net Zuid, Mijnwater, dan hebben we het over hele andere orde van grootte dan bijvoorbeeld het Slimme Energienet in Roermond. Maar op al die projecten zit een onrendabele top. Wij hebben niet heel veel invloed op de prijzen daarvan, daar gaan wij niet over. Het is natuurlijk wel onze wens, en het is heel erg krom dat mensen die maar voor 1% gebruikmaken van gas op het warmtenet, dat die wel de volle mep moeten betalen. Dat is ontzettend onrechtvaardig. Ja, dat is nu eenmaal zo. Dus daar wordt naar gekeken. En die onrendabele top, ik hoop dat alle inspanningen aan de Haagse zijde erop gericht zullen zijn om dat toch wel mogelijk te maken, omdat ik wel toekomst zie voor de warmtenetten. Leveranciers hebben daar behoefte aan, klanten hebben daar behoefte aan, dus het is logisch dat we de krachten bundelen, maar als Provincie past ons hier enige bescheidenheid.

De voorzitter: De heer Bastiaans.

De heer Bastiaans (VVD): Ja voorzitter, de Gedeputeerde stelt dat zo van dat is nu eenmaal zo. Je kunt ook zeggen van dat wat het warmtenet op dit moment meer oplevert kan afgeschreven worden van de aanleg van dat warmtenet. Dan wordt die onrendabele top daar wat mee verlaagd. Dus ik denk dat die winst uiteindelijk toch in dat warmtenet blijft. Alleen de verhouding van kostprijs op dat moment ligt even anders. Het kan ook zo zijn dat de gasprijs dadelijk ontzettend laag wordt. Ik geloof het niet, maar het zou in theorie kunnen. Dus ik denk dat uw stelling van die 1% dat voelt oneerlijk, ja, dat dat oneerlijk voelt deel ik wel met u, maar ik denk niet dat het ook echt zo is dat het oneerlijk is. Dat voel ik wel, maar het is in mijn beleving niet. Ik weet niet hoe u dat ...

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja, dat is net wat ik zei. Dat is wel oneerlijk. Als mensen kiezen om juist over te stappen op duurzame energie met het idee van dan betalen we niet voor het aardgasgebruik, en als je dan inderdaad van 99,2% gebruikmaakt van duurzame energie, dan is het heel onrechtvaardig als je voor die 0,8% wel net zoveel moet betalen als mensen die volledig gebruikmaken van aardgas verwarmde wijken.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja. Die prijs is dus gekoppeld aan de gasprijs. De gasprijs bestaat voor 50% uit belastingen. Op warmteleveringen door warmteleveranciers wordt geen belasting geheven. 50% van de gasprijs en de daaraan gerelateerde koppeling in de warmtestijging wordt dus niet afgedragen aan de Staat, maar gaat rechtstreeks naar de warmteleverancier, 50%. Als we het hebben over oneerlijk dan zit daar oneerlijkheid. Waar zit nog meer oneerlijkheid? De biomassacentrale levert voor € 1 per gigajoule aan het warmtenet, en de inwoners van die wijk betalen € 42 per gigajoule. Dat is nogal een verschil. Daar zit ook oneerlijkheid in, collega Bastiaans. Bent u het met mij eens dat die cijfers ruimte bieden voor u om in gesprek te gaan met zo'n warmteleverancier en te kijken of dat zou wel zo nodig is?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ruimte voor gesprek is er altijd, maar we hebben in Nederland nog zoiets als de Mededingingswet, <onverstaanbaar> en dat ligt niet in mijn bevoegdheid.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Maar u kunt in gesprek, en dat waardeer ik zeer als u dat doet. En ik denk dat u deze motie daarom ook vooral moet zien als een ondersteuning van datgene wat u al doet, en daarom zou ik niet inzien waarom we er niet voor zouden stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik zie dat niet echt als een vraag, dus dank u wel Gedeputeerde. Gaan we over naar motie 28-33. Motie van mevrouw Plusquin inzake prioriteit geven aan uitvoering handhaving van de Wet natuurbescherming. Ik geef het woord aan mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Het zal niemand ontgaan zijn dat het Sterrebos in ijlt tempo vorige week is gekapt. De laatste boomklimmers waren dinsdag nog niet uit het bos verdwenen of er werden al bomen neergehaald, en dat terwijl een dag later alle seinen weer op rood hadden moeten springen voor de kap. Op woensdag werd door een ecooloog een bosuilennest gevonden in een boom, met eieren. De bosuil nestelt daar dus niet alleen, maar broedt daar bovendien. Op zo'n moment moeten alle alarmbellen afgaan. Kappen met kappen. Terwijl Natuurbescherming is daar heel helder over. Het is verboden broedende bosuilen opzettelijk te verstoren, laat staan hun voortplantings- en rustplaatsen te vernielen. En toch ging men haastig door met kappen, en moesten we nog tot vrijdag wachten tot het nieuws naar buiten kwam. Waarom is er woensdag niet gelijk overgegaan tot handhaving van de Wet natuurbescherming? Waarom de kap nog twee dagen onwettig door laten gaan? Wat als het nieuws helemaal niet naar buiten gekomen was? Want zelfs onze schriftelijke spoedvraag ten spijt ging het Sterrebos in allerijl tegen de grond. Ternauwernood bleef de boom met de bosuil gespaard, net als de 75 meter daaromheen. Maar die 75 meterregel geldt alleen bij het reguliere onderhoud, waarvan bij totale kap dus uiteraard geen sprake is. En door woensdag niet meteen te stoppen met kappen is dus de Wet natuurbescherming overtreden. Voorzitter, een ding heeft de kap van het Sterrebos in ieder geval duidelijk gemaakt: dit soort toestanden mag nooit, nooit, nooit meer gebeuren. En we zagen het al aankomen, want dit is immers niet de eerste keer dat de Wet natuurbescherming met de voeten getreden wordt.

De voorzitter: Dank u wel. Geef ik nu als eerste het woord aan de Gedeputeerde Van Toorenburg.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Volgens mij hadden we een interruptie.

De voorzitter: Nee hoor. Wij hebben het Reglement van Orde.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dan maak ik mijn verhaal even af, voorzitter.

Voorzitter: Ik dacht dat u klaar was. Nee, dan gaat u verder. U heeft nog drie minuten.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dat is de motie vreemd. U negeerde hem gewoon. Ik ga verder met mijn verhaal.

De voorzitter: Het is even wennen dat ik u aan uw eigen reglementen moet houden, ik weet het. Gaat u verder, mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Voorzitter, denk alleen al eens terug aan het Roermondse dassendrama van vorig jaar, die in de verboden voortplantingsperiode ingesloten werden door hekwerken. We hadden geen vrouwtjesdas, maar waar een dassenpaar toch twee jonkies kreeg waarvan er een is overleden. Denk ook aan het wegvangen van babyspreeuwen uit de natuur, waarvan het College achteraf toegaf dat het onwettig was. Het kapot maaien patrijzennesten in Heythuysen, en dan heb ik het nog niet eens gehad over het insluiten van hertjes, van reetjes, die op volle snelheid tegen de hekken van een

afgesloten Sterrebos aan knalden. Keer op keer slechte publiciteit voor onze mooie provincie. Misstanden die zelfs het landelijke nieuws halen. Dit moet wat ons betreft koste wat het kost voorkomen worden, en daar dienen wij vandaag een motie voor in. Wij vragen hier aan het College om bij verschillende procesrollen, en juist dan met meerdere petten op, de Wet natuurbescherming getrouw uit te voeren om dit soort situaties uit te bannen. Daarnaast moet topprioriteit gegeven worden aan meldingen, aan handhavingsverzoeken, over de Wet natuurbescherming. En wij verzoeken u dan ook hierover met een plan van aanpak te komen, en dit voor te leggen aan Provinciale Staten. Dank u wel.

De voorzitter: Dank uw wel mevrouw Plusquin. Geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Van Toorenborg.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Dank u wel voorzitter. Voorzitter, mevrouw Plusquin verwijst naar het Sterrebos, en het moet mij toch van het hart dat ik op dit moment wel blij ben dat er geen mensen meer in bomen zitten. Want ik heb zelf kennisgenomen van wat daar speelde, en ik denk onder deze weersomstandigheden was het nog verschrikkelijker geweest. De inzet van die mensen zou gevaarlijk zijn geweest voor ze. Er wordt gerefereerd aan het Sterrebos, en ik hecht er toch wel aan om aan te geven dat we kunnen verschillen van mening, maar dat de feiten wel blijven zoals ze zijn. En dat is namelijk dat er geen sprake is geweest van een overtreding van wettelijke verboden, omdat mijn vaststelling door de adviseurs van Vogelwacht Limburg van de bosuil adequaat conform wet- en regelgeving is gehandeld. Er wordt aangegeven in de motie dat er genoeg voorbeelden zijn; er zullen best voorbeelden zijn, ik herken ze ook wel, waarin dingen zijn misgegaan. Maar hier niet, en ik doe er ook alles aan om daar te handhaven waar ik kan, want ook ik hecht zeer, het hele College, hecht zeer aan een goede verzorging en instandhouding van onze natuur. Dus daar waar ik moet handhaven zal ik dat zeker doen. Ik zal geen moment aarzelen, en zo kent men mij ook. We doen dat conform beleid, we zitten niet in een kamer te bedenken hoe we handhaven. Daar zitten programma's achter, daar zit wetgeving achter, en langs die weg doen we dit ook. Dat gebeurt. Maar ik constateer natuurlijk wel dat niet altijd iedereen het eens is over de wijze waarop wordt gehandhaafd. Dat herken ik wel, neemt niet weg dat er conform wet- en regelgeving is gehandhaafd en dat doen we conform het uitvoeringsprogramma VTH, alle wet- en regelgeving. Ik zou u niet willen adviseren om nog een heel plan van aanpak te maken en dat voor te leggen aan Provinciale Staten. Ik handhaaf daar waar ik moet. Ik zou heel graag willen dat wij alle energie van alle ambtenaren, en de RUD's en iedereen in de Omgevingsdiensten die bezig zijn met handhaving, dat ze fullswing daarmee aan de slag kunnen. Dat ze niet nog meer plannen hoeven maken, dingen hoeven uit te werken, maar mij gewoon elke keer kunnen houden aan de uitvoering van wet- en regelgeving. En daarmee ontraad ik dus de motie, omdat ik niet nog een heel plan wil schrijven. Ik wil handhaven.

De voorzitter: Helder. Dank u wel, Gedeputeerde. Ik geef het woord aan de heer Bastiaans.

De heer Bastiaans (VVD): Ja dank u wel, voorzitter. Ja, ik hoor Gedeputeerde zeggen dat ze handhaaft, maar ik heb juist gezien dat er een gebrek aan handhaving was. Want volgens mij zaten daar toch mensen op een privéterrein, en daar werd niet tegen opgetreden. Dus wat heb ik gemist?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Voorzitter, waar we hierover spreken is handhaving op basis van Natuurwetgeving. U heeft het over handhaving van de openbare orde en veiligheid, en daar gaat het College niet over. Dat is aan de burgemeester van de plaats waarin een eventuele overtreding plaatsvindt. En bovendien was het privéterrein, daar gaan wij als Provincie ook niet over.

De heer Bastiaans (VVD): Oké, duidelijk.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. We hebben het in dit huis vaak over handhaving, de moties vliegen je om de oren. Meer handhaven op drugsdumpingen bijvoorbeeld, komt regelmatig terug. Nu hebben we er hier een op natuur. Ik heb zelf nog weleens wat opmerkingen over hoe we handhaven bij de grote bedrijven op Chemelot. En ik hoor ook altijd dat de RUD's niet overlopen van de capaciteit. Als wij hier nou prioriteit op zouden leggen, betekent dat dan wat voor de inzet op andere gebieden?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Ja voorzitter, strikt genomen zeg ik dat als ik nu de ambtenaar, en de RUD en iedereen aan het werk moet zetten achter een bureau om een plan te maken waarvan ik handhaaf wat ik al doe, vind ik het verspilde tijd. Ik zie bijvoorbeeld ook heel veel handhavingsverzoeken, en iedereen in organisatie zet alle zeilen bij om die zorgvuldig conform wet- en regelgeving te beantwoorden. En ik heb liever dat ze daarmee bezig zijn, en niet afgeleid worden om iets te doen wat we al doen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Dank u wel, voorzitter. Via de voorzitter wil ik dan vragen of de Gedeputeerde punt 1 en 2 van het dictum dan bij de motie kan overnemen, en zou ik graag de ontheffing willen zien waarin die verleend is en waarin staat dat je de vaste rustplaats en de voortplantingsplek van die bosuilen mag verstoren.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Want ik hoor de Gedeputeerde dus zeggen dat er geen overtreding is geweest, en volgens ons is dat wel zo, dus ik zou dan graag die ontheffing zien waarin dat staat.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Voorzitter, ik hoef geen ontheffing te geven. Er is direct, adequaat opgetreden. Zodra die uil is aangetroffen is die boom niet omgehakt, is er een kring omheen gemaakt en is conform veiligheid gehandhaafd. Dus ik zie hier geen reden om op dit moment dat verzoek te geven, want ik heb niet toestemming gegeven om die boom om te hakken. Ga ik denk ik ook niet doen, maar dat zien we dan wel weer.

De voorzitter: Mevrouw Plusquin, vervolgvraag.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Ja, dat is het punt niet. Het punt is, het gaat niet om die 75 meter, dat is een afspraak die is gemaakt voor regulier bosbeheer. Het punt is dat als er een broedend bosuilenpaartje zit, dus als er een nest is, dat je die hele leefomgeving met rust moest laten. Het is niet voldoende om alleen die boom te laten staan, nee, die kap had onmiddellijk stilgelegd moeten worden. Ik begrijp nu van de Gedeputeerde dat er geen ontheffing is verleend, om die rustplaats en die broedplaats van die bosuilen te verstoren. Dat is dan volgens ons een overtreding.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Van Toorenborg: En volgens ons ligt dat anders, voorzitter. Zodra de uil is aangetroffen hebben wij de uil met rust gelaten, is er een grote cirkel omheen gemaakt waar niemand meer mocht komen om het dier met rust te laten, zoals het de bedoeling is. En verder is men doorgegaan met de kap.

De voorzitter: Dank u wel. Ik kijk nog even naar de heer Van Caldenberg of die nog een vraag heeft.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Er staat wel nog een vraag open van punt 1.

De voorzitter: Ja, daar heeft u gelijk in mevrouw Plusquin.

Mevrouw Plusquin (Partij voor de Dieren): Van punt 1 en 2 van het dictum.

De voorzitter: Ze had ook gevraagd of Gedeputeerde de eerste twee bullets ...

Gedeputeerde Van Toorenborg: Voorzitter, die voegen allemaal niks toe, want ik geef prioriteit aan handhaving. Daar waar ik moet handhaven handhaaf ik. Daar waar ik de gevaren het grootst vind, ga ik het snelste handhaven. Als ik denk dit kan wel even wachten, handhaaf ik misschien wat later. Zo proberen we natuurlijk zo snel mogelijk de grootste schade te voorkomen. Zo werkt het in handhavingsland.

De voorzitter: Helder de vraag beantwoord.

Gedeputeerde Van Toorenborg: Dus als ik hier nu prioriteit aan geef is altijd de vraag: Waar moet ik dan prioriteit aan geven? Ik geef prioriteit aan handhaving op basis van onze wet- en regelgeving.

De voorzitter: De heer Van Caldenberg.

De heer Van Caldenberg (SP): Ja voorzitter, ik was net een beetje met de heer Heldens in discussie over de interpretatie van dat Regelement van Orde, en daar staat dat vervolgens de indiener nog een keer de gelegenheid heeft om vragen te beantwoorden. Dus mijn vraag zou zijn aan mevrouw Plusquin eigenlijk, niet aan mevrouw Van Toorenborg. Dus ik vraag eventjes of dat de juiste interpretatie van het Regelement van Orde is.

De voorzitter: Gelukkig hebben we daar een griffier voor.

De heer Van Caldenberg (SP): 34 lid 9. Alleen de interpretatie is een beetje zoeken.

De voorzitter: Het staat niet specifiek omschreven, dan ligt het aan mij wat ik ga doen. En u wilt allemaal, nou voor de storm dat gaat niet lukken. Maar ik denk dat u een punt heeft dat in het Regelement van Orde dit een punt niet helemaal helder is. Ik stel in ieder geval voor om in Presidium dit onderdeel nog een keer terug te laten komen, en het niet vandaag in een keer overhoop te gaan gooien. Ik ben blij dat u daarmee instemt. Dan komen wij bij motie 28-34 van mevrouw Mertens inzake geen opslag kernafval in Limburg. Mevrouw Mertens, aan u het woord.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. Ik hou het kort. Het gaat om het volgende: er staat in het Regeerakkoord dat er interesse is in het ontwikkelen van kerncentrales maar dat we ook moeten zorgen voor veilige en permanente opslag van kernafval. De motie spreekt uit dat wij van mening zijn dat de mogelijke komst van een kernopslagfaciliteit onwenselijk is onze provincie, en de twee streepjes in het dictum zijn natuurlijk iets wat aanvult erop. Enerzijds willen wij de regering erop attenderen pas met een besluit een besluit te komen over twee nieuwe kerncentrales nadat is duidelijk geworden waar wij het kernafval kunnen opslaan. En ook dat wij geen kernafval willen opslaan in Limburg.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan Gedeputeerde Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. Ja beste Staten, u weet dat wij bezig zijn met het uitvoeren van een motie die ons verzocht in beeld, in kaart te brengen wat de technische mogelijkheden of onmogelijkheden zijn. Het issue van kernafval is een onderdeel van dat onderzoek waar we nu mee bezig zijn, en dat is een van die vele aspecten in dat technisch onderzoek. Het is zo dat er maar één plek in Nederland is waar kernafval mag worden opgeslagen, en dat is in Borssele. Vorige week vrijdag was ik er

nog. En de autoriteit die daarover gaat dat is de ANVS, de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming. Zij worden ook geïnterviewd in het onderzoek dat we nu aan het uitvoeren zijn. Dus de motie loopt eigenlijk vooruit, ver vooruit, op de besluitvorming waarover wij later in dit jaar ongetwijfeld met elkaar van gedachten zullen wisselen. En daarom zou ik willen verzoeken om de motie of aan te houden, of, als u hem toch in de stemming brengt, dan te ontraden.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Bastiaans heeft een vraag.

De heer Bastiaans (VVD): Ja, dank u wel voorzitter. Ik denk dat ik mede namens mevrouw Depondt spreek. Hoe kijkt de Gedeputeerde ertegenaan? Ik vind het nogmaals jammer dat wij niet gebruik mogen maken van Artikel 34 lid 9, maar dat wordt wel verder onderzocht.

De voorzitter: Dat is een terecht punt, we komen daar in het Presidium op terug. Vandaag moet u het maar even doen zal ik het vanaf de eerste motie heb gedaan.

De heer Bastiaans (VVD): Dat begrijp ik. Maar vandaar dat de vraag een beetje kronkelig is. Maar hoe kijkt de Gedeputeerde er dan tegenaan dat wij bijvoorbeeld windmolens plaatsen en zeggen we moeten naar groene energie, en dan krijgen we groene energie en dan zeggen mensen windmolens, maar niet in mijn achtertuin. Dat wil zeggen, we krijgen dadelijk misschien wel of niet een kerncentrale, vertrouwen erin dat er goed onderzoek naar wordt gedaan, en dat we dan zeggen ja, maar die afval komt niet bij mij in de tuin. Hoe kijkt de Gedeputeerde er zelf tegenaan om wel lusten maar niet de lasten te nemen?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Feitelijk is het zo dat afval, kernafval, maar op één plaats mag worden opgeslagen. Dat is in die gele container in Borssele. Dat is de plek waar kernafval wordt opgeslagen, dat gaan we voorsnog niet hier in Limburg opslaan. Wij gaan daar ook niet over, daar gaat de ANVS over. Dus dat is niet aan de orde eigenlijk.

De voorzitter: Dank u wel, daarmee is ook deze motie besproken. Gaan we over naar de laatste motie vreemd aan de orde van de dag, motie 28-35 van mevrouw Mertens inzake extra impuls gemeentelijke lokale energiebedrijven. Mevrouw Mertens, gaat uw gang.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel voorzitter. In het kader van de duurzame energie, en in dit kader van de PES, hebben we al meermaals benadrukt dat we publiek eigenaarschap belangrijk vinden. Daar staan ook wel wat kaders in, de PES zelf, daarvoor, maar wij wilden het College hier met deze motie een extra stimulans, een extra oproep, geven om daar meer werk van te maken in het kader van het RES-verband, en daarbij verschillende rollen op te nemen. Ik weet niet of dat het gebruikelijk is, maar ik wil graag met name ook een reactie ten aanzien van de tweede bullet omdat er verschillende rollen instaan. En of dat, en dat is ook mede in het kader van hetgeen mevrouw Depondt tegen mij zei, van het zijn verschillende rollen, en hoe lopen die door elkaar? Daar ben ik eerlijk gezegd ook wel nog benieuwd naar. Dus ik loop al een beetje vooruit op de zaken. Maar ik zou graag willen weten hoe u daar tegenaan kijkt en hoe u dat mogelijk ziet om deze motie uit te voeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Geef ik het woord aan Gedeputeerde Van Gaans.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dank u wel, voorzitter. In de richting van Mevrouw Mertens kan ik zeggen dat wij uiteraard zo veel mogelijk publiek eigenaarschap, lokaal profijt, lokaal eigenaarschap waar dat kan, nastreven want dat draagt bij aan het draagvlak voor onze energietransitie. We hebben er wel voor gekozen om een RES-verband als Provincie een gelijkwaardige partner te zijn van de gemeente. Dus wij laten die trekkersrol van duurzame opwek primair bij de gemeente, omdat het ook de wens is van de gemeente. De gemeenten vragen de Provincie niet, neem daar vooral de lead in. We moeten dat faciliteren – ik kom zo meteen op die rollen terug – partijen bij elkaar brengen, maar laat het hier alstublieft bij ons. De

behoefte naar mogelijkheden van bijvoorbeeld een regionaal energiebedrijf, die zijn onderzocht, en die kennen zijn expertise die we daarover verzameld hebben. Die wordt ter beschikking gesteld aan de gemeente. Vooralsnog is de animo, de behoefte, hiervoor gering. Er zijn natuurlijk wel mogelijkheden om toch in het kader van coalition of the willing te kijken wat mogelijk is in de voortrekkersrol, in de RES-Noord, Midden-Limburg, gebeurt dat al. En wij zijn dus steeds bezig, in RES-verband, met die gemeente om constructies te ontwikkelen, instrumenten te ontwikkelen, die actieve deelname van particulieren aan de grootschalige projecten stimuleren. Dus dat doen we al in RES-verband. Die kennis die we hebben delen we al. En over die rollen, dat is wel een interessante, want ik vroeg me net ook af wat is nou een wijze rol om te nemen in zo'n RES-verband. En het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat heeft daar ook iets voor opgesteld, een factsheet Bevoegdheden, overheden bij procesparticipatie en financiële participatie. Ik kan u van harte aanbevelen om dat eens te bezien. Dat voorziet in rolbeschrijvingen, en die hanteren wij ook al als uitgangspunt. En die ziet niet toe op de rol die u benoemt in uw motie. Want in uw motie, als ik hem er even bij pak, verzoekt u de rol op te nemen van de procesmanager, van ondersteuner, van subsidiënt, financier en medefinancier. Hetgeen u daar voorstelt gaat eigenlijk verder dan wij nu al doen in de RES, en die gaan dus ook daarmee te ver in financiële zin. Dus we streven wel dezelfde inhoud na, maar al die rollen kunnen wij niet waarmaken. Tenzij u ons daartoe oproept en ook de middelen daarvoor beschikbaar stelt.

De voorzitter: Dank u wel. Ja, gaat uw gang.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ja voorzitter, wij hebben hem met name ingediend los van dat wij inderdaad wat vragen hadden over die rollen, maar dat is een kleiner punt, rondom de principiële vraag die terecht ook in de motie van mevrouw Mertens staat, zou je toch niet een principale naar dat publieke eigendom van energievoorziening moeten gaan. Ik bedoel, wij hebben een wet die zegt dat waterleidingen publiek zijn, WML is een overheids-nv. We hebben een wet die zegt dat energielevering, of energienetten, een overheidstaak zijn, en nu zien we allerlei initiatieven waarbij de rendementen gewoon naar commerciële partijen gaan. Ik denk dat dat ook een beetje de onderliggende gedachte is. Dus de principiële vraag is: ziet u daar überhaupt een rol voor de Provincie samen met gemeente weggelegd. Tot Enexis en WML-variant, zal ik maar zeggen.

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Ja. Nee zeker, mevrouw Depondt. We hebben in de RES ook vastgelegd, en ook in de Provinciale Energiestrategie, dat we nastreven 50% lokaal eigendom, 50% financiële participatie. Dus dat deel ik helemaal. Hoe we nou als College aanstaan tegen wie welk profijt mag maken, daar hebben we geen standpunt over ingenomen, maar als portefeuillehouder in energie kan ik u wel zeggen dat dat wel mijn doel is om dat zo na te streven. En daar zal ik ook actief in de RES aandacht voor vragen.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Maar lokaal eigenaarschap is wat u betreft dus niet per definitie hetzelfde als particulier eigenaarschap? Dat kan ook overheidseigenaarschap zijn?

Gedeputeerde Van Gaans-Gijbels: Dat zou kunnen, maar we hebben ervoor gekozen om in onze provincie geen provinciaal energiebedrijf op te richten. Hls gemeenten dat willen, dan stellen wij alle kennis en expertise daarvoor beschikbaar, en dan is het aan de gemeente, of aan de regio, om over te gaan tot een dergelijk regionaal energiebedrijf. Wij zien daar geen actieve rol op dit moment voor de Provincie weggelegd.

11 Sluiting

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee komen we aan het einde van deze vergadering. Ik dank u alleen voor inbreng, enthousiasme en aanwezigheid, ondanks het heftige weer buiten. Ik dank ook de mensen van de pers, die de hele dag dit weer vol belangstelling hebben gevolgd. Dank daarvoor. Wij gaan ons uiterste best doen om te zorgen dat wij om half zeven kunnen stemmen. Ik sluit deze vergadering.

De notulen van de vergadering van 18 februari 2022 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 1 april 2022.

Dhr. S.F.P. van den Bighelaar MSc, plv. griffier

Dhr. E.G.M. Roemer, voorzitter